

Rec. 47 e. 23

QUINTUS
Antiqui
HORATIUS
Antiqui
FLACCUS

Ad lectiones probatiores diligenter emendatus, et
interpunctione nova saepius illustratus.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS

Excudebat ROBERTUS FOVLIS, Academiae Typographus.

MDCC XLIV.

Q
prod
more
te ef
torum
conje
rato
ction
mife
tur;
morn
vatic
ction
de p
accel

Ex Libris
Andree Coste
Prætorianæ
1607

LECTORI S.

QUID a nobis præstitum sit, quo Horatius, pro nostro saltem judicio, quam emendatissimus prodiret, paucis accipe. Priores quæ in aliquo honore sunt, editiones diligenter examinavimus, si forte esset quam ubique sequeremur. Quum vero editorum alios, Lectionum sanitatis nimis securos, alios conjecturis suis nimium indulgentes invenimus; mutato consilio, quæ ubique optimæ videbantur Lektionen undique collegimus; ita tamen ut nullas admiserimus quæ non *codd. MSS. auctoritate* fulcirentur; nisi in loco uno aut altero, ubi præter optimorum Criticorum consensum, manifesta loci depravatio a MSS. fide discedere persuadebat. Interpunctionibus præterea sedulam navavimus operam; unde plurimis locis aliquantum lucis atque venustatis accessurum speramus.

Q. HORATII FLACCI
CARMINUM
LIBER PRIMUS.

AD MAECENATEM. ODE I.

MAECENAS atavis edite regibus,
O et praesidium et dulce decus meum :
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
collegisse juvat, metaque fervidis
vitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos :
Nunc, si mobilium turba Quiritium
certat tergeminis tollere honoribus :
Illum, si proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur arcis.
audentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypriâ
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
luctantem Icariis fluctibus Africum
mercator metuens, otium et oppidi
laudat rura sui : mox reficit rates
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
nec partem solido demere de die
pernit ; nunc viridi membra sub arbuto
stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae.
sultos castra juvant, et lituo tubae
ermistus sonitus, bellaque matribus
etestata. manet sub Jove frigido
enator, tenerae conjugis immemor ;
A
Scu

Seu visa est catulis cerva fidelibus,
 Seu rupit teretes Marfus aper plagas.
 Me doctarum hederæ præmia frontium
 Dis miscent superis; me gelidum nemus,
 Nympharumque leves cum Satyris chori
 Secernunt populo: si neque tibus
 Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 Quod si me Lyricis vatibus inferis,
 Sublimi feriam sidera vertice.

AD AUGUSTUM. ODE II.

JAM satis terris nivis atque diræ
 Grandinis misit Pater; et rubente
 Dextera sacras jaculatus arces
 Terruit Urbem:
 Terruit gentes, grave ne rediret
 Seculum Pyrrhæ, nova monstra quæstæ:
 Omne cum Proteus pecus egit altos
 Visere montes;
 Piscium et summa genus hæsit ulmo,
 Nota quæ sedes fuerat columbis;
 Et superjecto pavidæ natarunt
 Aequore damæ.
 Vidimus flavum Tiberim, retortis
 Littore Etrusco violenter undis,
 Ire dejectum monumenta Regis,
 Templaque Vestæ:
 Iliæ dum se nimium querenti
 Jæstât ultorem, vagus et sinistra
 Labitur ripa, Jove non probante, u-
 xorius amnis.
 Audiet cives acuisse ferrum,
 Quo graves Persæ melius perirent:
 Audiet pugnas, vitio parentum
 Rara juventus.
 Quem vocet divum populus ruentis
 Imperi rebus? prece qua fatigent

Virgine

C A R M I N U M L I B. I. 3

Virgines sanctae minus audientem
Carmina Vestam?

Cui dabit partes scelus expiandi

30 Jupiter? tandem venias, precamur, 30

Nube candentes humeros amictus,

Augur Apollo:

Sive tu mavis, Erycina ridens,

Quam Iocus circumvolat, et Cupido:

35 Sive neglectum genus et nepotes 35

Respicias, auctor,

Heu, nimis longo fatiate ludo:

Quem iuvat clamor, galeaeque leves,

Acer et Mauri peditis cruentum

Vultus in hostem:

Sive mutata juvenem figura

Ales in terris imitaris, almae

Filius Maiae, patiens vocari

Caesaris ultor.

Serus in coelum redeas, diuque

Laetus intersis populo Quirini:

Neve te nostris vitiis iniquum

Ocyor aura

10 Tollat. hic magnos potius triumphos,

Hic ames dici Pater atque Princeps:

Neu finas Medos equitare inultos,

Te duce, Caesar.

1 AD NAVEM QUA VIRGILIUS VEHEBATUR
ATHENAS PROFICISCENS. ODE III.

S I c te diva potens Cypri,

Sic fratres Helenae, lucida sidera,

Ventorumque regat pater,

2 Obstrictis aliis praeter Iapyga,

Navis, quae tibi creditum

Debes Virgilium, finibus Atticis

Reddas incolumem, precor,

Et ferves animae dimidium meae.

2 Illi robur et aes triplex

Circa pectus erat, qui fragilem truci

10

irgine

A 2

Commisit

Commisit pelago ratem
 Primus, nec timuit praecipitem Africum
 Decertantem Aquilonibus,
 Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti:
 Quo non arbiter Adriae
 Major, tollere seu ponere vult freta.
 Quem mortis timuit gradum,
 Qui siccis oculis monstra natantia,
 Qui vidit mare turgidum, et
 Infames scopulos Acroceraunia?
 Nequicquam Deus abscidit
 Prudens Oceano dissociabili
 Terras: si tamen impiae
 Non tangenda rates transiliunt vada.
 Audax omnia perpeti
 Gens humana ruit per vetitum nefas.
 Audax Iapeti genus
 Ignem fraude mala gentibus intulit.
 Post ignem aetheria domo
 Subduſtum, macies et nova febrium
 Terris incubuit cohors:
 Semotique prius tarda neceſſitas
 Lethi corripuit gradum.
 Expertus vacuum Daedalus aëra
 Pennis non homini datis.
 Perrupit Acheronta Herculeus labor.
 Nil mortalibus arduum eſt.
 Coelum ipſum petimus ſtultitia: neque
 Per noſtrum patimur ſcelus
 Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD SESTIUM. ODE IV.

SOLVITUR acris hyems grata vice Veris et Favoni:
 Trahuntque ſiccas machinae carinas:
 Ac neque jam ſtabulis gaudet pecus, aut arator igni;
 Nec prata canis albicant pruinis.
 Jam Cytherea choros ducit Venus, imminente Luna:
 Junctaeque Nymphis Gratiae decentes

Altern.

CARMINUM LIB. I.

5

Alterno terram quatiant pede; dum graves Cyclopum
Vulcanus ardens urit officinas:

Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,
Aut flore, terrae quem ferunt solutae.

10

1 Nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu poscat agna, sive malit hoedo.

Pallida Mors aequo pulsat pede pauperum tabernas,
Regumque turres. O beate Sesti,

Vitae summa brevis spem nos vetat inchoare longam: 15

2 Jam te premet nox fabulaeque manes,
Et domus exilis Plutonia: quo simul mearis,
Nec regna vini fortiere talis;

Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet juvenus
Nunc omnis, et mox virgines tepebunt.

20

AD PYRRHAM. ODE V.

Q Uis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis urguet odoribus
30 Grato, Pyrrha, sub antro?
Cui flavam religas comam,

Simplex munditiis? heu, quoties fidem,
Mutatosque Deos flebit, et aspera

5

Nigris aequora ventis

3 Emirabitur in solens;

Qui nunc te fruitur credulus aurea,

Qui semper vacuum, semper amabilem:

10

Sperat, nescius aurae

Fallacis! miseri, quibus

40 Intentata nites. me tabula facer

Votiva paries indicat uvida:

Suspendisse potenti

15

Vestimenta maris Deo.

AD AGRIPPAM. ODE VI.

S CRIBERIS Vario fortis et hostium
Victor, Maeonii carminis alite,

5 Quam rem cumque ferox, navibus aut equis,
Miles, te duce, gesserit.

A 3

Nos

Nos, Agrippa, neque haec dicere, nec gravem
 Pelidae stomachum cedere nescii,
 Nec cursus duplicis per mare Ulyssæi,
 Nec faevam Pelopis domum
 Conamur, tenues grandia: dum pudor,
 Imbellisque lyrae Musa potens vetat
 Laudes egregii Caesaris et tuas
 Culpa deterere ingent.
 Quis Martem tunica tectum adamantina
 Digne scripserit? aut pulvere Troïco
 Nigrum Merionen? aut ope Palladis
 Tydiden superis parem?
 Nos convivia, nos praelia virginum,
 Sectis in juvenes unguibus acrium,
 Cantamus, vacui, sive quid urimur,
 Non praeter solitum leves.

AD MUNATIUM PLANCUM. ODE VII.

LAUDABUNT alii claram Rhodon, aut Mitylenen,
 Aut Ephesum, bimarifve Corinthi
 Moenia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
 Insignes, aut Thessala Tempe.
 Sunt quibus unum opus est intactae Palladis Urbem.
 Carmine perpetuo celebrare, et
 Undique decerptam fronti praeponere olivam.
 Plurimus in Junonis honorem
 Aptum dicit equis Argos, ditesque Mycenae.
 Me nec tam patiens Lacedaemon,
 Nec tam Larissae percussit campus opimae,
 Quam domus Albuncae resonantis,
 Et praeceps Anio, ac Tiburni lucus, et uda
 Mobilibus pomaria rivis.
 Albus ut obscuro deterget nubila coelo
 Saepe Notus; neque parturit imbres
 Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
 Tristitiam vitaeque labores
 Molli, Plance, mero; seu te fulgentia signis
 Castra tenent, seu densa tenebit

Tiburis

CARMINUM. LIB. I.

7

5 Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
 Cum fugeret, tamen uda Lyaeo
 Tempora populea fertur vinxisse corona,
 Sic tristes adfatus amicos:
 Quo nos cumque feret melior fortuna parente, 25
 10 Ibimus, ô socii comitesque.
 Nil desperandum, Teucro duce, et auspice Teucro:
 Certus enim promisit Apollo,
 Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
 O fortes, pejoraque passi 30
 15 Mecum saepe viri, nunc vino pellite curas:
 Cras ingens iterabimus aequor.

AD LYDIAM. ODE VIII.

20 L YDIA, dic, per omnes
 Te deos oro, Sybarin cur properes amando
 Perdere: cur apricum
 Oderit campum, patiens pulveris atque solis.
 Cur neque militaris 5
 Inter aequales equitat, Gallica nec lupatis
 Temperat ora frenis?
 Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum
 5 sanguine viperino
 Cautius vitat? neque jam livida gestat armis 10
 Brachia, saepe disco,
 Saepe trans finem jaculo nobilis expedito?
 Quid latet, ut marinae
 10 Filium dicunt Thetidis sub lacrimosa Trojae
 Funera; ne virilis 15
 Cultus in caedem & Lycias proriperet catervas?

AD THALIARCHUM. ODE IX.

15 V IDES, ut alta stet nive candidum
 Soracte, nec jam sustineant onus
 Silvae laborantes, geluque
 Flumina constiterint acuto.
 20 Dissolve frigus, ligna super foco 5
 uris Large

Large reponens: atque benignius
 Deprome quadrum Sabina,
 O Thaliarche, merum diota.
 Permite Divis caetera, qui simul
 Stravere ventos aequore fervido
 Depracliantes, nec cupressi,
 Nec veteres agitantur orni.
 Quid sit futurum cras, fuge quaerere: et,
 Quem fors dierum cumque dabit, lucro
 Adpone: nec dulces amores
 Sperne puer, neque tu choreas,
 Donec virenti canities abest
 Morosa. Nunc et campus, et areae,
 Lenesque sub noctem susurri
 Composita repetantur hora:
 Nunc et latentis proditor intimo
 Gratus puellae risus ab angulo,
 Pignusque dereptum lacertis,
 Aut digito male pertinaci.

AD MERCURIUM. ODE X.

MERCURI, facunde nepos Atlantis,
 Qui feros cultus hominum recentum
 Voce formasti catus et decorae
 More palaestrae:
 Te canam magni Jovis et Deorum
 Nuntium, curvaeque lyrae parentem,
 Callidum, quidquid placuit, jocosum
 Condere furto.
 Te, boves olim nisi reddidisses
 Per dolum amotas, puerum minaci
 Voce dum terret, viduus pharetra
 Risit Apollo.
 Quin et Atridas, duce te, superbos
 Ilio dives Priamus relicto,
 Thessalosque ignes et iniqua Trojae
 Castra fecellit.
 Tu pias lactis animas reponis

Sedibus

CARMINUM LIB. I.

9

Sedibus, virgaque levem coërces
Aurea turbam, superis Deorum
Gratus, & imis.

20

AD LEUCONOEN. ODE XI.

TU ne quaesieris (scire nefas) quem mihi, quem tibi
Finem Dī dederint, Leuconoë: nec Babylonios
Tentaris numeros. ut melius, quidquid erit, pati!
Seu plures hyemes, seu tribuit Jupiter ultimam,
Quae nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrenum. sapias, vina liques, et spatio brevi
Spem longam refeces. dum loquimur, fugerit invida
Aetas. carpe diem, quam minimum credula postero.

HYMNUS DE LAUDIBUS DEORUM ATQUE HOMINUM. ODE XII.

QUEM virum, aut heroa, lyra, vel acri
Tibia fumis celebrare, Clio?
Quem Deum? cujus resinet jocosa
Nomen imago,
Aut in umbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelidove in Haemo?
Unde vocalem temere infecutae
Orphea silvae,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus celerēque ventos,
Blandum et auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam solitis Parentis
Laudibus, qui res hominum ac Deorum,
Qui mare ac terras, variisque mundum
Temperat horis?
Unde nil majus generatur ipso;
Nec viget quidquam simile, aut secundum:
Proximos illi tamen occupavit
Pallas honores
Praeliis audax. neque te filebo

20

Liber;

Liber; et faevis inimica Virgo
Belluis; nec te, metuende certa
Phoebe sagitta.

Dicam et Alciden puerosque Ledaë,
Hunc equis, illum superare pugnīs
Nobilem: quorum simul alba nautis
Stella refulsit,

Defluit saxīs agitatūs humor:
Concidunt venti, fugiuntque nubes:
Et minax (quod sic voluere) ponto
Unda recumbit.

Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasces, dubito, an Catonis
Nobile lethum.

Regulum, et Scauros, animaeque magnae
Prodigum Paulum, superante Poeno,
Gratus insigni referam camoena,
Fabriciumque;

Hunc, et in comitis Curium capillis
Utilem bello tulit, et Camillum
Saeva paupertas, et avitus apto
Cum lare fundus.

Crescit, occulto velut arbor aevo,
Fama Marcelli: micat inter omnes
Julium fidus, velut inter ignes
Luna minores.

Gentis humanae pater atque custos;
Orte Saturno, tibi cura magni
Caesaris fatis data: tu secundo
Caesare regnes.

Ille, seu Parthos Latio imminentes
Egerit iusto domitos triumpho:
Sive subiectos Orientis orae

Seras et Indos;
Te minor latum reget aequus orbem:
Tu gravi curru quaties Olympum;
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

25

30

35

40

45

50

55

60

AD

CARMINUM. LIB. I.

11

AD LYDIAM. ODE XIII.

25 **C**UM tu, Lydia, Telephi
 Cervicem roseam, cerea Telephi
 Laudas brachia; vae, meum
 Fervens difficili bile tumet jecur.
 Tunc nec mens mihi, nec color 5
 30 Certa sede manet: humor et in genas
 Furtim labitur, arguens
 Quam lentis penitus macerer ignibus.
 Uror, seu tibi candidos
 Turparunt humeros immodicae mero 10
 35 Rixae; five puer furens
 Impressit memorem dente labris notam.
 Non, si me satis audias,
 Speres perpetuum, dulcia barbare
 Laedentem oscula, quae Venus 15
 40 Quinta parte sui nectaris imbuit.
 Felices ter et amplius,
 Quos inrupta tenet copula; nec malis
 Divulsus querimoniis,
 Suprema citius solvet amor die. 20

ODE XIV.

O NAVIS, referent in mare te novi
 Fluctus? ô quid agis? fortiter occupa
 50 Portum. nonne vides, ut
 Nudum remigio latus,
 Et malus celeri saucius Africo, 5
 Antennaeque gemant? ac sine funibus
 Vix durare carinae
 55 Possint imperiosius
 Aequet? non tibi sunt integra lintea:
 Non Di, quos iterum pressa voces malo. 10
 Quamvis Pontica pinus,
 Silvae filia nobilis,
 60 Jactes et genus et nomen inutile:

Ni)

Nil piſtis timidus navita puppibus
 Fidit. tu, niſi ventis
 Debes ludibrium, cave.
 Nuper ſollicitum quae mihi taedium,
 Nunc deſiderium curaſque non levis,
 Interfuſa nitentes
 Vites aequora Cycladas.

NEREI VATICINIUM. ODE XV.

PASTOR cum traheret per freta navibus
 Idacis Helenam perfidus hoſpitam;
 Ingrato celeres obruit otio
 Ventos, ut caneret fera
 Nereus fata. Mala ducis avi domum,
 Quam multo repetet Graecia milite,
 Conjurata tuas rumpere nuptias,
 Et regnum Priami vetus.
 Eheu, quantus equis, quantus adest viris
 Sudor! quanta moves funera Dardanae
 Genti! jam galeam Pallas, et aegida,
 Currusque, et rabiem parat.
 Nequicquam, Veneris praefidio ferox,
 Peſtes caeſariam, grataque feminis
 Imbelli cithara carmina divides:
 Nequicquam thalamo graves
 Haſtas, et calami ſpicula Cnoſſii
 Vitabis, ſtrepitumque, et celerem ſequi
 Ajacem: tamen, heu, ſerus adulteros
 Crines pulvere collines.
 Non Laërtiaden, exitium tuae
 Gentis, non Pylum Neſtora reſpicias?
 Urguent impavidi te Salaminii
 Teucerque, et Sthenelus ſciens
 Pugnae, ſive opus eſt imperitare equis,
 Non auriga piger. Merionen quoque
 Noſces. ecce furiſ te reperire atrox
 Tydides melior patre:
 Quem tu, cervus uti vallis in altera

CARMINUM LIB. I.

13

- Visum parte lupum graminis immemor, 30
 15 Sublimi fugies mollis anhelitu,
 Non hoc pollicitus tuæ.
 Iracunda diem proferet Ilio
 Matronisque Phrygum classis Achillei.
 Post certas hyemes uret Achaicus 35
 20 Ignis Iliacas domos.

PALINODIA. ODE XVI.

- O Matre pulcra filia pulcrior,
 Quem crimosos cumque voles modum
 Pones iambis; sive flammâ,
 Sive mari libet Adriano. 5
 Non Dindymene, non adytis quatit 3
 Mentem sacerdotum incola Pythius,
 Non Liber aequæ; non acuta
 Sic geminant Corybantes aera,
 Tristes ut irae: quas neque Noricus
 10 Deterret ensis, nec mare naufragum, 10
 Nec saevus ignis, nec tremendo
 Jupiter ipse ruens tumultu.
 Fertur Prometheus addere principi
 Limo coactus particulam undique
 15 Defectam, et infani leonis 15
 Vim stomacho adposuisse nostro.
 Irae Thyesten exitio gravi
 Stravere; et altis urbibus ultimæ
 Stetere causæ, cur perirent
 20 Funditus, imprimeretque muris 20
 Hostile aratrum exercitus insolens.
 Compesce mentem. me quoque pectoris
 Tentavit in dulci juvena
 Fervor, et in celeres iambos
 25 Misit furentem: nunc ego mitibus 25
 Mutare quaero tristitia; dum mihi
 Fias recantatis amica
 Opprobriis, animumque reddas.

AD TYNDARIDEM. ODE XVII.

VELOX amoenum saepe Lucretilem
 Mutat Lycao Faunus, et igneam
 Defendit aetatem capellis
 Usque meis, pluviosque ventos.
 Impune tutum per nemus arbutos
 Quaerunt latentes et thyma deviae
 Olentis uxores mariti:
 Nec virides metuunt colubras,
 Nec Martiales hoedilia lupos:
 Utcumque dulci, Tyndari, fistula
 Valles, et Usticae cubantis
 Levia personuere saxa.
 Si me tuentur: Dis pietas mea
 Et musa cordi est. hic tibi Copia
 Manabit ad plenum benigno
 Ruris honorum opulenta cornu.
 Hic in reducta valle, Caniculae
 Vitabis aestus, et fide Teia
 Dices laborantes in uno
 Penelopen vitreamque Circen.
 Hic innocentis pocula Lesbii
 Duces sub umbra: nec Semeleius
 Cum Marte confundet Thyoneus
 Praelia: nec metues protervum
 Suspecta Cyrum, ne male dispari
 Incontinentes injiciat manus,
 Et scindat haerentem coronam
 Crinibus, immeritamque vestem.

AD VARUM. ODE XVIII.

NULLAM, Vare, sacra vite prius severis arborem
 Circa mite solum Tiburis, et moenia Catili:
 Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
 Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
 Quis post vina gravem militiam, aut pauperiem crepat?
 Quis non te potius, Bacche pater, teque, decens Venus?

At

CARMINUM LIB. I.

15

At ne quis modici transfiliat munera Liberi,
 Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
 Debellata: monet Sithoniis non levis Evius,
 Cum fas atque nefas exiguo fine libidinum 10
 Discernunt avidi. non ego te, candide Bassareu,
 Invitum quatiam, nec variis obsita frondibus
 Sub divum rapiam. saeva tene cum Berecynthio
 Cornu tympana, quae subsequitur caecus amor sui,
 Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem, 15
 Arcanique fides prodiga, perlucidior vitro.

DE GLYCERA. ODE XIX.

MATER saeva Cupidinum,
 Thebanaeque jubet me Semeles puer,
 Et lasciva Licentia
 Finitis animum reddere amoribus. 5
 Urit me Glycerae nitor
 Splendentis Pario marmore purius:
 Urit grata protervitas,
 Et vultus nimium lubricus aspici.
 In me tota ruens Venus 20
 Cyprum deseruit; nec patitur Scythas,
 Et versis animosum equis
 Parthum dicere, nec quae nihil attinent.
 Hic vivum mihi cespitem, hic
 Verbenas, pueri, ponite, thuraque 25
 Bimi cum patera meri:
 Mactata veniet lenior hostia.

AD MAECENATEM. ODE XX.

VILE potabis modicis Sabinum
 Cantharis, Graeca quod ego ipse testa
 Conditum levi, datus in theatro
 Cum tibi plausus,
 Care Maecenas eques; ut paterni- 5
 Fluminis ripae, simul et jocosa
 Redderet laudes tibi Vaticani
 Montis imago.

B 2

Caecu-

Caecubum, et praelo domitam Caleno
 Tu bibes uvam: mea nec Falernae
 Temperant vites, neque Formiani
 Pocula colles.

IN DIANAM ET APOLLINEM. ODE XXI.

DIANAM tenerae dicite virgines:
 Intonsum, pueri, dicite Cynthium,
 Latonamque supremo.
 Dilectam penitus Jovi.
 Vos laetam fluviiis, et nemorum comam,
 Quaecumque aut gelido prominet Algido,
 Nigris aut Erymanthi
 Silvis, aut viridis Cragi.
 Vos Tempe totidem tollite laudibus,
 Natalemque, mares, Delon Apollinis,
 Insignemque pharetra
 Fraternaue humerum lyra.
 Hic bellum lacrimosum, hic miseram famem
 Pestemque, a populo et principe Caesare in
 Persas atque Britannos,
 Vestra motus aget prece.

AD ARISTIUM FUSCUM. ODE XXII.

INTEGER vitae, scelerisque purus
 Non eget Mauris jaculis, neque arcu,
 Nec venenatis graviora sagittis,
 Fusce, pharetra:
 Sive per Syrtes iter aestuosas,
 Sive facturus per inhospitalem
 Caucasum, vel quae loca fabulosus
 Lambit Hydaspes.
 Namque me silva lupus in Sabina,
 Dum meam canto Lalagen, et ultra
 Terminum curis vagor expeditus,
 Fugit inermem.
 Quale portentum neque militaris.

Daunia

CARMINUM LIB. I.

17

Daunia in latis alit esculetis;
 10 Nec Jubae tellus generat, leonum 15
 Arida nutrix.
 Pone me, pigris ubi nulla campis
 Arbor aestiva recreatur aura;
 Quod latus mundi nebulae malusque
 Jupiter urguet: 20
 Pone sub curru nimium propinqui
 Solis, in terra domibus negata;
 Dulce ridentem Lalagen amabo,
 Dulce loquentem.

AD CHLOEN. ODE XXIII.

VITAS hinnuleo me similis, Chloë,
 Quaerenti pavidam montibus aviis.
 10 Matrem, non sine vano
 Aurarum et silvæ metu.
 Nam, seu mobilibus vepris inhorruit
 Ad ventum foliis, seu virides rubum.
 15 Dimovere lacertae,
 Et corde et genibus tremit.
 Atqui non ego te, tigris ut aspera,
 Gaetulusve leo, frangere persequor. 10
 Tandem desine matrem
 Tempestiva sequi viro.

AD VIRGILIUM. ODE XXIV.

5 QUIS desiderio sit pudor, aut modus
 Tam cari capitis? praecepe lugubres
 Cantus, Melpomene, cui liquidam pater
 Vocem cum cithara dedit.
 Ergo Quinctilium perpetuus sopo 5
 Urguet? cui Pudor, et Justitiae soror
 10 Incorrupta Fides, nudaque Veritas.
 Quando ullum inveniet parem?
 Multis ille bonis flebilis occidit:
 Nulli flebilior quam tibi, Virgili. 10

Tu frustra pius, heu, non ita creditum,
 Poscis Quinctilium Deos.

Quod si Threicio blandius Orpheo
 Auditam moderere arboribus fidem;
 Non vanae redeat sanguis imagini,
 Quam virga semel horrida,
 Non lenis precibus fata recludere,
 Nigro compulerit Mercurius gregi.
 Durum: sed levius fit patientia,
 Quidquid corrigere est nefas.

AD LYDIAM. ODE XXV.

PARCIUS junctas quatiant fenestras
 Istibus crebris juvenes protervi:

Nec tibi somnos adimunt: amatque
 Janua limen,

Quae prius multum faciles movebat
 Cardines. audis minus et minus jam:
 Me tuo longas pereunte noctes,
 Lydia, dormis.

Invicem moechos anus adrogantes
 Flebis, in solo levis angipertu,
 Thracio bacchante magis sub inter-
 lunia vento:

Eum tibi flagrans amor, et libido,
 Quae solet matres furiare equorum,
 Saeviet circa jecur ulcerosum;
 Non sine questu,

Laeta quod pubes hedera virenti
 Gaudeat, pulla magis atque myrto;
 Aridas frondes hyemis fodali
 Dedicet Hebro.

DE AELIO LAMIA. ODE XXVI.

MUSIS amicus, tristitiam et metus
 Tradam protervis in mare Creticum.

Portare ventis; quis sub Arcto
 Rex gelidae metuatur orae,

Quid

CARMINUM LIB. I.

19

Quid Tiridatem terreat, unice
 securus. ô quae fontibus integris
 Gaudes, apricos nocte flores,
 Noctæ meo Lamiae coronam,
 15 Simplicis dulcis. nil sine te mei
 Possunt honores. hunc fidibus novis,
 Hunc Lesbio sacrare plectro
 Teque, tuasque decet sorores.

10

AD SODALES. XXVII.

20

NATIS in usum laetitiae scyphis
 Pugnare Thracum est. tollite barbarum
 Morem, verecundumque Bacchum
 Sanguineis prohibete rixis.
 Vino et lucernis Medus acinaces
 Immane quantum discrepat! impium.
 5 Lenite clamorem, sodales,
 Et cubito remanete pressio.
 Vultis severi me quoque fumere
 Partem Falerni? dicat Opuntiae
 10 Frater Megillae, quo beatus
 Vulnere, qua pereat sagitta.
 Cessat voluntas? non alia bibam
 Mercede. quae te cumque domat Venus,
 Non erubescendis adurit
 15 Ignibus, ingenuoque semper
 Amore peccas. quicquid habes, age,
 Depone tutis auribus. ah miser,
 Quanta laboras in Charybdi!
 Digne puer meliorem flamma.
 20 Quae saga, quis te solvere Thessalis
 Magus venenis, quis poterit Deus?
 Vix inligatum te triformi
 Pegasus expedit Chimaerae.

5

10

15

20

AD ARCHYTAM. ODE XXVIII.

TE maris et terrae, numeroque carentis arenae
 Mensores cohibent, Archyta,

Pulve-

Pulveris exigui prope littus parva Matinum
 Munera; nec quidquam tibi prodest
 Aërias tentasse domos, animoque rotundum
 Percurrisse polum, morituro.
 Occidit et Pelopis genitor conviva Deorum,
 Tithonusque remotus in auras,
 Et Jovis arcanis Minos admissus; habentque
 Tartara Panthoiden, iterum Oreo
 Demissum; quamvis clypeo Trojana refixo
 Tempora testatus, nihil ultra
 Nervos atque cutem, morti concesserat atrae;
 Judice te, non sordidus auctor
 Naturae verique. Sed omnes una manet nox,
 Et calcanda semel via lethi.
 Dant alios Furiae torvo spectacula Marti,
 Exitio est avidum mare nautis.
 Misti senum ac juvenum densentur funera. nullum
 Saeva caput Proserpina fugit.
 Me quoque devexi rapidus comes Orionis
 Illyricis Notus obruit undis.
 At tu, nauta, vagae ne parce malignus arenae
 Ossibus et capiti inhumato
 Particulam dare. sic, quodcumque minabitur Eurus
 Fluctibus Hesperii, Venusinae
 Placstantur silvae, te sospite: multaue merces,
 Unde potest, tibi defluat aequo
 Ab Jove Neptunoque sacri custode Tarenti.
 Negligis immeritis nocituram.
 Postmodo te natis fraudem committere? fors et
 Debita jura, vicesque superbae
 Te maneant ipsum. precibus non linquar inultis,
 Teque piacula nulla resolvent.
 Quanquam festinas, non est mora longa, licebit,
 Injecto ter pulvere, curras.

AD ICCIUM. ODE XXIX.

ICCI, beatis nunc Arabum invides
 Gazis, et acrem militiam paras

Non

Non ante devictis Sabaeae

Regibus; horribilique Medo

5 Nectis catenas. quae tibi virginum,

Sponso necato, barbara serviet?

Puer quis ex aula capillis

Ad cyathum statuetur unctis,

Doctus sagittas tendere Sericas

10 Arcu paterno? quis neget arduis.

Pronos relabi posse rivos

Montibus, et Tiberim reverti:

Cum tu coëmtos undique nobiles

Libros Panaeti, Socraticam et domum

15 Mutare loriceis Iberis,

Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM. ODE XXX.

20 O Venus, regina Cnidi Paphique,

Sperne dilectam Cypron, et vocantis

Thure te multo Glycerae decoram

Transfer in aedem.

Fervidus tecum puer, et solutis

25 Gratiae zonis, properentque Nymphae,

Et parum comis sine te Juventas,

Mercuriusque.

AD APOLLINEM. ODE XXXI.

30 QUID dedicatum poscit Apollinem

Vates? quid orat, de patera novum

Fundens liquorem? non opimas

Sardiniae fegetes feracis;

Non aestuosae grata Calabriae

35 Armenta; non aurum, aut ebur Indicum;

Non rura, quae Liris quieta

Mordet aqua, taciturnus amnis.

Premant Calenam falce, quibus dedit

Fortuna, vitem: dives et aureis

Mercator exsiccet culullis

Vina Syra reparata meroe,

Dis

Dis carus ipsis; quippe ter et quater
Anno revolvens aequor Atlanticum

Impune. me pascant olivae,
Me cichorea, levesque malvae.

Frui paratis et valido mihi,
Latoë, dones; ac, precor, integra
Cum mente, nec turpem senectam
Degere, nec cithara carentem.

AD LYRAM. ODE XXXII.

POSCIMUS, si quid vacui sub umbra
Lusimus tecum, quod et hunc in annum
Vivat, et plures; age, dic Latinum,

Barbite, carmen,

Lesbio primum modulate civi:

Qui ferox bello, tamen inter arma,
Sive jactatam religarat udo

Littore navim;

Liberum et Musas, Veneremque, et illi

Semper haerentem puerum canebat,

Et Lycum nigris oculis nigroque

Crine decorum.

O decus. Phoebi, et dapibus supremi.

Grata Testudo Jovis, o laborum

Dulce lenimen, mihi cumque salve

Rite vocanti.

AD ALBIUM TIBULLUM. ODE XXXIII.

ALBI, ne doleas, plus nimio memor
Immitis Glycerae, neu miserabiles.

Decantes elegos, cur tibi junior

Laeta praeniteat fide.

Insignem tenui fronte Lycorida

Cyri torret amor: Cyrus in asperam

Declinat Pholoën: sed prius Appulis

Jungentur Capreae lupis,

Quam turpi Pholoë peccet adultero.

CARMINUM. LIB. I. 23

visum Veneri, cui placet imparés 10
 Formas atque animos sub juga aënea
 Saevo mittere cum joco.
 Ipsum me melior cum peteret Venus,
 Grata detinuit compede Myrtale
 Libertina, fretis acrior Adriac 15
 Curvantis Calabros sinus.

IN EPICUREOS. ODE XXXIV.

PARCUS Deorum cultor et infrequens,
 Infanientis dum sapientiae
 Consultus erro; nunc retrorsum
 Vela dare, atque iterare cursus
 Cogor relictos. namque Diespiter, 5
 Igni corusco nubila dividens
 Plerumque, per purum tonantes
 Egit equos volucremque currum,
 Quo bruta tellus, et vaga flumina,
 Quo Styx, et invisi horrida Taenari 10
 Sedes, Atlanteusque finis
 Concutitur. valet ima summis
 Mutare, et insignem attenuat Deus,
 Obscura promens. hinc apicem rapax
 Fortuna cum stridore acuto 15
 Sustulit, hic posuisse gaudet.

AD FORTUNAM. ODE XXXV.

O Diva, gratum quae regis Antium,
 Praefens vel imo tollere de gradu
 Mortale corpus, vel superbos
 Vertere funeribus triumphos:
 Te pauper ambit sollicita prece 5
 Auris colonus: te dominam aequoris,
 Quicumque Bithyna laceffit
 Carpathium pelagus carina.
 Te Dacus asper, te profugi Scythae,
 Urbesque, gentesque, et Latium ferox, 10
 Sic Regumque

Regumque matres barbarorum, et
 Purpurei metuunt tyranni:
 Injurioso ne pede proruas
 Stantem columnam; neu populus frequens
 Ad arma cessantes, ad arma
 Concitet, imperiumque frangat.
 Te semper anteit saeva Necessitas,
 Clavos trabales et cuneos manu
 Gestans aëna: nec severus
 Uncus abest, liquidumque plumbum.
 Te Spes, et albo rara Fides colit
 Velata panno; nec comitem abnegat,
 Utcumque mutata potentes
 Veste domos inimica linquis.
 At vulgus infidum, et meretrix retro
 Perjura cedit: diffugiunt cadis
 Cum faece siccatis amici,
 Ferre jugum pariter dolosi.
 Serves iturum Caesarem in ultimos
 Orbis Britannos, et juvenum recens
 Examen, Eois timendum
 Partibus, Oceanoque rubro.
 Eheu, cicatricum et sceleris pudet,
 Fratrumque. quid nos dura refugimus
 Aetas? quid intactum nefasti
 Liquimus? unde manum juvenus
 Metu Deorum continuit? quibus
 Pepercit aris? ô utinam nova
 Incude defingas retusum in
 Massagetis Arabasque ferrum,

IN NUMIDAE REDITUM. ODE XXXVI.

ET thure et fidibus juvat
 Placare, et vituli sanguine debito
 Custodes Numidae Deos:
 Qui nunc Hesperia sospes ab ultima,
 Caris multa sodalibus,
 Nulli plura tamen dividit oscula,

Quam dulci Lamiae, memor
 Aetiae non alio rege puertiae,
 Mutataeque simul togae.
 Cressa ne careat pulchra dies nota: 10
 Neu promptae modus amphorae,
 Neu morem in Salium sit requies pedum:
 Neu multi Damalis meri
 Bassum Threicia vincat amysside:
 Neu desint epulis rosae, 15
 Neu vivax apium, neu breve lilium.
 Omnes in Damalin putres
 Deponent oculos; nec Damalis novo
 Divelletur adultero,
 Lascivis hederis ambitiosior. 20

AD SODALES. ODE XXXVII.

Nunc est bibendum, nunc pede libero
 Pulsanda tellus: nunc Saliaribus
 Ornare pulvinar Deorum
 Tempus erat dapibus, sodales.
 Antehac nefas depromere Caecubum 5
 Cellis avitis; dum Capitolio
 Regina dementes ruinas,
 Funus et imperio parabat,
 Contaminato cum grege turpium
 Morbo virorum: quidlibet impotens 10
 Sperare, fortunaque dulci
 Ebria. sed minuit furorem
 Vix una sospes navis ab ignibus:
 Mentemque lymphantam Marcotico
 Redegit in veros timores 15
 Caesar, ab Italia volentem
 Remis adurguens; (accipiter velut
 Molles columbas, aut leporem citus
 Venator in campis nivalis
 Aemoniae) daret ut catenis 20
 Fatale monstrum: quae generosius
 Perire quaerens, nec muliebriter

C

Expavit

Expavit ensem, nec latentes
 Classe cita reparavit oras.
 Ausa et jacentem visere regiam
 Vultu sereno fortis, et asperas
 Tractare serpentes, ut atrum
 Corpore combiberet venenum,
 Deliberata morte ferocior:
 Saevis Liburnis scilicet invidens
 Privata deduci superbo
 Non humilis mulier triumpho.

AD PUERUM. ODE XXXVIII.

PERSICOS odi, puer, adparatus:
 Displicent nexae Philyra coronae:
 Mitte sectari, rosa quo locorum
 Sera moretur.
 Simplici myrto nihil adlabores
 Sedulus curo. neque te ministrum
 Dedecet myrtus, neque me sub arcta
 Vite bibentem.

CARM.

C A R M I N U M

LIBER SECUNDUS.

AD ASINIUM POLLIONEM. ODE I.

MOTUM ex Metello consule civicum,
 Bellique causas, et vitia, et modos,
 Ludumque Fortunae, gravesque
 Principum amicitias, et arma

Nondum expiatis uncta cruoribus,

Periculosae plenum opus aleae

Tractas, et incedis per ignes

Subpositos cineri dolofo.

Paulum severae Musa tragoediae

Desit theatri: mox, ubi publicas

Res ordinaris, grande munus

Cecropio repetes cothurno,

Insigne moestis praesidium reis,

Et consulenti Pollio curiae:

Cui laurus aeternos honores

Dalmatico peperit triumpho.

Jam nunc minaci murmure cornuum:

Perstringis aures: jam litui strepunt:

Jam fulgor armorum fugaces

Terret equos, equitumque vultus.

Videre magnos jam videor duces

Non indecoro pulvere fordidos,

Et cuncta terrarum subacta,

Praeter atrocem animum Catonis.

Juno, et Deorum quisquis amior

Afris, inulta cesserat impotens

Tellure, victorum nepotes

Rettulit inferias Jugurthae.

C 2

Quis

Quis non Latino sanguine pinguior
 Campus sepulcris impia proelia
 Testatur, auditumque Medis
 Hesperiae sonitum ruinae?
 Qui gurgēs, aut quae flumina lugubris
 Ignara belli? quod mare Dauniae
 Non decoloravere caedes?
 Quae caret ora cruore nostro?
 Sed ne relictis, Musa procax, jocis,
 Ceae retractes munera naeniae:
 Mecum Dionaeo sub antro
 Quaeere modos leviori plectro.

AD CRISPUM SALLUSTIUM. ODE II.

NULLUS argento color est avaris
 Abdito terris, inimice laminae
 Crispe Sallusti, nisi temperato
 Splendeat usu.
 Vivet extento Proculcius aëvo,
 Notus in fratres animi paterni:
 Illum aget penna metuente solvi
 Fama superstes.
 Latius regnes avidum domando
 Spiritum, quam si Libyam remotis
 Gadibus jungas, et uterque Poenus
 Serviat uni.
 Crescit indulgens sibi dñus hydrops,
 Nec sitim pellit, nisi causa morbi
 Fugerit venis, et aquosus albo
 Corpore languor.
 Redditum Cyri folio Phraaten,
 Dissidens plebi, numero beatorum
 Eximit Virtus; populumque falsis
 Dedocet uti
 Vocibus; regnum, et diadema tutum
 Deferens uni, propriamque laurum,
 Quisquis ingentes oculo irretorto
 Spectat acervos.

AD DELLUM. ODE III.

A EQUAM memento rebus in arduis
 Servare mentem; non secus in bonis
 Ab insolenti temperatam
 Laetitia; moriture Delli,
 Seu moestus omni tempore vixeris,
 Seu te in remoto gramine per dies
 Festos reclinatum bearis
 Interiore nota Falerni;
 Qua pinus ingens, albaque populus
 Umbram hospitalem consociare amant
 Ramis, et obliquo laborat
 Lympha fugax trepidare rivo.
 Huc vina, et unguenta, et nimium breves
 Flores amoenae ferre jube rosae:
 Dum res, et aetas, et sororum
 Fila trium patiuntur atra.
 Cedet coemptis saltibus, et domo,
 Villaque, flavus quam Tiberis lavit,
 Cedet; et exstructis in altum
 Divitiis potietur heres.
 Diveſne, priſco natus ab Inacho,
 Nil intereſt, an pauper, et infima
 De gente ſub dio moreris,
 Viſtima nil miſerantis Orci.
 Omnes eodem cogimur: omnium
 Verſatur urna, ſerius, ocius
 Sors exitura, et nos in aeternum
 Exilium impoſitura cymbae.

5

10

15

20

25

AD XANTHIAM PHOCEUM. ODE IV.

NE ſit ancillae tibi amor pudori,
 Xanthia Phoeu: prius insolentem
 Serva Briſeis niveo colore
 Movit Achillem.
 Movit Ajacem Telamone natum

5

C 3

Forma

Forma captivae dominum Tecmessaë:

Arsit Atrides medio in triumpho

Virgine rapta;

Barbarae postquam cecidere turmae

Theſſalo victore, et ademptus Hector

Tradidit fessis leviora tolli

Pergama Graiis.

Nescias an te generum beati

Phyllidis flavae decorent parentes:

Regium certe genus, et penates

Moeret iniquos.

Crede non illam tibi de sceſta

Plebe dilectam; neque sic fidelem,

Sic lucro averſam potuiſſe naſci

Matre pudenda.

Brachia, et vultum, teretesque furas

Integer laudo: fuge ſuſpicari,

Cujus octavum trepidavit aetas

Claudere luſtrum.

ODE V.

NONDUM ſubacta ſerre jugum valet
Cervice, nondum munia comparis

Aequare, nec tauri ruentis

In Venerem tolerare pondus.

Circa virentes eſt animus tuæ

Campos juvencae, nunc fluviis gravem

Solantis æſtum, nunc in udo

Ludere cum vitulis ſaliſto

Praeſtientis. tolle cupidinem

Immitis uvæ: jam tibi lividos

Diſtinguet Autumnus racemos

Purpureo variis colore.

Jam te ſequetur; currit enim ſerox

Aetas; et illi, quos tibi demſerit,

Adponet annos. jam proterva

Fronte petet Lalage maritum;

Dilecta, quantum non Pholoë fugax,

Non

CARMINUM LIB. II.

31

Non Chloris: albo sic humero nitens,

Ut pura nocturno renidet

Luna mari, Cnidiusve Gyges;

29

Quem si puellarum infereres choro,

Mire sagaces falleret hospites.

Discrimen obscurum, solutis.

Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMIUM. ODE VI.

SEPTIMI Gades aditure mecum, et

Cantabrum indoctum juga ferre nostra, et

Barbaras Syrtes, ubi Maura semper

Aestuat unda:

Tibur Argeo positum colono

Sit meae sedes utinam senectae;

Sit modus lasso maris, et viarum,

Militiaeque.

Unde si Parcae prohibent iniquae;

Dulce pellitis ovibus Galeſi

Flumen, et regnata petam Laconi

Rura Phalanto.

Ille terrarum mihi praeter omnes

Angulus ridet; ubi non Hymetto

Mella decedunt, viridique certat

Bacca Venaſro:

Vex ubi longum, tepidasque praebet

Jupiter brumas, et amicus Aulon.

Fertili Baccho minimum Falernis

Invidet uvis.

Ille te mecum locus, et beatae

Postulant arces: ibi tu calentem

Debita sparges lacrima favillam

Vatis amici.

Ad

AD POMPEIUM VARUM. ODE VII.

O Saepe mecum tempus in ultimum
 Deducte, Bruto militiae duce,
 Quis te redonavit Quiritem
 Dis patriis, Italoque coelo,
 Pompei, meorum prime sodalium?
 Cum quo morantem saepe diem mero
 Fregi, coronatus nitentes
 Malobathro Syrio capillos.
 Tecum Philippos et celerem fugam
 Sensi, relicta non bene parmula;
 Cum fracta virtus, et minaces
 Turpe solum tetigere mento.
 Sed me per hostes Mercurius celer
 Denso paventem fustulit aëre:
 Te rursus in bellum resorbens
 Unda fretis tulit aestuosus.
 Ergo obligatam redde Jovi dapem;
 Longaque fessum militia latus
 Depone sub lauru mea; nec
 Parce cadis tibi destinatis.
 Oblivioso levia Massico
 Ciboria exple: funde capacibus
 Unguenta de conchis. quis udo
 Deproperare apio coronas,
 Curatve myrto? quem Venus arbitrum
 Dicet bibendi? non ego sanius
 Bacchabor Edonis: recepto
 Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEN. ODE VIII.

ULLA si juris tibi pejerati
 Poena, Barine, nocuisset unquam;
 Dente si nigro fieres, vel uno
 Turpior ungui;
 Crederem: sed tu simul obligasti
 Perfidum votis caput, enitescis.

Bulchrior

Pulchrior multo, juvenumque prodis
Publica cura.

Expedit matris cineres opertos
Fallere, et toto taciturna noctis

10

Signa cum coelo, gelidaque Divos
Morte carentes.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa; rident
Simplices Nymphae, ferus et Cupido,

Semper ardentes acuens sagittas
Cote cruenta.

15

Adde quod pubes tibi crescit omnis:
Servitus crescit nova: nec priores

Impiae tectum dominae relinquunt
Saepe minati.

20

Te suis matres metuunt juvenis,
Te senes parci, miseraeque nuper
Virgines nuptae, tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIUM. ODE IX.

NON semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros; aut mare Caspium

Vexant inaequales procellae
Usque; nec Armeniis in oris,

Amice Valgi, stat glacies iners

Menses per omnes; aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant,

Et foliis viduantur orni.

Tu semper urges flebilibus modis

Mythen ademptum: nec tibi Vespere

Surgente decedunt amores,

Nec rapidum fugiente Solem.

At non ter aevo functus amabilem

Ploravit omnes Antiochum senex

Annos; nec impubem parentes

Troilon, aut Phrygiae sorores

Flevire semper. desine mollium

Tandem querelarum; et potius nova

Cantemus.

Cantemus Augusti tropaea
 Caesaris; et rigidum Niphaten,
 Medumque flumen gentibus additum
 Victis, minores volvere vortices;
 Intraque praescriptum Gelonos
 Exiguus equitare campis.

AD LICINIUM. ODE X.

RECTIUS vives, Licini, neque altum
 Semper urgendo; neque, dum procellas
 Cautus horrescis, nimium premendo
 Litus iniquum.
 Auream quisquis mediocritatem
 Diligit, tutus caret obsoleti
 Sordibus tecti, caret invidenda
 Sobrius aula.
 Saepius ventis agitur ingens
 Pinus; et celsae graviore casu
 Decidunt turres; feriuntque summos
 Fulgura montes.
 Sperat infestis, metuit secundis
 Alteram sortem bene praeparatum
 Pectus. informes hyemes reducit
 Jupiter; idem
 Submovet. non, si male nunc, et olim
 Sic erit. quondam citharae tacentem
 Suscitatur musam, neque semper arcum
 Tendit Apollo.
 Rebus angustis animosus atque
 Fortis adpare. sapienter idem
 Contrahes vento nimium secundo.
 Turgida vela.

AD QUINCTIUM HIRPINUM. ODE XI.

QUID bellicosus Cantaber, et Scythes,
 Hirpine Quincti, cogitet Hadria
 Divisus obiecto, remittas
 Quaerere: nec trepides in usum

Poscen-

CARMINUM LIB. I.

35

20 Poscentis aevi pauca. fugit retro 5
 Levis iuventas et decor, arida
 Pellente lascivos amores
 Canitie, facilemque somnum.
 Non semper idem floribus est honos
 Vernis: neque uno Luna rubens nitet 10
 Vultu. quid aeternis minorem
 Consiliis animum fatigas?
 Cur non sub alta vel platano, vel hac
 Pinu jacentes sic temere, et rosa
 Canos odorati capillos, 15
 Dum licet, Assyriaque nardo
 Potamus uncti? dissipat Evius
 Curas edaces. quis puer ociosus
 Restinguet ardentis Falerni
 Pocula praetereunte lympa? 20
 Quis devium scortum eliciet domo
 10 Lyden? eburna, dic age, cum lyra
 Maturet, incommatam Lacenae
 More comam religata nodo.

AD MAECENATEM. ODE XII.

15 NOLIS longa ferae bella Numantiae,
 Nec durum Hannibalem, nec Siculum mare
 Poeno purpureum sanguine, mollibus
 Aptari citharae modis;
 20 Nec faevos Lapithas, et nimium mero 5
 Hylaeum; domitosque Herculeam manu
 Telluris juvenes, unde periculum
 Fulgens contremuit domus
 Saturni veteris: tuque pedestribus
 Dices historiis proelia Caesaris, 10
 Maecenas, melius, ductaque per vias
 Regum colla minacium.
 Me dulces dominae Musa Licymniae
 Cantus, me voluit dicere lucidum
 Fulgentes oculos, et bene mutuis 15
 Fidum pectus amoribus:

Quam

Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
Nec certare joco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, sacro
Dianae celebris die.

Num tu, quae tenuit dives Achaemenes,
Aut pinguis Phrygiae Mygdonias opes
Permutare velis crine Licymniae,
Plenas aut Arabum domos?

Dum flagrantia detorquet ad oscula
Cervicem; aut facili saevitia negat,
Quae poscente magis gaudeat cripì,
Interdum rapere occupat.

IN ARBORIS CASUM. ODE XIII.

ILLE et nefasto te posuit die,
Quicumque primum, et sacrilega manu
Produxit, arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumque pagi.

Illum et parentis crediderim fui
Fregisse cervicem, et penetralia
Sparxisse nocturno cruore

Hospitis: ille venena Colcha,
Et quidquid usquam concipitur nefas,
Tractavit, agro qui statuit meo
Te triste lignum, te caducum

In domini caput immerentis.

Quid quisque vitet, nunquam homini satis
Cautum est in horas. navita Bosporum
Poenus perhorrescit; neque ultra

Caeca timet aliunde fata;

Miles sagittas et celerem fugam
Parthi; catenas Parthus, et Italum

Robur: sed improvisa lethi

Vis rapuit, rapietque gentes.

Quam pene furvae regna Proserpinae,
Et judicantem vidimus Aeacum,
Sedesque discretas piorum, et
Acolis fidibus querentem

CARMINUM LIB. II.

37

Sappho puellis de popularibus ; 25
 Et te sonantem plenius aureo,
 Alcaee, plectro dura navis,
 Dura fugae mala, dura belli.
 Utrumque sacro digna silentio
 Mirantur umbrae dicere : sed magis 39
 Pugnas et exactos tyrannos
 Densum humeris bibit aure vulgus.
 Quid mirum ? ubi illis carminibus stupens
 Demittit atras bellua centiceps
 Aures, et intorti capillis 35
 Eumenidum recreantur angues ?
 Quin et Prometheus, et Pelopis parens
 Dulci laborem decipitur sono :
 Nec curat Orion leones,
 Aut timidos agitare lyncas. 40

AD POSTUMUM. ODE XIV.

HEU fugaces, Postume, Postume,
 Labuntur anni : nec pietas moram
 Rugis et instanti senectae
 Adferet, indomitaeque morti.
 Non si trecenis, quotquot eunt dies, 5
 Amice, places inlacrimabilem
 Plutona tauris ; qui ter amplum
 Geryonen Tityonque tristi
 Compescit unda, scilicet omnibus,
 Quicumque terrae munere vescimur, 10
 Enaviganda, sive reges,
 Sive inopes erimus coloni.
 Frustra cruento Marte carebimus,
 Fractisque rauci fluctibus Adriae :
 Frustra per Autumnos nocentem 15
 Corporibus metuemus Austrum.
 Visendus ater flumine languido
 Cocytus errans, et Danaï genus
 Infame, damnatusque longi
 Sisyphus Aeolides laboris. 20

D

Linquenda

Linquenda tellus, et domus, et placens
 Uxor: neque harum, quas colis, arborum
 Te, praeter invisas cupressos,
 Ulla brevem dominum sequetur.
 Absumet heres Caecuba dignior
 Servata centum clavibus, et mero
 Tinguet pavimentum superbum,
 Pontificum potiore coenis.

ODE XV.

JAM pauca aratro jugera regiae
 Moles relinquent: undique latius
 Extenta visentur Lucrino
 Stagna lacu; platanusque coelebs.
 Evincet ulmos. tum violaria, et
 Myrtus, et omnis copia narium,
 Spargent olivetis odorem,
 Fertilibus domino priori.
 Tum spissa ramis laurea fervidos
 Excludet istus. non ita Romuli
 Praescriptum, et intonsi Catonis
 Auspiciis, veterumque norma.
 Privatus illis census erat brevis,
 Commune magnum: nulla decempedis
 Metata privatis opacam
 Porticus excipiebat Arcton:
 Nec fortuitum spernere cespitem
 Leges sinebant, oppida publico
 Sumtu jubentes, et Deorum
 Tempia novo decorare saxo.

AD GROSPHUM. ODE XVI.

OTIUM divos rogat in patenti
 Prensus Aegaeo, simul atra nubes
 Condedit Lunam, neque certa fulgent
 Sidera nautis:
 Otium bello furiosa Thrace,

CARMINUM LIB. II.

39

Otium Medi pharetra decori,
Grosphæ, non gemmis, neque purpura ve-
nale, neque auro.

25 Non enim gazæ, neque consularis
Submovet lictor miseros tumultus
Mentis, et Curas laqueata circum
Testa volantes. 10

Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum;
Nec leves somnos timor aut cupido
Sordidus aufert. 15

Quid brevi fortes jaculamur aevo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriæ quis exul
Se quoque fugit? 20

5 Scandit aeratas vitiosa naves
Cura; nec turmas equitum relinquit,
Ociore cervis, et agente nimbos
Ociore Euro.

10 Laetus in praefens animus, quod ultra est
Oderit curare, et amara lento
Temperet risu. nihil est ab omni
Parte beatum. 25

Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
15 Et mihi forsitan, tibi quod negarit,
Porriget hora. 30

Te greges centum, Siculaeque circum
Mugiunt vaccae; tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa; te bis Afro
Murice tinctae 20 35

Vestiunt lanae: mihi parva rura, et
Spiritus Graiae tenuem Camenae
Parca non mendax dedit, et malignum
Spernere vulgus. 40

D 2

A D

AD MAECENATEM AEGROTUM. ODE XVII.

CUR me querelis exanimas tuis?
 Nec Dis amicum est, nec mihi, te prius
 Obire, Maecenas, mearum
 Grande decus columenque rerum.
 Ah! te meae si partem animae rapit 5
 Maturior vis, quid moror altera,
 Nec carus aequae, nec superstes
 Integer? ille dies utramque
 Ducet ruinam: non ego perfidum
 Dixi sacramentum: ibimus, ibimus, 10
 Utcunque praecedes, supremum
 Carpere iter comites parati.
 Me nec Chimaerae spiritus igneae,
 Nec, si resurgat, ceatimanus Gyges,
 Divellet unquam: sic potenti 15
 Justitiae, placitumque Parcis.
 Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
 Formidolosus, pars violentior
 Natalis horae, seu Tyrannus
 Hesperiae Capricornus undae: 20
 Utrumque nostrum incredibili modo
 Consentit astrum. te Jovis impio
 Tutela Saturno refulgens
 Eripuit, volucrisque fati
 Tardavit alas; cum populus frequens 25
 Laetum theatri ter crepuit sonum:
 Me truncus illapsus cerebro
 Sustulerat, nisi Faunus ictum
 Dextra levâsset, Mercurialium
 Custos virorum. reddere victimas 30
 Aedemque votivam memento:
 Nos humilem feriemus agnam.

O D E

ODE XVIII.

NON ebur, neque aureum
 Mea renidet in domo lacunar:
 Non trabes Hymettiae
 Premunt columnas ultima recisas
 Africa: neque Attali
 Ignotus heres regiam occupavi:
 Nec Laconicas mihi
 Trahunt honestae purpuras clientae.
 At fides, et ingeni
 Benigna vena est; pauperemque dives
 Me petit. nihil supra
 Deos lacesso, nec potentem amicum.
 Largiora flagito,
 Satis beatus unicus Sabinis.
 Truditur dies die,
 Novaeque pergunt interire Lunae:
 Tu secanda marmora
 Locas sub ipsum funus; et sepulcri
 Immemor, struis domos;
 Marisque Baiis obstrepentis urges.
 Submovere litora,
 Parum locuples continente ripa.
 Quid, quod usque proximos
 Revellis agri terminos, et ultra
 Limites clientium
 Salis avarus? pellitur paternos
 In sinu ferens Deos
 Et uxor, et vir, sordidosque natos.
 Nulla certior tamen
 Rapacis Orci sede destinata
 Aula divitem manet
 Herum. quid ultra tendis? aequa telus
 Pauperi recluditur,
 Regumque pueris: nec satelles Orci
 Callidum Promethea
 Revexit, auro captus. hic superbum
 D 3
 Tanta-

Tantalum atque Tantali
 Genus coërcet: hic levare functum
 Pauperem laboribus,
 Vocatus atque non vocatus audit.

IN BACCHUM. ODE XIX.

BACCHUM in remotis carmina rupibus
 Vidi docentem (credite, posterij)
 Nymphasque discentes, et aures
 Capripedum Satyrorum acutas.
 Euoe! recenti mens trepidat metu,
 Plenoque Bacchi pectore turbidum
 Laetatur. euoe! parce, Liber,
 Parce, gravi metuende thyrsos.
 Fas pervicaces est mihi Thyiadas,
 Vinique fontem, lactis et uberes
 Cantare rivos, atque truncis
 Lapsa cavis iterare mella:
 Fas et beatæ conjugis additum
 Stellis honorem, testaque Penthei
 Dissecta non leni ruina,
 Thracis et exitium Lycurgi.
 Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
 Tu separatis uvidus in jugis
 Nodo coërces viperino
 Bistonidum sine fraude crines.
 Tu, cum parentis regna per arduum
 Cohors Gigantum scanderet impia,
 Rhætum retorsisti leonis
 Unguibus, horribilique mala:
 Quanquam choreis aptior & jocis
 Ludoque dictus, non sat idoneus
 Pugnae ferebaris; sed idem
 Pacis eras mediusque belli.
 Te vidit infons Cerberus aureo
 Cornu decorum, leniter atterens.
 Caudam; & recedentis trilingui
 Ore pedes tetigitque crura.

A D

CARMINUM LIB. II.

43

AD MAECENATEM. ODE XX.

NON usitata, nec tenui ferar
 Penna, biformis per liquidum aethera
 Vates ; neque in terris morabor
 Longius ; invidiaque major
 Urbes relinquam. non ego pauperum
 Sanguis parentum, non ego, quem vocas
Dilecte, Maecenas, obibo,
 Nec Stygiâ cohibebor unda.
 Jam jam residunt cruribus asperae
 Pelles ; et album mutor in alitem
 Superne : nascunturque leves
 Per digitos humerosque plumae.
 Jam Daedaleo ocior Icaro,
 Visam gementis litora Bospori,
 Syrtisque Getulas, canorus
 Ales, Hyperboreosque campos.
 Me Colchus, et, qui dissimulat metum
 Marfae cohortis, Dacus, et ultimi
 Noscent Geloni : me peritus
 Discet Iber, Rhodanique potor.
 Absint inani funere naeniae,
 Luctusque turpes, et querimoniae :
 Compesce clamorem, ac sepulcri
 Mitte supervacuos honores.

CARMI-

C A R M I N U M

LIBER TERTIUS.

AD ASINIUM POLLIONEM. ODE I.

O DI profanum vulgus, et arceo.
 Favete linguis: carmina non prius
 Audita Musarum sacerdos
 Virginibus puerisque canto.
 Regum timendorum in proprios greges,
 Reges in ipsos imperium est Jovis,
 Clari giganteo triumpho,
 Cuncta supercilio moventis.
 Est ut viro vir latius ordinet
 Arbusta fulcis; hic generosior
 Descendat in campum petitor;
 Moribus hic meliorque fama
 Contendat; illi turba clientium
 Sit major: aequa lege Necessitas
 Sortitur infignes et imos;
 Omne capax movet urna nomen.
 Distriktus ensis cui super impia
 Cervice pendet, non Siculae dapes
 Dulcem elaborabunt saporem;
 Non avium citharaeque cantus
 Somnum reducent. Somnus agrestium
 Lenis virorum non humiles domos
 Fastidit umbrosamque ripam,
 Non Zephyris agitata Tempe.
 Desiderantem quod satis est, neque
 Tumultuosum sollicitat mare,
 Nec saevus Arcturi cadentis
 Impetus, aut orientis Hoedi:

CARMINUM LIB. III.

45

Non verberatae grandine vineae,
Fundusque mendax; arbore nunc aquas

30

Culpante; nunc torrentia agros
Sidera, nunc hyemes iniquas.

Contracta pisces acquora sentiunt,
Jactis in altum molibus: huc frequens

35

Caementa demittit redemptor
Cum famulis, dominusque terrae

Fastidiosus: sed Timor et Minae
Scandunt eodem quo dominus: neque

40

Decedit aerata triremi, et
Post equitem sedet atra Cura.

Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sidere clarior

45

Delenit usus, nec Falerna
Vitis, Achaemeniumque costum;

Cur invidendis postibus, et novo
Sublime ritu moliar atrium?

Cur valle permutem Sabina
Divitias operosiores?

AD AMICOS. ODE II.

ANGUSTAM, amici, pauperiem pati
Robustus acri militia puer

15 Condiscat, et Parthos feroces
Vexet eques metuendus hasta;

Vitamque sub dio et trepidis agat
In rebus: illum ex moenibus hosticis

20 Matrona bellantis Tyranni
Prospiciens, et adulta virgo

Suspiret: Eheu, ne rudis agminum
Sponsus laceſſat regius asperum

10

Tactu leonem, quem cruenta
Per medias rapit ira caedes.

25 Dulce et decorum est pro patria mori.
Mors et fugacem persequitur virum;

Nec parcit imbellis juventae
Poplitibus, timidove tergo.

15

Virtus

Virtus, repulsae nescia sordidae,
 Intaminatis fulget honoribus;
 Nec sumit aut ponit secures
 Arbitrio popularis aurae.
 Virtus, recludens immeritis mori
 Coelum, negata tentat iter via;
 Coctusque vulgares, et udam
 Spernit humum fugiente penna.
 Est et fideli tuta silentio
 Merces: vetabo, qui Cereris sacrum
 Vulgarit arcanæ, sub isdem
 Sit trabibus, fragilemve mecum
 Solvat phaselum. saepe Diespiter
 Neglectus incesto addidit integrum:
 Raro antecedentem scelestum
 Deferuit pede Poena claudo.

ODE III.

JUSTUM, et tenacem propositi virum
 Non civium ardor prava jubentium,
 Non vultus instantis Tyranni
 Mente quatit solida, neque Auster
 Dux inquieti turbidus Adriæ,
 Nec fulminantis magna manus Jovis:
 Si fractus inlabatur orbis,
 Impavidum ferient ruinae.
 Hac arte Pollux, et vagus Hercules
 Enifus, arces attigit igneas:
 Quos inter Augustus recumbens
 Purpureo bibit ore nectar.
 Hac te merentem, Bacche pater, tuæ
 Vexere tigres, indocili jugum
 Collo trahentes: hac Quirinus
 Martis equis Acheronta fugit;
 Gratum elocuta consilientibus
 Junone Divis: Ilion, Ilion
 Fatalis incestusque iudex,
 Et mulier peregrina vertit
 In pulverem, ex quo destituit Deos

Merce

Mercede pacta Laomedon, mihi
 Castaeque damnatum Minervae,
 Cum populo et duce fraudulento.
 20 am nec Laetae splendet adulterae
 amosus hospes; nec Priami domus
 Perjura pugnaces Achivos
 Hectoreis opibus refringit:
 25 nostrisque ductum seditionibus
 bellum resedit. protinus et graves
 Iras, et invisum nepotem,
 Troica quem peperit sacerdos,
 Marti redonabo. illum ego lucidas
 20 nire sedes, ducere nectaris
 Succos, et adscribi quietis
 Ordinibus patiar Deorum.
 Dum longus inter saeviat Ilion
 Romamque pontus; qualibet exules
 In parte regnanto beati:
 Dum Priami Paridisque busto
 Insultet armentum, et catulos ferae
 Celent inultae; stet Capitolium
 Fulgens, triumphatisque possit
 Roma ferox dare jura Medis.
 35 Horrenda late nomen in ultimas
 Extendat oras, qua medius liquor
 Secernit Europen ab Afro,
 Qua tumidus rigat arva Nilus:
 40 Aurum inreptum, et sic melius situm
 Cum terra celat, spernere fortior,
 Quam cogere humanos in usus
 Omne sacrum rapiente dextra.
 Quicumque mundo terminus obstitit,
 45 Hunc tangat armis; visere gestiens
 Qua parte debacchentur ignes,
 Qua nebulae pluviiue rores.
 Sed bellicosus fata Quiritibus
 Hac lege dico; ne nimium pii,
 50 Rebusque fidentes, avitae
 Tecta velint reparare Trojae.

25

30

35

40

45

50

55

60

Trojae

Trojae renascens alite lugubri
 Fortuna tristi clade iterabitur,
 Ducente victrices catervas
 Conjuge me Jovis, et sorore.
 Ter si resurgat murus aëneus,
 Auctore Phoebō; ter pereat meis
 Excisus Argivis; ter uxor
 Capta virum puerosque ploret.
 Non haec jocosae conveniunt lyrae.
 Quo Musa tendis? desine pervicax
 Referre sermones Deorum, et
 Magna modis tenuare parvis.

AD CALLIOPEN. ODE IV.

DESCE NDE coelo, et dic age tibia
 Regina longum Calliope melos;
 Seu voce nunc mavis acuta,
 Seu fidibus citharave Phoebi.
 Auditis? an me ludit amabilis
 Infania? audire, et videor pios
 Errare per lucos, amoenae
 Quos et aquae subeunt, et aerae,
 Me fabulosae Vulture in Appulo,
 Altricis extra limen Apuliae,
 Ludo fatigatumque somno,
 Fronde nova puerum palumbes
 Texere; mirum quod foret omnibus,
 Quicunque celsae nidum Acherontiae,
 Saltusque Bantinos, et arvom
 Pingue tenent humilis Ferenti;
 Ut tuto ab atris corpore viperis
 Dormirem et ursis; ut premerer sacra
 Lauroque, conlataque myrto,
 Non sine Dis animosus infans.
 Vester, Camenae, vester in arduos
 Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
 Praeneste, seu Tibur supinum,
 Sen liquidae placuere Baiae:

Vestris

Vestris amicum fontibus et choris,	25
Non me Philippis versa acies retro,	
Devota non extinxit arbos,	
Nec Sicula Palinurus unda.	
Utcunque mecum vos eritis; libens	
Infanientem navita Bosporum	30
Tentabo, et arentes arenas	
Litoris Assyrii viator.	
Visam Britannos hospitibus feros,	
Et laetum equino sanguine Concanum:	
Visam pharetratos Gelonos,	35
Et Scythicum inviolatus amnem.	
Vos Caesarem altum, militia simul	
Fessas cohortes abdidit oppidis,	
Finire quaerentem labores,	
Pierio recreatis antro.	40
Vos lene consilium et datis, et dato	
Gaudetis almae. scimus ut impios	
Titanas immanemque turmam	
Fulmine sustulerit caduco,	
Qui terram inertem, qui mare temperat	45
Ventosum, et urbes, regnaque tristia,	
Divosque, mortalesque turbas	
Imperio regit unus aequo.	
Magnum illa terrorem intulerat Jovi	
Fidens juvenus horrida brachiis,	50
Fratresque tendentes opaco	
Pelion imposuisse Olympo.	
Sed quid Typhoeus et validus Mimas,	
Aut quid minaci Porphyryon statu,	
Quid Rhoetus, evulsisque truncis	55
Enceladus jaculator audax,	
Contra sonantem Palladis aegida	
Possent ruentes? hinc avidus stetit	
Vulcanus; hinc matrona Juno, et	
Nunquam humeris positurus arcum,	60
Qui rore puro Castaliae lavit	
Crines solutos, qui Lyciae tenet	
E	Dumeta,

Dumeta, natalemque silvam,
 Delius et Patareus Apollo.
 Vis consili expers mole ruit sua: 65
 Vim temperatam Di quoque provehunt
 In majus: idem odere vires
 Omne nefas animo moventes.
 Testis mearum centimanus Gyges
 Sententiarum, notus et integrae 70
 Tentator Orion Dianae,
 Virginea domitus sagitta.
 Injecta monstris Terra dolet suis;
 Moeretque partus fulmine luridum
 Missos ad Orcum: nec peredit 75
 Impositam celer ignis Aetnam:
 Incontinentis nec Tityi jecur
 Relinquit ales, nequitiae additus
 Custos: amatorem trecentae
 Pirithoum cohibent catenae. 80

ODE V.

C O E L O tonantem credidimus Jovem
 Regnare: praefens Divus habebitur
 Augustus, adjectis Britannis
 Imperio, gravibusque Persis.
 Milesne Crassi conjuge barbara 5
 Turpis maritus vixit? et hostium
 (Proh curia, inversique mores!)
 Consenuit focerorum in arvis
 Sub rege Medo Marfus et Appulus,
 Anciliorum et nominis et togae 10
 Oblitus, aeternaeque Vestae,
 Incolumi Jove et urbe Roma?
 Hoc caverat mens provida Reguli
 Dissidentis conditionibus
 Foedis, et exemplo trahenti 15
 Perniciem veniens in aevum,
 Si non periret immiserabilis
 Captiva pubes. Signa ego Punicis

Adfixa

CARMINUM LIB. III.

51

Adfixa delubris, et arma

Militibus sine caede, dixit,

20

Derepta vidi: vidi ego civium

Retorta tergo brachia libero,

Portasque non clausas, et arva

Marte coli populata nostro.

Auro repensus scilicet acrior

25

Miles redibit? flagitio additis

Damnum; neque amissos colores

Lana refert medicata fuco;

Nec vera virtus, cum semel excidit,

Curat reponi deterioribus.

30

Si pugnat extricata densis

Cerva plagis, erit ille fortis,

Qui perfidis se credidit hostibus;

Et Marte Poenos proteret altero,

Qui lora restrictis lacertis

35

Sensit iners, timuitque mortem.

Hic, unde vitam sumeret inscius,

Pacem duello miscuit. ô pudor!

O magna Carthago, probrosis

Altior Italiae ruinis!

40

Fertur pudicae conjugis osculum,

Parvosque natos, ut capitis minor,

Ab se removisse, et virilem

Torvus humi posuisse vultum;

Donec labantes consilio Patres

45

Firmaret auctor nunquam alias dato,

Interque moerentes amicos

Egregius properaret exul.

Atqui sciebat quae sibi barbarus

Tortor pararet: non aliter tamen

50

Dimovit obstantes propinquos,

Et populum reditus morantem;

Quam si clientum longa negotia,

Dijudicata lite, relinqueret,

Tendens Venafranos in agros,

55

Aut Lacedaemonium Tarentum.

AD ROMANOS. ODE VI.

DELICTA majorum immeritus lues,
 Romane; donec templa refeceris,
 Aedesque labentes Deorum, et
 Foeda nigro simulacra fumo.
 Dis te minorem quod geris, imperas: 5
 Hinc omne principium, huc refer exitum.
 Di multa neglecti dederunt
 Hesperiae mala luctuosae.
 Jam bis Monaeses, et Pacori manus
 Non auspicatos contudit impetus 10
 Nostros, et adjecisse praedam
 Torquibus exiguis renidet.
 Pene occupatam seditionibus
 Delevit urbem Dacus et Aethiops;
 Hic classe formidatus, ille 15
 Missilibus melior sagittis.
 Fecunda culpaec secula nuptias
 Primum inquinavere, et genus, et domos:
 Hoc fonte derivata clades
 In patriam populumque fluxit. 20
 Motus doceri gaudet Ionicos
 Matura virgo, et fingitur artubus
 Jam nunc, et incestos amores
 De tenero meditatur ungui.
 Mox juniores quaerit adulteros 25
 Inter mariti vina; neque eligit,
 Cui donet impermissa raptim
 Gaudia, luminibus remotis:
 Sed jussa coram non sine conscio
 Surgit marito; seu vocat institor, 30
 Seu navis Hispanae magister,
 Dedecorum pretiosus emptor.
 Non his juvenus orta parentibus
 Infecit aequor sanguine Punico,
 Pyrrhumque, et ingentem cecidit 35
 Antiochum, Hannibalemque diuini:

Sed

Sed rusticorum mascula militum

Proles, Sabellis docta ligonibus

Versare glebas, et severae

Matris ad arbitrium recisos

40

Portare fustes; sol ubi montium

Mutaret umbras, et juga demeret

Bobus fatigatis, amicum

Tempus agens abeunte curru.

Damnosa quid non imminuit dies?

45

Aetas parentum, pejor avis, tulit

Nos nequiores, mox daturos

Progeniem vitiosiore.

AD ASTERIEN. ODE VII.

QUID fles, Asterie, quem tibi candidi

Primo restituent vere Favonii,

Thyna merce beatum

Constantis juvenem fide

Gygen? ille Notis actus ad Oricum

5

Post insana Caprae sidera, frigidas

Noctes, non sine multis

Insomnis lacrimis, agit.

Atqui sollicitae nuntius hospita,

Suspirare Chloën, et miseram tuis

10

Dicens ignibus uri,

Tentat mille vaser modis.

Ut Proetum mulier perfida credulum

Falsis impulerit criminibus, nimis

Casto Bellerophonti

15

Maturare necem, refert.

Narrat penè datum Pelea Tartaro,

Magnessam Hippolyten dum fugit abstineas:

Et peccare docentes

Fallax historias monet,

20

Frustra: nam scopulis furdior Icari

Voces audit, adhuc integer. at, tibi

Ne vicinus Enipeus

Plus justo placeat, cave:

E 3

Quamvis

Quamvis non alius flectere equum sciens 25
 Aequè conspicitur gramine Martio;
 Nec quisquam citus aequè
 Tusco denatat alveo.
 Prima nocte domum claude: neque in vias
 Sub cantu querulae despice tibiae: 30
 Et te saepe vocanti
 Duram, difficilis mane.

AD MAECENATEM. ODE VIII.

MARTIIS coelebs quid agam Calendis,
 Quid velint flores et acerra thuris
 Plena, miraris, positusque carbo in
 Cespite vivo,
 Docte sermones utriusque linguae. 5
 Voveram dulces epulas, et album
 Libero caprum, prope funeratus
 Arboris ictu.
 Hic dies, anno redeunte, festus
 Corticem adstrictum pice dimovebit 10
 Amphorae fumum bibere institutae
 Consule Tullo.
 Sume, Maecenas, cyathos amici
 Sospitum centum; et vigiles lucernas
 Perfer in lucem: procul omnis esto 15
 Clamor et ira.
 Mitte civiles super urbe curas:
 Occidit Daci Cotisonis agmen:
 Medus infestus sibi lustruosis
 Dissidet armis: 20
 Servit Hispanae vetus hostis orae
 Cantaber, fera domitus catena:
 Jam Scythae laxo meditantur arcu
 Cedere campis.
 Negligens, ne quâ populus labore, 25
 Parce privatus nimium cavere; et
 Dona praesentis rape lactus horae, ac
 Linque severa.

AD

AD LYDIAM. ODE IX.

HOR. **D**ONEC gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidae
Cervici juvenis dabat;
Persarum vigui rege beator.

LYD. Donec non alia magis
Arsisti, neque erat Lydia post Chloën;

Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.

HOR. Me nunc Thressa Chloë regit,
Dulces docta modos, et citharae sciens:

Pro qua non metuum mori,
Si parcent animae fata superstiti.

LYD. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornyti

Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata superstiti.

HOR. Quid si prisca redit Venus,
Diductoque jugo cogit acneo?

Si flava excutitur Chloë,
Rejectaeque patet janua Lydiae?

LYD. Quanquam sidere pulchrior
Ille est; tu levior cortice, et improbo

Iracundior Adria:
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

AD LYCEN. ODE X.

EXTREMUM Tanain si biberes, Lyce,
Saevo nupta viro, me tamen asperas
Porrectum ante fores objicere incolis
Plorares Aquilonibus.

Audis quo strepitu janua, quo nemus
Inter pulchra satum tecta remugiat

Ventis? et positas ut glaciet nives
Puro numine Jupiter?

Ingratam Veneri pone superbiam;
Ne

Ne currente rota funis eat retro.

10

Non te Penelopen difficilem procis

Tyrrhenus genuit parens.

O, quamvis neque te munera, nec preces,

Nec tinctus viola pallor amantium,

Nec vir Pieria pellice faucius

15

Curvat; supplicibus tuis

Parcas, nec rigida mollior esculo,

Nec Mauris animum mitior anguibus.

Non hoc semper erit liminis aut aquae

Coelestis patiens latus.

20

AD MERCURIUM. ODE XI.

MERCURI, (nam te docilis magistro
Movit Amphion lapides canendo)

Tuque Testudo resonare septem

Callida nervis,

3

Nec loquax olim neque grata, nunc et

Divitum mensis et amica templis;

Dic modos, Lyde quibus obstinatas

Adplicet aures:

Quae, velut latis equa trima campis,

Ludit exsultim, metuitque tangi,

10

Nuptiarum expers, et adhuc protervo

Cruda marito.

Tu potes tigres comitesque silvas

Ducere, et rivos celeres morari.

Cessit immanis tibi blandienti

15

Janitor aulae

Cerberus; quamvis furiale centum

Muniant angues caput ejus, atque

Spiritus teter, saniesque manet

Ore trilingui.

20

Quin et Ixion, Tityosque vultu

Risit invito: stetit urna paulum

Sicca, dum grato Danaï puellas

Carminē mulces.

Audiat Lyde scelus atque notas

25

Virginum

Virginum poenas, et inane lymphae
Dolium fundo pereuntis imo,

Seraque fata,

Quae manent culpas etiam sub Orco.

Impiae, (nam quid potuere majus?)

Impiae sponfos potuere duro

Perdere ferro.

Una de multis, face nuptiali

Digna, perjurum fuit in parentem

Splendide mendax, et in omne virgo

Nobilis aevum:

Surge, quae dixit juveni marito,

Surge, ne longus tibi somnus, unde

Non times, detur: socerum et scelestas

Falle sorores;

Quae, velut naetae vitulos leaenae,

Singulos, cheu! lacerant: ego illis

Mollior nec te feriam, neque intra

Claustra tenebo.

Me pater saevis oneret catenis,

Quod viro clemens misero peperci;

Me vel extremos Numidarum in agros

Classe releget.

I, pedes quò te rapiunt et aurae,

Dum favet nox et Venus: i secundo

Omine; et nostri memorem sepulcro

Sculpe querelam.

AD NEOBULEN. ODE XII.

MISERARUM est, neque amorì dare ludum,

Neque dulci mala vino lavere; aut ex-
animari, metuentes patruae verbera linguae.

Tibi qualum Cythereae puer ales,

Tibi telas, operosaeque Minervae

Studium aufert, Neobule, Liparaei nitor Hebri;

Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis:

Eques ipso melior Bellerophonte,

Neque pugno, neque segni pede victus:

Catus

Catus idem per apertum fugientes
 Agitato grege cervos jaculari, et
 Celer arcto latitantem fruticeto excipere aprum.

10

AD FONTEM BANDUSIAE. ODE XIII.

O Fons Bandusiae, splendidior vitro,
 Dulci digne mero, non sine floribus,
 Cras donaberis hoedo;

Cui frons turgida cornibus
 Primis, et Venerem et proelia destinat,
 Frustra: nam gelidos inficiet tibi

5

Rubro sanguine rivos

Lascivi soboles gregis.

Te flagrantis atrox hora Caniculae

Nescit tangere: tu frigus amabile

10

Fessis vomere tauris

Praebes, et pecori vago.

Fies nobilium tu quoque fontium,

Me dicente cavis impositam ilicem

15

Saxis, unde loquaces

Lymphae defiliunt tuae.

DE REDITU AUGUSTI. ODE XIV.

HERCULIS ritu modo dictus, o plebs,

Morte venalem petiisse laurum

Caesar, Hispana repetit penates

Victor ab ora.

Unico gaudens mulier marito

Prodeat, justis operata divis;

Et soror clari ducis, et decorae

Supplice vitta

Virginum matres, juvenumque nuper

Sospitum. vos o pueri, et puellae

10

Jam virum expertae, male ominatis

Parcite verbis.

Hic dies vere mihi festus atras

Eximet curas: ego nec tumultum,

Nec

CARMINUM LIB. III.

59

Nec mori per vim metuam, tenente
Caesare terras.

15

I, pete unguentum, puer, et coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli;
Spartacum ſi quâ potuit vagantem
Fallere teſta.

20

Dic et argutae properet Neerae
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per inviſum mora janitorem
Fiet, abito.

Lenit albeſcens animos capillus
Litium et rixae cupidos protervae.
Non ego hoc ferrem calidus juventa,
Conſule Planco.

25

IN CHLORIM. ODE XV.

Uxor pauperis Ibyci,
Tandem nequitiae ſige modum tuae,
Famoſiſque laboribus:

Maturo propior deſine funeri
Inter ludere virgines,
Et ſtellis nebulam ſpargere candidis.

Non, ſi quid Pholoën ſatis,
Et te, Chlorig, decet: filia rectius

Expugnat juvenum domos,
Pulſo Thyias uti concita tympano.

Illam cogit amor Nothi
Laſcivae ſimilem ludere capreae:

Te Lanae prope nobilem
Tonſae Luceriam, non citharae, decent,

Nec ſlos purpureus roſae,
Nec poti vetulam faece tenus cadi.

30

35

40

AD MAECENATEM. ODE XVI.

INCLUSAM Danaën turtis aënea
Robuſtaeque fores, et vigilum canum

Triſtes excubiae munierant ſatis
Nocturnis ab adulteris:

Si

Si non Acrisium virginis abditae
 Custodem pavidum Jupiter et Venus
 Risissent: fore enim tutum iter et patens,
 Converso in pretium Deo.
 Aurum per medios ire satellites,
 Et pererrare amat faxa, potentius
 Ictu fulmineo. concidit auguris
 Argivi domus, ob lucrum
 Demersa exitio. diffidit urbium
 Portas vir Macedo, et subruit aemulos
 Reges muneribus. munera navium
 Saevos inlaqueant duces.
 Crescentem sequitur cura pecuniam,
 Majorumque fames. jure perhorruī
 Latè conspicium tollere verticem,
 Maecenas, equitum decus.
 Quanto quisque sibi plura negaverit,
 Ab Dis plura feret. nil cupientium
 Nudus castra peto; et transfuga divitum
 Partes linquere gestio,
 Contemtae dominus splendidior rei,
 Quam si quidquid arat non piger Appulus
 Occultare meis diceret horreis,
 Magnas inter opes inops.
 Purae rivus aquae, silvaeque jugerum
 Paucorum, et segetis certa fides meae,
 Fulgentem imperio fertilis Africae
 Fallit, forte beatior.
 Quanquam nec Calabrae mella ferunt apes,
 Nec Laestrigonia Bacchus in amphora
 Languescit mihi, nec pinguis Gallicis
 Crescunt vellera pascuis;
 Importuna tamen pauperies abest:
 Nec, si plura velim, tu dare deneges.
 Contracto melius parva cupidine
 Vestigalia porrigam,
 Quam si Mygdoniis regnum Alyattei
 Campis continuem. multa petentibus
 Desunt multa. bene est, cui Deus obtulit
 Parca quod satis est manu.

AD AELIUM LAMIAM. ODE XVII.

AELI, vetusto nobilis ab Lamo,
 (Quando et priores hinc Lamias ferunt
 Denominatos, et nepotum
 Per memores genus omne fastos,
 Auctore ab illo ducit originem, 5
 Qui Formiarum moenia dicitur
 Princeps, et innantem Maricae
 Litoribus tenuisse Lirin
 Late tyrannus) cras foliis nemus
 Multis, et alga litus inutili 10
 Demissa tempestas ab Euro
 Sternet; aquae nisi fallit augur
 Annosa cornix. dum potes, aridum
 Compone lignum: cras genium mero
 Curabis, et porco bimestri, 15
 Cum famulis operum solutis.

AD FAUNUM. ODE XVIII.

FAUNE, Nympharum fugientum amator,
 Per meos fines et aprica rura
 Lenis incedas, abeasque parvis
 Aequus alumnis:
 Si tener pleno cadit haedus anno, 5
 Larga nec defunt Veneris sodali
 Vina craterae; vetus ara multo
 Fumat odore.
 Ludit herbofo pecus omne campo,
 Cum tibi Nonae redeunt Decembres: 10
 Festus in pratis vacat otioso
 Cum bove pagus:
 Inter audaces lupus errat agnos:
 Spargit agrestes tibi silva frondes:
 Gaudet invisam pepulisse fossor 15
 Ter pede terram.

F

AD

AD TELEPHUM. ODE XIX.

QUANTUM distet ab Inacho
 Codrus, pro patria non timidus mori,
 Narras, et genus Aeaci,
 Et pugnata sacro bella sub Ilio:
 Quo Chium pretio cadum
 Mercemur, quis aquam temperet ignibus,
 Quo praebente domum, et quota
 Pelignis caream frigoribus, taces.
 Da Lunae propere novae,
 Da noctis mediae, da, puer, auguris
 Murenæ: tribus aut novem
 Miscantor cyathis pocula commodis.
 Qui Musas amat impares,
 Ternos ter cyathos attonitus petet
 Vates: tres prohibet supra
 Rixarum metuens tangere Gratia,
 Nudis juncta sororibus.
 Insanire juvat: cur Berecynthiae
 Cessant flamina tibiae?
 Cur pendet tacita fistula cum lyra?
 Parcentes ego dexteras
 Odi: sparge rosas: audiat invidus
 Dementem strepitum Lycus,
 Et vicina seni non habilis Lyco.
 Spissa te nitidum coma,
 Puro te similem, Telephe, vespero,
 Tempestiva petit Chloë:
 Me lentus Glycerae torret amor meae.

AD PYRRHUM. ODE XX.

NON vides quanto moveas periclo,
 Pyrrhe, Gaetulæ catulos lænæ?
 Dura post paulo fugies inaudax
 Proelia raptor;
 Cum per obstantes juvenum catervas
 Ibit insignem repetens Nearchum:

Grande

Grande certamen, tibi praeda cedat
 Major, an illi.
 Interim dum tu celeres sagittas
 Promis, haec dentes acuit timendos, 10
 Arbiter pugnae posuisse nudo
 Sub pede palmam
 Fertur, et leni recreare vento
 Sparsum odoratis humerum capillis:
 Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa 15
 Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM. ODE XXI.

O NATA mecum consule Manlio,
 Seu tu querelas, sive geris jocos,
 Seu rixam et insanos amores,
 Seu facilem, pia Testa, somnum:
 Quocunque lectum nomine Massicum 5
 Servas, moveri digna bono die;
 Descende, Corvino jubente
 Promere languidiora vina.
 Non ille, quanquam Socraticis madet
 Sermonibus, te negligit horridus. 10
 Narratur et prisca Catonis
 Saepe mero caluisse virtus.
 Tu lene tormentum ingenio admoves.
 Plerumque duro: tu sapientium
 Curas et arcanum jocofo 15
 Consilium retegis Lyaeo:
 Tu spem reducis mentibus anxii,
 Viresque; et addis cornua pauperi,
 Post te neque iratos trementi
 Regum apices, neque militum arma. 20
 Te Liber, et, si laeta aderit, Venus,
 Segnesque nodum solvere Gratiae,
 Vivaque producent lucernae,
 Dum rediens fugat astra Phoebus.

AD DIANAM. ODE XXII.

MONTIUM custos nemorumque Virgo,
 Quae laborantes utero puellas
 Ter vocata audis, adimisque letho,
 Diva triformis ;
 Imminens villae tua pinus esto,
 Quam per exactos ego laetus annos,
 Verris obliquum meditantis ictum
 Sanguine donem.

5

AD PHIDYLEN. ODE XXIII.

CELO supinas si tuleris manus
 Nascente Luna, rustica Phidyle ;
 Si thure placâris et horna
 Frugè lares, avidaque porca ;
 Nec pestilentem sentiet Africum
 Fecunda vitis, nec sterilem seges
 Robiginem, aut dulces alumni
 Pomifero grave tempus anno.
 Nam, quae nivali pascitur Algido
 Devota, quercus inter et ilices,
 Aut crescit Albanis in herbis
 Victima, Pontificum secures
 Cervice tinguet : te nihil attinet
 Tentare multa caede bidentium,
 Parvos coronantem marino
 Rore Deos, fragilique myrto.
 Immunis aram si tetigit manus,
 Non sumtuosa blandior hostia
 Mollivit aversos Penates
 Farre pio, et saliente mica.

5

10

15

20

IN AVAROS. ODE XXIV.

INTACTIS opulentior
 Thesauris Arabum et divitis Indiae,

Caementis

CARMINUM LIB. III.

6.5

Caementis licet occupes

Tyrrhenum omne tuis, et mare Apulicum;

Si figit adamantinos

Summis verticibus dira Neceffitas

Clavos; non animum metu,

Non mortis laqueis expedies caput.

Campestres melius Scythae,

Quorum plaustra vagas rite trahunt domos,

Vivunt, et rigidi Getae;

Immetata quibus jugera liberas

Fruges et Cererem ferunt;

Nec cultura placet longior annua ;

Defunctumque laboribus

Aequali recreat forte vicarius.

Illic matre carentibus

Privignis mulier temperat innocens ;

Nec dotata regit virum

Conjux, nec nitido fidit Adultero:

Dos est magna parentium.

Virtus, et metuens alterius viri.

Certo foedere castitas:

Et peccare nefas, aut pretium est mori.

O quisquis volet impias,

Caedes, et rabiem tollere civicam;

Si quaeret Pater Urbium:

Subscribi statuis; indomitam audeat

Refrænare licentiam

Clarus postgenitis: quatenus, heu nefas!

Virtutem incolumem odimus,

Sublatam ex oculis quaerimus invidi.

Quid tristes querimoniae,

Si non supplicio culpa reciditur?

Quid leges sine moribus.

Vanae proficiunt? si neque fervidis

Pars inclusa caloribus

Mundi, nec Boreae finitimum latus,

Durataeque solo nives

Mercatorem abigunt ; horrida callidi

Vincunt aequora navitae;

F 3.

Magnitude

Magnum pauperies opprobrium, jubet
Quidvis et facere et pati,

Virtutisque viam deserit arduae.

Vel nos in Capitolium,

45

Quo clamor vocat et turba faventium;

Vel nos in mare proximum

Gemmas, et lapides, aurum et inutile,
Summi materiem mali,

Mittamus. scelera si bene poenitet,

50

Eradenda cupidinis

Prævi sunt elementa, et tenerae nimis

Mentes asperioribus

Formandae studiis. nescit equo rudis

Haerere ingenuus puer,

55

Venarique timet; ludere doctior,

Seu Graeco jubeas trocho,

Seu malis vetita legibus alea:

Cum perjura patris fides

Consortem socium fallat et hospitem.,

60

Indignoque pecuniam

Heredi properet. scilicet improbae

Crescunt divitiae: tamen

Curtæ nescio quid semper abest rei.

AD BACCHUM. ODE XXV.

QUO me, Bacche, rapis tui

Plenum? quæ nemora, aut quos agor in specus,

Velox mente nova? quibus

Antris, egregii Caesaris audiar

Aeternum meditans decus

5

Stellis inferere, et concilio Jovis?

Dicam insigne, recens, adhuc

Indictum ore alio. non secus in jugis

Exsomnis stupet Euias,

Hebrum prospiciens, et nive candidam

10

Thracen, ac pede barbaro

Lustratam Rhodopen. ut mihi devio

Ripas et vacuum nemus

Mirari libet! ô Naxadum potens,

Baccharumque

CARMINUM LIB. III.

67

Baccharumque valentium

18

Proceras manibus vertere fraxinos;

Nil parvum, aut humili modo,

Nil mortale loquar. dulce periculum est

O Lenae, sequi Deum

Cingentem viridi tempora pampino.

29

AD VENEREM. ODE XXVL

VIXI puellis nuper idoneus,
Et militavi non sine gloria:

Nunc arma defunctumque bello

Barbiton hic paries habebit,

Laevum marinae qui Veneris latus

Custodit. hic, hic ponite lucida

Funalia, et vestes, et arcus

Oppositis foribus minaces.

O, quae beatam diva tenes Cyprum, et

Memphin carentem Sithonia nive,

Regina, sublimi flagello

Tange Chloën semel arrogantem.

10

AD GALATEAM. ODE XXVII.

IMPIOS parrae recinentis omen

Ducat, et praegnans canis, aut ab agro

Rava decurrens lupa Lanuvino,

Foetaque vulpes:

Rumpat et serpens iter institutum,

Si per obliquum similis sagittae

Terruit mannos. ego cui timebo

Providus auspex,

Antequam stantes repetat paludes

Imbrium divina avis imminuentum,

Oscinem corvum prece suscitabo

Solis ab ortu.

Sis licet felix ubicunque mavis,

Et memor nostri, Galatea, vivas:

Teque nec laevus vetet ire picus,

Nec vaga cornix.

15

Sed

Sed vides quanto trepidet tumultu
 Pronus Orion? ego quid sit ater
 Hadriae, novi, sinus; et quid albus
 Peccet Iapyx.

20

Hostium uxores puerique caecos
 Sentiant motus orientis Austri, et
 Aequoris nigri fremitum, et trementes
 Verbere ripas.

25

Sic et Europe niveum doloso
 Credidit tauro latus, et scatentem
 Belluis pontum, mediasque fraudes
 Palluit audax.

Nuper in pratis studiosa florum, et
 Debitae Nymphis opifex coronae,
 Nocte sublustris nihil astra praeter
 Vidit et undas.

30

Quae simul centum tetigit potentem
 Oppidis Creten; Pater o relictum
 Filiae nomen, pietasque! dixit
 Victa furore.

35

Unde? quo veni? levis una mors est
 Virginum culpa. vigilansne ploro
 Turpe commissum? an vitiis carentem
 Ludit imago

40

Vana, quae porta fugiens eburna
 Somnium ducit? meliusne fluctus
 Ire per longos fuit, an recentes
 Carpere flores?

45

Si quis infamem mihi nunc juvenum
 Dedat iratae, lacerare ferro, et
 Frangere enitar modo multum amati
 Cornua monstri.

Impudens liqui patrios penates:
 Impudens Orcum moror: o Deorum
 Si quis haec audis, utinam inter errem
 Nuda leones.

50

Antequam turpis macies decentes
 Occupet malas, teneraeque succus.

Desinat

CARMINUM LIB. III.

69

Defluat praedae, speciosa quaero

55

Pascere tigres.

Vilis Europe, pater urguet absens :

Quid mori cessas ? potes hac ab orno

Pendulum zona bene te secuta

Laedere collum.

60

Sive te rupes, et acuta letho

Saxa delectant ; age, te procellae

Crede veloci : nisi herile mavis

Carpere pensum,

Regius sanguis, dominaeque tradi

65

Barbarae pellex. aderat querenti

Perfidum ridens Venus, et remisso

Filius arcu :

Mox ubi lusit satis ; abstineto,

70

Dixit, irarum calidaeque rixae ;

Cum tibi invisus laceranda reddet

Cornua taurus.

Uxor invicti Jovis esse nescis ?

Mitte singultus ; bene ferre magnam

Disce fortunam : tua seclus orbis

75

Nomina ducet.

AD LYDEN. ODE XXVIII.

FESTO quid potius die

Neptuni faciam ? prome reconditum,

Lyde strenua, Caecubum,

Munitaeque adhibe vim sapientiae.

Inclinare meridiem

5

Sentis ; ac, veluti stet volucris dies,

Parcis deripere horreo

Cessantem Bibuli consulis amphoram.

Nos cantabimus invicem

Neptunum, et virides Nereïdum comas :

10

Tu curva recines lyra

Latonam, et celeris spicula Cynthiae :

Summo carmine, quae Cnidon

Fulgentesque tenet Cycladas, et Paphon

Junctis

Junctis visit oloribus,
Dicitur; merita Nox quoque naenia.

15

AD MAECENATEM. ODE XXIX.

TYRRHENA regum progenies, tibi
Non ante verso lenc merum cado,
Cum flore, Maecenas, rosarum, et
Pressa tuis balanus capillis
Jamdudum apud me est. eripe te morae:
Ne semper udum Tibur, et Aesulae
Declive contempleris arvom, et
Telegoni juga parricidae.
Fastidiosam deferere copiam, et
Molem propinquam nubibus arduis:
Omitte mirari beatae
Fumum et opes strepitumque Romae.
Plerumque gratae divitibus vices,
Mundaeque parvo sub lare pauperum
Coenae, sine aulaeis et ostro,
Sollicitam explicuere frontem.
Jam clarus occultum Andromedae pater
Ostendit ignem: jam Procyon furit,
Et stella vesani Leonis,
Sole dies referente siccos.
Jam pastor umbras cum grege languido
Rivumque fessus quaerit, et horridi
Dumeta Silvani: caretque
Ripa vagis taciturna ventis.
Tu civitatem quis deceat status.
Curas, et urbi sollicitus times,
Quid Seres et regnata Cyro
Bactra parent, Tanaisque discors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit Deus;
Ridetque, si mortalis ultra
Fas trepidat. quod adest, memento
Componere aequus: caetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alveo

5

10

15

20

25

30

Cum

CARMINUM LIB. III.

71

Cum pace delabentis Etruscum
In mare, nunc lapides adefos,
Stirpesque raptas, et pecus, et domos
Volventis una, non sine montium

35

Clamore, vicinaeque silvae;
Cum fera diluvies quietos
Irritat amnes. ille potens sui
Laetusque deget, cui licet in diem
Dixisse, vixi: cras vel atra

40

Nube polum Pater occupato,
Vel sole puro: non tamen irritum,
Quodcunque retro est, efficiet; neque
Distinget, infectumque reddet,
Quod fugiens semel hora vexit.

45

Fortuna saevo laeta negotio, et
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii benigna.

50

Laudo manentem: si celeres quatit
Pennas, resigno quae dedit, et mea
Virtute me involvo, probamque
Pauperiem sine dote quaero.

55

Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere, et votis pacisci,
Ne Cypriae Tyriaeque merces

60

Addant avaro divitias mari.
Tunc me biremis praesidio scaphae
Tutum per Aegaeos tumultus
Aura feret, geminusque Pollux.

O DE XXX.

EXEGI monumentum aere perennius,
Regalique situ Pyramidum altius;
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, et fuga temporum.
Non omnis moriar; multaque pars mei

5

Vitabit

Vitabit Libitinam. usque ego postera
 Crescam laude recens ; dum Capitolium
 Scandet cum tacita virgine Pontifex.
 Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
 Et qua pauper aquae Daunus agrestium
 Regnavit populorum, ex humili potens,
 Princeps Aeolium carmen ad Italos
 Deduxisse modos. fume superbiam
 Quaesitam meritis, et mihi Delphica
 Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

10

15

CARM.

I
 Ma
 C
 Jam
 C
 Ter
 P
 Com
 S
 Nam
 E
 Et c
 L
 Et,
 L
 Alba
 Po
 Illic
 Du
 Dele
 M
 Illic
 Nu
 Laud
 In

C A R M I N U M

LIBER QUARTUS.

AD VENEREM. ODE I.

INTERMISSA, Venus, diu
Rursus bella moves? parce precor, precor.

Non sum qualis eram bonae

Sub regno Cinarae: desine, dulcium

Mater saeva Cupidinum,

Circa lustra decem flectere mollibus

Jam durum imperiis: abi,

Quo blandae juvenum te revocant preces.

Tempestivius in domo

Pauli, purpureis ales oloribus,

Comissabere Maximi;

Si torrere jecur quaeris idoneum:

Namque et nobilis, et decens,

Et pro sollicitis non tacitus reis,

Et centum puer artium,

Late signa feret militiae tuae:

Et, quandoque potentior

Largis muneribus riserit aemuli,

Albanos prope te lacus

Ponet marmoream sub trabe citrea.

Illic plurima naribus

Duces thura; lyraeque et Berecynthiae

Delectabere tibiae

Mistis carminibus, non sine fistula.

Illic bis pueri die

Numen cum teneris virginibus tuum

Laudantes, pede candido

In morem Salium ter quatient humum.

G

Mc

Me nec femina, nec puer
 Jam, nec spes animi credula mutui, 30
 Nec certare juvat mero,
 Nec vincere novis tempora floribus.
 Sed cur, heu, Ligurine, cur
 Manat rara meas lacrima per genas?
 Cur facunda parum decoro 35
 Inter verba cadit lingua silentio?
 Nocturnis te ego somniis
 Jam captum teneo, jam volucrem sequor
 Te per gramina Martii
 Campi, te per aquas, dure, volubiles. 40

AD ANTONIUM IULUM. ODE II.

PINDARUM quisquis studet aemulari, I-
 ule, ceratis ope Daëdalea
 Nititur pennis, vitreo daturus
 Nomina ponto. 5
 Monte decurrens velut amnis, imbres
 Quem super notas aluere ripas,
 Fervet, immensusque ruit profundo
 Pindarus ore;
 Laurea donandus Apollinari,
 Seu per audaces nova dithyrambos 10
 Verba devolvit, numerisque fertur
 Lege solutis:
 Seu Deos, regesque canit Deorum
 Sanguinem, per quos cecidere iusta
 Morte Centauri, cecidit tremendae 15
 Flamma Chimaerae:
 Sive, quos Elea domum reducit
 Palma coelestes, pugilemve, equumve
 Dicit, et centum potiore signis
 Munere donat: 20
 Flebili sponfae juvenemve raptum
 Plorat, et vires, animumque moresque
 Aureos educit in astra, nigroque
 Invidet Orco.

Multa

CARMINUM LIB. IV.

75

Multa Dircaeum levat aura cycnum,

25

Tendit, Antoni, quoties in altos

Nubium tractus. ego, apis Matinae

More modoque,

Grata carpentis thyma per laborem

Plurimum, circa nemus, uvidique

30

Tiburis ripas, operosa parvus

Carmina fingo.

Concines majore poeta plectro

Caesarem, quandoque trahet feroces

Per sacrum clivum, merita decorus

35

Fronde, Sicambros:

Quo nihil majus, meliusve terris

Fata donavere, bonique Divi;

Nec dabunt, quamvis redeant in aurum

Tempora priscum.

40

Concines laetosque dies, et urbis

Publicum ludum, super impetrato

Fortis Augusti reditu, forumque

Litibus orbum.

Tum meae (si quid loquar audiendum)

45

Vocis accedet bona pars; et, o Sol

Pulcher, o laudande, canam, recepto

Caesare, felix.

Tuque dum procedis, Io triumphe,

Non semel dicemus, Io triumphe,

50

Civitas omnis, dabimusque Divis

Thura benignis.

Te decem tauri totidemque vaccae,

Me tener solvet vitulus, relicta

Matre, qui largis juvenescit herbis

55

In mea vota;

Fronte curvatos imitatus ignes

Tertium Lunae referentis ortum,

Qua notam duxit, niveus videri,

Caetera fulvus.

60

AD MELPOMENEN. ODE III.

QUEM tu, Melpomene, semel
 Nascentem placido lumine videris,
 Illum non labor Isthmius
 Clarabit pugilem, non equus impiger
 Curru ducet Achaïo 5
 Victorem: neque res bellica Deliis
 Ornatum foliis ducem,
 Quod regum tumidas contuderit minas,
 Ostendet Capitolio:
 Sed quae Tibur aquae fertile praefluunt, 10
 Et spissae nemorum comae,
 Fingent Aeolio carmine nobilem.
 Romae principis urbium,
 Dignatur soboles inter amabiles
 Vatum ponere me choros: 15
 Et jam dente minus mordeor invido.
 O testudinis aureae
 Dulcem quae strepitum, Pieri, temperas:
 O mutis quoque piscibus
 Donatura cygni, si libeat, sonum; 20
 Totum muneris hoc tui est,
 Quod monstror digito praetereuntium,
 Romanae fidicen lyrae:
 Quod spiro, et placeo (si placeo) tuum est.

DRUSI LAUDES. ODE IV.

QUALEM ministrum fulminis alitem
 (Cui rex Deorum regnum in aves vagas
 Permisit, expertus fidelem
 Jupiter in Ganymede flavo)
 Olim juvenas, et patrius vigor 5
 Nido laborum propulit inscium;
 Vernisque jam nimbis remotis,
 Insolitos docuere nifus
 Venti paventem; mox in ovilia

Demisit

Demisit hostem vividus impetus; 10
 Nunc in reluctantes dracones
 Egit amor dapis atque pugnae:
 Qualemve laetis caprea pascuis
 Intenta, fulvae matris ab ubere
 Jam lacte depulsum leonem, 15
 Dente novo peritura, vidit:
 Videre Rhoetis bella sub Alpibus
 Drusum gerentem Vindelici; quibus
 Mos unde deductus per omne
 Tempus Amazonia securi 20
 Dextras obarmet, quaerere distuli:
 Nec scire fas est omnia. sed diu
 Lateque victrices catervae
 Consiliis juvenis revictae
 Sensere quid mens rite, quid indoles 25
 Nutrita faustis sub penetralibus
 Posset, quid Augusti paternus
 In pueros animus Neronēs.
 Fortes creantur fortibus et bonis:
 Est in juvenis, est in equis patrum 30
 Virtus; nec imbellem feroces
 Progenerant aquilae columbam.
 Doctrina sed vim promovet insitam,
 Restique cultus pectora roborant:
 Utcunque defecere mores, 35
 Dedecorant bere nata culpae.
 Quid debeas, ô Roma, Neronibus,
 Testis Metaurum flumen, et Hasdrubal
 Devictus, et pulcher fugatis
 Ille dies Latio tenebris, 40
 Qui primus alma risit adorea;
 Dirus per urbes Afer ut Italas,
 Ceu flamma per taedas, vel Euris
 Per Siculas equitavit undas.
 Post hoc secundis usque laboribus 45
 Romana pubes crevit, et impio
 Vastata Poenorum tumultu
 Fana Deos habuere rectos:

Dixitque tandem perfidus Hannibal;
 Cervi, luporum praeda rapacium, 50
 Sectamur ultro, quos opimus
 Fallere et effugere est triumphus.
 Gens, quae cremato fortis ab Illo
 Jactata Tuscis aequoribus sacra,
 Natosque maturosque patres 55
 Pertulit Ausonias ad urbes;
 Duris ut ilex tonsa bipennibus
 Nigrae feraci frondis in Algido,
 Per damna, per caedes, ab ipso
 Ducit opes animusque ferro. 60
 Non Hydra secto corpore firmior
 Vinci dolentem crevit in Herculem,
 Monstrumve submisere Colchi
 Majus, Echioniae Thebae.
 Merces profundo, pulchrior evenit: 65
 Luctere, multa proruit integrum
 Cum laude victorem, geritque
 Proelia conjugibus loquenda.
 Carthagini jam non ego nuntios
 Mittam superbos: occidit, occidit 70
 Spes omnis, et fortuna nostri
 Nominis, Hasdrubale interempto.
 Nil Claudiae non perficient manus,
 Quas et benigno numine Jupiter
 Defendit, et curae sagaces 75
 Expediunt per acuta belli.

AD AUGUSTUM. ODE V.

DIVIS orte bonis, optime Romulae
 Custos gentis, abes jam nimium diu,
 Maturum reditum pollicitus Patrum
 Sancto concilio, redi.
 Lucem redde tuae, Dux bone, Patriae: 8
 Instar veris enim, vultus abi tuus
 Adfulsit populo, gratior it dies,
 Et soles melius nitent.

Ut

CARMINUM LIB. IV. 79

Ut mater juvenem, quem Notus invido
 Flatu Carpathii trans maris aequora 10
 Cunctantem spatio longius annuo
 Dulci distinet a domo,
 Votis, ominibusque, et precibus vocat,
 Curvo nec faciem litore demovet:
 Sic desiderii ista fidelibus 15
 Quaerit patria Caesarem.
 Tutus bos etenim rura perambulat:
 Nutrit rura Ceres, almaque Faustitas:
 Pacatum volitant per mare navitae:
 Culpam metuit fides. 20
 Nullis polluitur casta domus stupris:
 Mos et lex maculosum edomuit nefas:
 Laudantur simili prole puerperae:
 Culpam Poena premit comes.
 Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen? 25
 Quis, Germania quos horrida parturit
 Foetus, incolumi Caesare? quis ferae
 Bellum curet Iberiae?
 Condit quisque diem collibus in suis,
 Et vitem viduas ducit ad arbores: 30
 Hinc ad vina redit lactus, et alteris
 Te mensis adhibet Deum.
 Te multa prece, te prosequitur mero
 Defuso pateris, et Laribus tuum
 Miscet numen, uti Graecia Castoris, 35
 Et magni memor Herculis.
 Longas ô utinam, Dux bone, serias
 Praestes Hesperiae, dicimus integro
 Sicci mane die, dicimus uvidi,
 Cum Sol Oceano subest. 40

AD APOLLINEM. ODE VI.

DIVE, quem proles Niobaea magnae
 Vindicem linguae, Tityosque raptor
 Sensit, et Trojae prope victor altae
 Phthius Achilles,

Caeteris

Caeteris major, tibi miles impar;	5
Filius quamvis Thetidos marinae	
Dardanas turres quateret, tremenda	
Cuspide pugna.	
Ille, mordaci velut ista ferro	
Pinus, aut impulsa cupressus Euro,	10
Procidit late, posuitque collum in	
Pulvere Teucro.	
Ille, non inclusus equo Minervae	
Sacra mentito, male feriatos	
Troas, et laetam Priami choreis	15
Falleret aulam:	
Sed palam captis gravis, heu nefas, heu!	
Nescios fari pueros Achivis	
Ureret flammis, etiam latentes	
Matris in alvo:	20
Ni, tuis victus Venerisque gratae	
Vocibus, Divum pater annuisset	
Rebus Aeneae potiore ductos	
Alite muros.	
Doctor argutae fidicen Thaliae,	25
Phoebe, qui Xantho lavis amne crines,	
Dauniae defende decus Camoenae,	
Levis Agyie.	
Spiritum Phoebus mihi, Phoebus artem	
Carminis, nomenque dedit poëtae.	30
Virginum primae, puerique claris	
Patribus orti,	
Deliae tutela Deae, fugaces	
Lyncas et cervos cohibentis arcu,	
Lesbium servate pedem, meique	35
Pollicis istum:	
Rite Latonae puerum canentes,	
Rite crescentem face Noctilucam,	
Prosperam frugum, celeremque pronos	
Volvere menses.	40
Nupta jam dices; ego Dis amicum,	
Seculo festas referente lucas,	
Reddidi carmen, docilis modorum	
Vatis Horati.	Ad

AD TORQUATUM. ODE VII.

DIFFUGERE nives, redeunt jam gramina campis,
 Arboribusque comae:
 Mutat terra vices, et decrefcentia ripas
 Flumina praetereunt:
 Gratia cum Nymphis geminisque Sororibus audet 5
 Ducere nuda choros.
 Immortalia ne speres, monet annus, et alnum
 Quae rapit hora diem.
 Frigora mitescunt Zephyris: ver proterit aestas,
 Interitura, simul 10
 Pomifer autumnus fruges effuderit: et mox
 Bruma recurrit iners.
 Damna tamen celeres reparant coelestia Lunae:
 Nos ubi decidimus,
 Quo pater Aeneas, quo Tullus dives, et Ancus, 15
 Pulvis et umbra sumus.
 Quis scit an adjiciant hodiernae crastina summae
 Tempora Dî superi?
 Cuncta manus avidas fugient heredis, amico
 Quae dederis animo. 20
 Cum semel occideris, et de te splendida Minos
 Fecerit arbitria;
 Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
 Restituet pietas.
 Infernis neque enim tenebris Diana pudicum 25
 Liberat Hippolytum:
 Nec Lethaea valet Theseus abrumpere caro
 Vincula Pirithoo.

AD CENSORINUM. ODE VIII.

DONAREM pateras, grataque commodus,
 Censorine, meis aera sodalibus;
 Donarem tripodas, praemia fortium
 Graiorum: neque tu pessima munerum
 Ferres, divite me scilicet artium 5
 Quas

Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas;
 Hic saxo, liquidis ille coloribus
 Solers nunc hominem ponere, nunc Deum.
 Sed non haec mihi vis, nec tibi talium
 Res est, aut animus deliciarum egens. 10
 Gaudes carminibus, carmina possumus
 Donare, et pretium dicere muneri.
 Non incisa notis marmora publicis,
 Per quae spiritus et vita redit bonis
 Post mortem ducibus; non celeres fugae, 15
 Rejeetaeque retrorsum Hannibalis minae;
 Non incendia Carthaginis impiae,
 Ejus, qui domita nomen ab Africa
 Lucratus rediit, clarius indicant
 Laudes, quam Calabrae Pierides: neque, 20
 Si chartae fileant, quod bene feceris,
 Mercedem tuleris. quid foret Iliac
 Mavortisque puer, si taciturnitas
 Obstaret meritis invida Romuli?
 Ereptum Stygiis fluctibus Aeacum 25
 Virtus, et favor, et lingua potentium
 Vatum divitibus consecrat infulis.
 Dignum laude virum Musa vetat mori:
 Coelo Musa beat. sic Jovis interest
 Optatis epulis impiger Hercules; 30
 Clarum Tyndaridae sidus ab infimis
 Quassas eripiunt aequoribus rates;
 Ornatus viridi tempora pampino
 Liber vota bonos ducit ad exitus.

AD LOLLIIUM. ODE IX.

NE forte credas interitura, quae
 Longe sonantem natus ad Ausidum,
 Non ante vulgatas per artes
 Verba loquor socianda chordis.
 Non, si priores Maconius tenet 5
 Sedes Homerus, Pindaricae latent,
 Caeaeque,

Caeaque, et Alcaei minaces,
 Stesichorique graves Camoenae.
 Nec, si quid olim lusit Anacreon,
 Delevit aetas. spirat adhuc amor, 10
 Vivuntque commissi calores
 Aeoliae fidibus puellae.
 Non sola comtos arsit adulteri
 Crines, et aurum vestibus inlitum
 Mirata, regalesque cultus, 15
 Et comites, Helene Lacaena:
 Primusve Teucer tela Cydonio
 Direxit arcu: non semel Ilios
 Vexata: non pugnavit ingens
 Idomeneus Sthenelusve solus 20
 Dicenda Musis proelia: non ferrox
 Hector, vel acer Deiphobus graves
 Excepit ictus pro pudicis
 Conjugibus puerisque primus.
 Vixere fortes ante Agamemnona 25
 Multi; sed omnes inlacrymabiles
 Urgentur, ignotique longa
 Nocte, carent quia vate sacro.
 Paulum sepulcae distat inertiae
 Celata virtus. non ego te meis 30
 Chartis inornatum silebo,
 Totve tuos patiar labores
 Impune, Lolli, carpere lividas
 Obliviones. est animus tibi
 Rerumque prudens, et secundis 35
 Temporibus dubiisque rectus;
 Vindex avarae fraudis, et abstinens
 Ducentis ad se cuncta pecuniae;
 Consulque non unius anni,
 Sed quoties bonus atque fidus 40
 Iudex honestum praetulit utili, et
 Rejecit alto dona nocentium
 Vultu, et per obstantes catervas
 Explicuit sua victor arma.
 Non possidentem multa vocaveris 45
 Recte

Recte beatum : rectius occupat
 Nomen beati, qui Deorum
 Muneribus sapienter uti,
 Duramque callet pauperiem pati,
 Pejusque letho flagitium timet;
 Non ille pro caris amicis
 Aut patria timidus perire.

30

AD LIGURINUM. ODE X.

O Crudelis adhuc, et Veneris muneribus potens,
 Insperata tuae cum veniet pluma superbiae,
 Et, quae nunc humeris involitant, deciderint comae,
 Nunc et qui color est puniceae flore prior rosae,
 Mutatus, Ligurine, in faciem verterit hispidam,
 Dices, heu! (quoties te in speculo videris alterum)
 Quae mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
 Vel cur his animis incolumes non redeunt genae?

5

AD PHYLLIDEM. ODE XI.

EST mihi nonum superantis annum
 Plenus Albani cadus; est in horto,
 Phylli, nestendis apium coronis,
 Est hederæ vis
 Multa, qua crines religata fulges :
 Ridet argento domus : ara, castis
 Vineta verbenis, avet immolato
 Spargier agno :
 Cuncta festinat manus : huc et illuc
 Curstant mistae pueris puellae :
 Sordidum flammæ trepidant rotantes
 Vertice fumum.
 Ut tamen noris quibus advoceris
 Gaudii, Idus tibi sunt agendaæ,
 Qui dies mensem Veneris marinae
 Findit Aprilem :
 Jure solemnis mihi, sanctiorque
 Pene natali proprio ; quod ex hac

5

10

15

Luce

CARMINUM LIB. IV. 85

Luce Maecenas meus adfluens
 Ordinat annos. 20
 Telephum, quem tu petis, occupavit,
 Non tuae fortis juvenem, puella
 Dives et lasciva, tenetque grata
 Compede vinctum.
 Terret ambustus Phaëthon avaras 25
 Spes: et exemplum grave praebet ales
 Pegafus, terrenum equitem gravatus
 Bellerophonem,
 Semper ut te digna sequare, et, ultra
 Quam licet sperare, nefas putando, 30
 Disparem vites. age, jam meorum
 Finis amorum,
 (Non enim posthac alia calebo
 Femina) condisce modos, amanda
 Voce quos reddas. minuuntur atrae 35
 Carmine curae.

AD VIRGILIUM. ODE XII.

JAM veris comites, quae mare temperant,
 Impellunt animae lintea Thraciae:
 Jam nec prata rigent, nec fluvii strepunt
 Hiberna nive turgidi:
 Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens, 5
 Infelix avis, et Cecropiae domus
 Aeternum opprobrium; quod male barbaras
 Regum est ultra libidines:
 Dicunt in tenero gramine pinguium
 Custodes ovium carmina fistula; 10
 Delectantque Deum, cui pecus et nigri
 Colles Arcadiae placent.
 Adduxere sitim tempora, Virgili:
 Sed pressum Calibus ducere Liberum
 Si gestis, juvenum nobilium cliens, 15
 Nardo vina merebere:
 Nardi parvus onyx eliciet cadum,
 Qui nunc Sulpiciis adcubat horreis,

H

Spes

Spes donare novas largus, amaraque
 Curarum eluere efficax. 20
 Ad quae si properas gaudia, cum tua
 Velox merce veni: non ego te meis
 Immunem mediator tingere poculis,
 Plena dives ut in domo.
 Verum pone moras et studium lucri, 25
 Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
 Misce stultitiam consiliis brevem:
 Dulce est desipere in loco.

AD LYCEN. ODE XIII.

AUDIVERE, Lyce, Di mea vota, Di
 Audivere, Lyce. sis anus, et tamen
 Vis formosa videri,
 Ludisque et bibis impudens;
 Et cantu tremulo pota Cupidinem
 Lentum sollicitas. ille virentis et
 Doctae psallere Chiaë
 Pulchris excubat in genis:
 Importunus enim transvolat aridas
 Quercus, et refugit, te quia luridi 10
 Dentes, te quia rugae
 Turpant, et capitis nives.
 Nec Coae referunt jam tibi purpurae,
 Nec clari lapides tempora, quae semel
 Notis condita fastis 15
 Inludit volucris dies.
 Quo fugit Venus? heu! quove color decens?
 Quo motus? quid habes illius, illius,
 Quae spirabat amores,
 Quae me surpuerat mihi, 20
 Felix post Cinaram, notaque et artium
 Gratarum facies? sed Cinaræ breves
 Annos fata dederunt,
 Servatura diu parem
 Cornicis vetulae temporibus Lycen: 25
 Possent ut juvenes visere servidi,

Multo

Multo non sine rifu,
Dilapsam in cineres facem.

AD AUGUSTUM. ODE XIV.

QUAE cura Patrum, quaeve Quiritium,
 Plenis honorum muneribus tuas,
 Auguste, virtutes in aevum
 Per titulos memoresque fastos
 Aeternet? ô, qua Sol habitabiles 5
 Inlustrat oras, maxime principum,
 Quem legis expertes Latinae
 Vindelici didicere nuper
 Quid Marte posses. milite nam tuo
 Drusus Genaunos, implacidum genus, 10
 Brennosque veloces, et arces
 Alpbis impositas tremendis
 Dejecit acer plus vice simplici.
 Major Neronum mox grave proelium
 Commisit, immanesque Rhaetos 15
 Auspiciis pepulit secundis,
 Spectandus in certamine Martio,
 Devota morti pectora liberae
 Quantis fatigaret ruinis;
 Indomitas prope qualis undas 20
 Exercet Auster, Pleiadam choro
 Scindente nubes; impiger hostium
 Vexare turmas, et frementem
 Mittere equum medios per ignes.
 Sic tauriformis volvitur Aufidus, 25
 Qui regna Dauni praefuit Appuli,
 Cum saevit, horrendamque cultis
 Diluviem meditatur agris:
 Ut barbarorum Claudius agmina
 Ferrata vasto diruit impetu, 30
 Primosque et extremos metendo,
 Stravit humum, sine clade victor:
 Te copias, te consilium, et tuos
 Praebente Divos. nam tibi, quo die

Portus Alexandra supplex
 Et vacuum patefecit aulam, 35
 Fortuna lustro prospera tertio
 Belli secundos reddidit exitus,
 Laudemque et optatum peractis
 Imperiis decus adrogavit. 40
 Te Cantaber non ante domabilis,
 Medusque et Indus, te profugus Scythes
 Miratur, ô tutela praesens
 Italiae, dominaeque Romae.
 Te, fontium qui celat origines 45
 Nilusque, et Ister, te rapidus Tigris,
 Te beluosus qui remotis
 Obstrepat Oceanus Britannis;
 Te non paventis funera Galliae,
 Duraeque tellus audit Iberiae; 50
 Te caede gaudentes Sicambri
 Compositis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES. ODE XV.

PHOEBUS volentem proelia me loqui,
 Victas et urbes, increpuit lyra,
 Ne parva Tyrrhenum per aequor
 Vela darem. tua, Caesar, aetas
 Fruges et agris rettulit uberes; 5
 Et signa nostro restituit Jovi,
 Derepta Parthorum superbis
 Postibus, et vacuum duellis
 Janum Quirini clausit, et ordinem
 Rectum evaganti frena licentiae 10
 Injecit, emovitque culpas,
 Et veteres revocavit artes,
 Per quas Latinum nomen et Italiae
 Crevere vires, famaue, et imperi
 Porrecta majestas ad ortum 15
 Solis ab Hesperio cubili.
 Custode rerum Caesare, non furor
 Civilis, aut vis exiget otium;
 Non

CARMINUM LIB. IV.

89

Non ira, quae procudit enses,
 Et miseras inimicat urbes. 20
 Non qui profundum Danubium bibunt,
 Edicta rumpent Julia, non Getae,
 Non Seres, infidive Persae,
 Non Tanaïm prope flumen orti.
 Nosque et profectis lucibus et sacris, 25
 Inter jocosî munera Liberi,
 Cum prole, matronisque nostris,
 Rite Deos prius adprecâti,
 Virtute functos, more patrum, duces,
 Lydis remisso carmine tibiis, 30
 Trojamque, et Anchisen, et almae
 Progeniem Veneris canemus.

H 3

Q. HORA-

Q. HORATII
E P O D O N
L I B E R.

AD MAECENATEM. ODE I.

IBIS Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Caesaris periculum
Subire, Maecenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita sit superstita
Jucunda, si contra, gravis:
Utrumne jussi persequemur otium
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molles viros?
Feremus; et te, vel per Alpium juga,
Inhospitalem et Caucasum,
Vel Occidentis usque ad ultimum sinum
Forti sequemur pectore.
Roges, tuum labore quid juvem meo
Imbellis ac firmus parum.
Comes minore sum futurus in metu,
Qui major absentes habet:
Ut adsidens implumibus pullis avis
Serpentium adlapsus timet
Magis relictis; non, ut adsit, auxilii
Latura plus praesentibus.
Libenter hoc et omne militabitur
Bellum in tuae spem gratiae:

5

10

15

20

Non

EPODON LIBER.

91

Non ut juvencis inligata pluribus
 Aratra nitantur mea :
 Pecusve Calabris ante sidus fervidum
 Lucana mutet pascuis :
 Nec ut superni villa candens Tusculi
 Circaea tangat moenia.
 Satis superque me benignitas tua
 Ditavit. haud paravero,
 Quod aut avarus, ut Chremes, terra premam;
 Discinctus, aut perdam, ut nepos.

30

VITAE RUSTICAE LAUDES. ODE II.

BEATUS ille, qui procul negotiis,
 Ut prisca gens mortalium,
 Paterna rura bobus exercet suis,
 Solutus omni foenore:
 Nec excitatur classico miles truci,
 Nec horret iratum mare;
 Forumque vitat, et superba civium
 Potentiorum limina.
 Ergo aut adulta vitium propagine
 Altas maritat populos;
 Aut in reducta valle mugientium
 Prospektat errantes greges;
 Inutileque falce ramos amputans,
 Feliciores inserit;
 Aut pressa puris mella condit amphoris;
 Aut tondet infirmas oves:
 Vel cum decorum mitibus pomis caput
 Autumnus arvis extulit;
 Ut gaudet, insitiva decerpens pyra,
 Certantem et uvam purpurae,
 Qua muneretur te, Priape, et te, pater
 Silvane tutor finium!
 Libet jacere modo sub antiqua ilice,
 Modo in tenaci gramine:
 Labuntur altis interim rivis aquae;
 Queruntur in silvis aves;

5

10

15

20

25

Fontesque

Fontesque lymphis obstrepuunt manantibus,
 Somnos quod invitet leves.
 At cum tonantis annus hibernus Jovis
 Imbres nivesque comparat; 30
 Aut trudit acres hinc et hinc multa cane
 Apros in obstantes plagas;
 Aut amite levi rara tendit retia,
 Turdis edacibus dolos;
 Pavidumque leporem, et advenam laqueo gruem 35
 Jucunda captat praemia.
 Quis non malarum, quas amor curas habet,
 Haec inter obliviscitur?
 Quod si pudica mulier in partem juvans
 Domum atque dulces liberos, 40
 (Sabina qualis, aut perusta solibus
 Pernicis uxor Appuli)
 Sacrum vetustis exstruat lignis focum
 Lassi sub adventum viri;
 Claudensque textis cratibus lactum pecus, 45
 Distenta siccet ubera;
 Et horna dulci vina promens dolio,
 Dapes inemptas adparet;
 Non me Lucrina juverint conchylia,
 Magisque rhombus, aut scari, 50
 Si quos Eois intonata fluctibus
 Hiems ad hoc vertat mare:
 Non Afra avis descendat in ventrem meum,
 Non attagen Ionicus
 Jucundior, quam lecta de pinguisissimis 55
 Oliva ramis arborum,
 Aut herba lapathi prata amantis, et gravi
 Malvae salubres corpori,
 Vel agna festis caesa Terminalibus,
 Vel hocdus ereptus lupo. 60
 Has inter epulas, ut juvat pastas oves
 Videre properantes domum!
 Videre fessos vomerem inversum boves
 Collo trahentes languido;

Positosque

EPODON LIBER.

93

Positosque vernas, ditis examen domus,

65

Circum renidentes Lares!

Haec ubi locutus foenerator Alphius,

Jam jam futurus rusticus,

Omnem relegit Idibus pecuniam;

Quaerit Calendis ponere.

70

AD MAECENATEM. ODE III.

PARENTIS olim si quis impia manu

Senile guttur fregerit,

Edit cicutis allium nocentius.

O dura messorum ilia!

Quid hoc veneni saevit in praecordiis?

5

Num viperinus his cruor

Incoctus herbis me fefellit? an malas

Canidia tractavit dapes?

Ut, Argonautas praeter omnes, candidum

Medea mirata est ducem,

10

Ignota tauris inligaturum juga

Perunxit hoc Iasonem:

Hoc delibutis ulta donis pellicem,

Serpente fugit alite.

Nec tantus unquam siderum insedit vapor

15

Siticulosae Apuliae:

Nec munus humeris efficacis Herculis

Inarfit aestuosius.

At, si quid unquam tale concupiveris,

Jocose Maecenas, precor

20

Manum puella suavio opponat tuo,

Extrema et in sponda cubet.

AD MAENAM POMPEII LIBERTUM. ODE IV.

LUPIS et agnis quanta sortito obtigit,

Tecum mihi discordia est,

Ibericis peruste funibus latus,

Et crura dura compede.

Licet superbus ambules pecunia,

1

Fortuna non mutat genus.

Videsne,

Videsne, Sacram metiente te viam
 Cum bis ter ulnarum toga,
 Ut ora vertat huc et huc euntium
 Liberrima indignatio?
 Sestus flagellis hic triumviralibus
 Praeconis ad fastidium,
 Arat Falerni mille fundi jugera,
 Et Appiam mannis terit;
 Sedilibusque magnus in primis eques,
 Othone contempto, sedet.
 Quid attinet tot ora navium gravi
 Rostrata duci pondere
 Contra latrones atque servilem manum,
 Hoc, hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM VENEFICAM. ODE V.

AT ô Deorum quidquid in coelo regit
 Terras et humanum genus,
 Quid iste fert tumultus? et quid omnium
 Vultus in unum me truces?
 Per liberos te, si vocata partibus
 Lucina veris adfuit,
 Per hoc inane purpurae decus precor,
 Per improbatum haec Jovem;
 Quid ut noverca me intueris, aut uti
 Petita ferro bestia?
 Ut haec tremante questus ore, constitit
 Insignibus raptis puer
 Impube corpus, quale posset impia
 Mollire Thracum pectora:
 Canidia brevibus implicata viperis
 Crines et incommutatum caput,
 Jubet sepulcris caprificos erutas,
 Jubet cupressus funebres,
 Et uncta turpis ova ranae sanguine,
 Plumamque nocturnae strigis,
 Herbasque, quas Iolcos atque Iberia
 Mittit venenorum fera,

Et ossa ab ore rapta jejunaë canis
 Flammis aduri Colchicis.
 At expedita Sagana per totam domum 25
 Spargens avernales aquas,
 Horret capillis, ut marinus asperis
 Echinus, aut currens aper.
 Abacta nulla Veia conscientia,
 Ligonibus duris humum 30
 Exhaustabat, ingemens laboribus;
 Quo posset infossus puer
 Longo die bis terve mutatae dapis.
 Inemori spectaculo:
 Cum promineret ore, quantum extant aqua 35
 Suspensa mento corpora,
 Exsusta uti medulla, et aridum jecur
 Amoris esset poculum,
 Interminato cum semel fixae cibo
 Intabuissem pupulae. 40
 Non defuisse masculae libidinis
 Ariminensem Foliam,
 Et otiosa credidit Neapolis,
 Et omne vicinum oppidum,
 Quae sidera excantata voce Thessala 45
 Lunamque coelo deripit.
 Hic inresectum saeva dente livido
 Canidia rodens pollicem,
 Quid dixit? aut quid tacuit? ô rebus meis
 Non infideles arbitrae, 50
 Nox, et Diana, quae silentium regis,
 Arcana cum fiunt sacra;
 Nunc, nunc adeste, nunc in hostiles domos
 Iram atque numen vertite;
 15 Formidolosus dum latent silvis ferae 55
 Dulci sopore languidae;
 Senem (quod omnes rideant) adulterum
 Latrent Suburanae canes,
 20 Nardo perunctum, quale non perfectius
 Meae laborarint manus. 60

Quid

Et

Quid accidit? cur dira barbarae minus
Venena Medae valent?

Quibus superbam fugit ulta pellicem
Magni Creontis filiam,

Cum palla, tabo munus imbutum, novam
Incendio nuptam abstulit.

65

Atqui nec herba, nec latens in asperis
Radix fefellit me locis.

Indormit unctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.

70

Ha, ha! solutus ambulat veneficae
Scientioris carmine.

Non usitatis, Vare, potionibus
(O multa fleturum caput!)

Ad me recurras: nec vocata mens tua
Maris redibit vocibus.

75

Majus parabo, majus infundam tibi
Fastidienti poculum.

Priusque coelum fidet inferius mari,
Tellure porrecta super,

80

Quam non amore sic meo flagres, uti
Bitumen atris ignibus.

Sub haec puer jam, non ut ante, mollibus
Lenire verbis impias,

Sed dubius unde rumperet silentium,
Misit Thyesteas preces.

85

Venena, magnum fas nefasque, non valent
Convertere humanam vicem.

Diris agam vos: dira detestatio
Nulla expiatur victima.

90

Quin, ubi petire jussus expiravero,
Nocturnus occurram furor;

Petamque vultus umbra curvis unguibus,
(Quae vis Deorum est Manium)

Et inquietis adsidens praecordiis,
Pavore somnos auferam.

95

Vos turba vicatim hinc et hinc saxis petens
Contundet obscenas anus.

Post

EPODON LIBER.

97

Post insepulta membra different lupi
Et Esquilinae alites.

100

Neque hoc parentes, heu! mihi superstites
Effugerit spectaculum.

IN CASSIUM SEVERUM. ODE VI.

Quid immerentes hospites vexas, canis,
Ignavus adversum lupos?

Quin huc inanes, si potes, vertis minas,
Et me remorsurum petis?

Nam, qualis aut Molossus, aut fulvus Lacon,
Amica vis pastoribus,

5

Agam per altas aure sublata nives,
Quaecunque praecedet fera.

Tu, cum timenda voce complesti nemus,
Projectum odoraris cibum.

10

Cave, cave; namque in malos asperrimus
Parata tollo cornua:

Qualis Lycambae spretus infido gener,
Aut acer hostis Bupalò.

An, si quis atro dente me petiverit,
Inultus ut flebo puer?

15

AD POPULUM ROMANUM. ODE VII.

Quo, quo scelesti, ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses conditi?

Parumne campis atque Neptuno super
Fusum est Latini sanguinis?

Non ut superbas invidae Carthaginis
Romanus arces ureret:

5

Intactus aut Britannus ut descenderet
Sacra catenatus via:

Sed ut, secundum vota Parthorum, sua
Urbs haec periret dextera.

10

Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus,
Nunquam, nisi in dispar, feris.

Furor ne caecos, an rapit vis acrior,
An culpa? responsum date.

I

Tacent

Tacent : et ora pallor albus inficit, 15
 Mentefque percussae stupent.
 Sic est : acerba fata Romanos agunt,
 Scelusque fraternae necis ;
 Ut immerentis fluxit in terram Remi
 Sacer nepotibus cruor. 20

IN ANUM LIBIDINOSAM. ODE VIII.

ROGARE longo putidam te seculo,
 Vires quid enervet meas ?
 Cum sit tibi dens ater, et rugis vetus
 Frontem senectus exaret ;
 Hietque turpis inter aridas nates 5
 Podex, velut crudae bovis.
 Sed incitat me pectus, et mammae putres,
 Equina quales ubera,
 Venterque mollis, et femur tumentibus
 Exile furis additum. 10
 Esto beata : funus atque imagines
 Ducant triumphales tuum :
 Nec sit marita, quae rotundioribus
 Onusta baccis ambulet.
 Quid ? quod libelli Stoici inter sericos 15
 Jacere pulvillos amant ?
 Inliterati num minus nervi rigent ?
 Minusve languet fascinum ?
 Quod ut superbo provoces ab inguine,
 Ore adlaborandum est tibi. 20

AD MAECENATEM. ODE IX.

QUANDO repostum Caecubum ad festas dapes,
 Victore laetus Caesare,
 Tecum sub alta (sic Jovi gratum) domo,
 Beate Maecenas, bibam,
 Sonante mistum tibiis carmen lyra, 5
 Hac Dorium, illis Barbarum ?
 Ut nuper ; actus cum freto Neptunius
 Dux fugit ustis navibus,

Mina-

Minatus Urbi vincla, quae detraxerat	
Servis amicus perfidis.	10
Romanus (eheu posteri negabitis)	
Emancipatus feminae	
Fert vallum et arma miles, et spadonibus	
Servire rugosis potest !	
Interque signa turpe militaria	15
Sol aspicit conopeum !	
Ad hoc frementes verterunt bis mille equos	
Galli, canentes Caesarem :	
Hostiliumque navium portu latent	
Puppes sinistrosam citae.	20
Io Triumphe, tu moraris aureos	
Currus, et intactas boves.	
Io Triumphe, nec Jugurthino parem	
Bello reportasti ducem ;	
Neque Africano, cui super Carthaginem	25
Virtus sepulcrum condidit.	
Terra marique victus hostis Punico	
Lugubre mutavit sagum.	
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus	
Ventis iturus non suis,	30
Exercitatas aut petit Syrtes Noto,	
Aut fertur incerto mari.	
Capaciores adfer huc, puer, scyphos,	
Et Chla vina, aut Lesbia,	
Vel, quod fluentem nauseam coërceat,	35
Metire nobis Caecubum.	
Curam metumque Caesaris rerum juvat	
Dulci Lyaeo solvere.	

IN MAEVIVM. ODE X.

MALA soluta navis exit alite
 Ferens olentem Maeivium.
 Ut horridis utrumque verberes latus,
 Auster, memento fluctibus.
 Niger rudentes Euris, inverso mari,
 Fractosque remos differat.

Infurgat Aquilo, quantus altis montibus
 Frangit trementes ilices:
 Nec sidus atra nocte amicum adpareat,
 Qua tristis Orion cadit : 10
 Quietiore nec feratur aequore,
 Quam Graja victorum manus ;
 Cum Pallas usto vertit iram ab Illo
 In inpiam Ajacis ratem.
 O quantus instat navitis sudor tuis, 15
 Tibique pallor luteus,
 Et illa non virilis ejulatio,
 Preces et aversum ad Jovem ;
 Ionius udo cum remugiens sinus
 Noto carinam ruperit ! 20
 Opima quod si praeda curvo litore
 Porrecta mergos juveris,
 Libidinosus immolabitur caper,
 Et agna Tempestatibus.

AD PETTIUM. ODE XI.

PETTI, nihil me, sicut antea, juvat
 Scribere versiculos,
 Amore perculsum gravi ;
 Amore, qui me, praeter omnes, expetit
 Mollibus in pueris, 5
 Aut in puellis urere.
 Hic tertius December, ex quo destiti
 Inachia furere,
 Silvis honorem decutit.
 Heu me, per Urbem (nam pudet tanti mali) 10
 Fabula quanta fui !
 Conviviorum et poenitet,
 In queis amantem et languor et silentium
 Arguit, et latere
 Petitus imo spiritus. 15
 Contrane lucrum nil valere candidum
 Pauperis ingenium,
 Querebar, adplorans tibi ;

Simul

EPODON LIBER.

101

Simul calentis inverecundus Deus	
Fervidiore mero	20
Arcana promorat loco.	
Quod si meis inaequet praecordiis	
Libera bilis, ut haec	
Ingrata ventis dividat	
Fomenta, vulnus nil malum levandia;	25
Desinet imparibus	
Certare submotus pudor.	
Ubi haec severus te palam laudaveram,	
Jussus abire domum,	
Ferebar incerto pede	30
Ad non amicos heu mihi postes, et heu	
Limina dura, quibus	
Lumbos et infregi latus.	
Nunc, gloriantis quamlibet mulierculam	
Vincere mollitie,	35
Amor Lycisci me tenet;	
Unde expedire non amicorum queant	
Libera consilia,	
Nec contumeliae graves;	
Sed alius ardor, aut puellae candidae,	40
Aut teretis pueri,	
Longam renodantis comam.	

ODE XII.

Quid tibi vis, mulier nigris dignissima barris?	
Munera quid mihi, quidve tabellas	
Mittis, nec firmo juveni, neque naris obesae?	
Namque sagacius unus odoror,	
Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis,	5
Quam canis acer, ubi lateat fus.	
Quis sudor vietis, et quam malus undique membris	
Crescit odor! cum pene soluto	
Indomitam properat rabiem sedare; nec illi	
Jam manet humida creta, colorque	10
Stercore fucatus crocodili; jamque subando	
Tenta, cubilia, tectaue rumpit.	

Vel mea cum saevis agitat fastidia verbis,
 Inachia langues minus ac me :
 Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad unum 15
 Mollis opus. pereat male, quae te
 Lesbia, quaerenti taurum monstravit inertem ;
 Cum mihi Cous adesset Amyntas,
 Cujus in indomito constantior inguine nervus,
 Quam nova collibus arbor inhaeret. 20
 Muricibus Tyriis iteratae vellera lanae,
 Cui properabantur? tibi nempe :
 Ne foret aequales inter conviva, magis quem
 Diligeret mulier sua, quam te.
 O ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acres 25
 Agna lupos, capreaeque leones.

AD AMICUM. ODE XIII.

HORRIDA tempestas coelum contraxit; et imbres,
 Nivesque deducunt Jovem:
 Nunc mare, nunc filiae
 Threicio Aquilone sonant: rapiamus, amice,
 Occasionem de die : 5
 Dumque virent genua,
 Et decet, obducta solvatur fronte senectus.
 Tu vina Torquato move
 Consule pressa meo.
 Cetera mitte loqui: Deus haec fortasse benigna 10
 Reducet in sedem vice:
 Nunc et Achaemenio
 Perfundi nardo juvat, et fide Cyllenea
 Levare duris pectora
 Sollicitudinibus : 15
 Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno :
 Invicte mortalis, Dea
 Nate puer Thetide,
 Te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi
 Findunt Scamandri flumina, 20
 Lubricus et Simois ;
 Unde tibi reditum certo subtemine Parcae
 Rupere

EPODON LIBER.

103

Rupere ; nec mater domum
 Caerula te revehet.
 Illic omne malum vino cantuque levato
 Deformis aegrimoniae
 Dulcibus adloquijs.

25

AD MAECENATEM. ODE XIV.

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis
 Oblivionem sensibus,
 Pocula Lethaeos ut si dueentia somnos
 Arente fauce traxerim,
 Candide Maecenas, occidis saepe rogando:
 Deus, Deus nam me vetat
 Inceptos, olim promissum carmen, iambos
 Ad umbilicum adducere.
 Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
 Anacreonta Teïum :
 Qui persaepe cava testudine flevit amorem
 Non elaboratum ad pedem.
 Ureris ipse miser : quod si non pulchrior ignis
 Accendit obsessam Ilion,
 Gaude sorte tua. me libertina, neque uno
 Contenta, Phryne macerat.

5

10

15

AD NEAERAM. ODE XV.

NOx erat, et coelo fulgebat Luna sereno
 Inter minora sidera ;
 Cum tu magnorum numen laesura Deorum
 In verba jurabas mea,
 Arctius atque edera procera adstringitur illex,
 Lentis adhaerens brachiis :
 Dum pecori lupus, et nautis infestus Orion
 Turbaret hibernum mare,
 Intonsofque agitare Apollinis aura capillos,
 Fore hunc amorem mutuum :
 O dolitura mea multum virtute, Naea :
 Nam si quid in Flacco viri est.

5

10

Non

Non feret adfidas potiori te dare noctes ;
 Et quaeret iratus parem :
 Nec ſemel offenſae cedit conſtantia formae,
 Si certus intrarit dolor.
 At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc .
 Superbus incedis malo,
 Sis pecore et multa dives tellure licebit,
 Tibique Pactolus fluat,
 Nec te Pythagorae fallant arcana renati,
 Formaeque vincas Nirea ;
 Eheu, tranſlatos alio moerebis amores :
 Aſt ego viciffim riſero.

15

20

AD POPULUM ROMANUM. ODE XVI.

ALTERA jam teritur belliſ civilibus aetas ;
 Suis et ipſa Roma viribus ruit.
 Quam neque finitimi valuerunt perdere Marſi,
 Minacis aut Etruſca Porſenae manus,
 Aemula nec virtus Capuae, nec Spartacus acer,
 Novique rebus infidelis Allobrox ;
 Nec fera caerulea domuit Germania pube,
 Parentibusque abominatus Hannibal ;
 In pia perdemus devoti ſanguinis aetas ?
 Feriſque rurfus occupabitur ſolum ?
 Barbarus heu cineres inſiſtet victor ? et Urbem
 Eques ſonante verberabit ungula ?
 Quaeque carent ventis et ſolibus oſſa Quirini,
 (Nefas videre) diſſipabit inſolens ?
 Forte quid expediat communiter, aut melior pars
 Malis carere quaeritis laboribus ?
 Nulla ſit hac potior ſententia (Phocaeorum
 Velut profugit exſecrata civitas
 Agros atque Lares patrios, habitandaque fana
 Apris reliquit et rapacibus lupis)
 Ire, pedes quoecunque ferent ; quocunque per undas
 Notus vocabit, aut protervus Africus.
 Sic placet ? an melius quis habet ſuadere ? ſecunda
 Ratem occupare quid moramur alite ?

5

10

15

20

Sed

EPODON LIBER.

105

Sed juremus in haec: simul imis saxa renarint 25
 Vadis levata, ne redire sit nefas;
 Neu conversa domum pigeat dare lintea, quando
 Padus Matina laverit cacumina;
 In mare seu celsus procurrerit Apenninus,
 Novaque monstra junxerit libidine 30
 Mirus amor; juvet ut tigres subsidere tervis,
 Adulteretur et columba miluo;
 Credula nec rivos timeant armenta leones;
 Ametque falsa levis hircus aequora.
 Haec, et quae poterunt reditus abscondere dulces, 35
 Eamus omnis execrata civitas,
 Aut pars indocili melior grege: mollis et exspes
 Inominata perprimat cubilia.
 Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
 Etrusca praeter et volate litora. 40
 Nos manet Oceanus circumvagus arva beata;
 Petamus arva, divites et insulas,
 Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
 Et inputata floret usque vinea;
 Germinat et nunquam fallentis termes olivae; 45
 Suamque pulla ficus ornat arborem;
 Mella cava manant ex ilice; montibus altis
 Levis crepante lympa defilit pede:
 Illic injustae veniunt ad mulstra capellae,
 Refertque tenta grex amicus ubera; 50
 Nec vespertinus circumgemit ursus ovile,
 Nec intumescit alta viperis humus;
 Pluraque felices mirabimur; ut neque largis
 Aquosus Eurys arva radat imbribus;
 Pinguia nec siccis urantur semina glebis; 55
 Utrumque Rege temperante coelitem.
 Non huc Argos contendit remige pinus;
 Neque inpudica Colchis intulit pedem:
 Non huc Sidonii torserunt cornua nautae;
 Laboriosa nec cohors Ulyssæi. 60
 Nulla nocent pecori contagia; nullius astri
 Gregem aestuosa torret impotentia.

Jupiter

Jupiter illa piaec secevit litora genti,
 Ut inquinavit aere tempus aureum;
 Acrea, dehinc ferro duravit secula; quorum
 Piiis secunda, vate me, datur fuga.

65

AD CANIDIAM. ODE XVII.

JAM jam efficaci do manus scientiae,
 Supplex et oro regna per Proserpinae,
 Per et Dianae non movenda numina,
 Per atque libros carminum valentium
 Refixa coelo devocare sidera,
 Canidia, parce vocibus tandem sacris,
 Citumque retro solve, solve turbinem.
 Movit nepotem Telephus Nereium,
 In quem superbus ordinarat agmina
 Mylorum, et in quem tela acuta torserat:
 Unxere matres Iliac addictum feris
 Alitibus atque canibus homicidam Hectorem,
 Postquam relictis moenibus rex procidit
 Heu pervicacis ad pedes Achillei:
 Setosa duris exuere pellibus
 Laboriosi remiges Ulyssæi,
 Volente Circe, membra: tunc mens, et sonus
 Relatus, atque notus in vultus honor.
 Dedi satis superque poenarum tibi,
 Amata nautis multum et institoribus.
 Fugit juvenas, et verecundus color
 Reliquit ossa pelle amicta lurida:
 Tuis capillus albus est odoribus.
 Nullum a labore me reclinat otium:
 Urguet diem nox, et dies noctem; neque est
 Levare tenta spiritu praeordia.
 Ergo negatum vincor ut credam miser,
 Sabella pectus increpare carmina,
 Caputque Marfa dissilire naenia.
 Quid amplius vis? ô mare et terra! ardeo,
 Quantum neque atro delibutus Hercules
 Nefsi cruore, nec Sicana fervida

5

10

15

20

25

30

Furens

Fu
Inj
Ca
Qu
Eff
Pa
Ce
Vo
Pe
Inf
Fra
Ad
Et
O r
Nec
Nov
Tib
Tu
Cru
Ute

Qui
Nor
Nep
Inu
Vul
Et
Inp
Qui
Vel
Sed
Ingr
Nov
Opt
Ege
Opt
Opt

Furens in Aetna flamma. tu, donec cinis
 Injuriolis aridus ventis ferar,
 Cales venenis officina Colchicis. 35
 Quae finis? aut quod me manet stipendium?
 Effare: jussas cum fide poenas luam,
 Paratus expiare, seu poposceris
 Centum juvencos, sive mendaci lyra
 Voles sonari: tu pudica, tu proba 40
 Perambulabis astra sidus aureum.
 Infamis Helenae Castor offensus vicem,
 Fraterque magni Castoris, victi prece,
 Adempta vati reddidere lumina.
 Et tu (potes nam) solve me dementia, 45
 O nec paternis obsoleta fordibus;
 Nec in sepulcris pauperum prudens anus
 Novendiales dissipare pulveres.
 Tibi hospitale pectus, et purae manus;
 Tuusque venter partum eius; et tuo 50
 Cruore rubros obstetrix pannos lavit,
 Utcunque fortis exsilis puerpera.

CANIDIAE RESPONSIO.

Quid obsecratis auribus fundis preces?
 Non saxa nudis furdiora navitis
 Neptunus alto tundit hibernus salo. 55
 Inultus ut tu riseris Cotyttia
 Vulgata, sacrum liberi Cupidinis?
 Et Esquilini Pontifex venefici
 Impune ut Urbem nomine impleris meo?
 Quid proderit ditasse Pelignas anus, 60
 Velociusve miscuisse toxicum?
 Sed tardiora fata te votis manent:
 Ingrata misero vita ducenda est, in hoc,
 Novis ut usque suppetas doloribus.
 Optat quietem Pelopis infidus pater, 65
 Egens benignae Tantalus semper dapis;
 Optat Prometheus obligatus aliti;
 Optat supremo conlocare Sisyphus

In monte saxum : sed vetant leges Jovis.
 Voles modo altis defilire turribus,
 Modo ense pectus Norico recludere ;
 Frustraque vincla gutturi innesces tuo,
 Fastidiosa tristis aegrimonia.
 Vestabor humeris tunc ego inimicis eques :
 Meaeque terra cedet insolentiae.
 An quae movere cereas imagines,
 (Ut ipse nosti curiosus) et polo
 Deripere Lunam vocibus possim meis,
 Possim crematos excitare mortuos,
 Desiderique temperare pocula,
 Plorem artis in te nil valentis exitum ?

70

75

80

CARMEN SECULARE.

PHOEBE, silvarumque potens Diana,
 Lucidum coeli decus, ô colendi
 Semper, et culti, date quae precamur
 Tempore sacro ;

Quo Sibyllini monuere versus,
 Virgines lectas puerosque castos
 Dis, quibus septem placuere colles,
 Dicere carmen.

Alme Sol, curru nitido diem qui
 Promis et celas, aliusque et idem
 Nasceris, possis nihil urbe Roma
 Visere majus.

Rite maturos aperire partus
 Lenis Ilithyia, tuere matres ;
 Sive tu Lucina probas vocari,
 Seu Genitalis.

Diva, producas sobolem, Patrumque
 Prosperes decreta super jugandis
 Feminis, prolisque novae feraci
 Lege marita :

Certus undenos decies per annos
 Orbis ut cantus, referatque ludos

5

10

15

20

Ter

CARMEN SECULARE. 109

Ter die claro, totiesque grata
 Nocte frequentes.
 Vosque veraces cecinisse parcae, 23
 Quod semel dictum, stabilisque rerum
 Terminus servet, bona jam peractis
 Jungite fata.
 Fertilis frugum pecorisque tellus
 Spicea donet Cererem corona : 30
 Nutriant foetus et aquae salubres;
 Et Jovis aerae.
 Condito mitis placidusque telo
 Supplices audi pueros, Apollo ;
 Siderum regina bicornis audi, 35
 Luna, puellas.
 Roma si vestrum est opus, Iliaequae
 Litus Etruscum tenuere turmae,
 Jussa pars mutare Lares, et urbem
 Sospite cursu : 40
 Cui per ardentem sine fraude Trojam
 Castus Aeneas patriae superstes
 Liberum munivit iter, daturus
 Plura relictis.
 Di, probos mores docili juventae,
 Di, senectuti placidae quietem, 45
 Romulae genti date remque prolemque
 Et decus omne.
 Quique vos bobus veneratur albis
 Clarus Anchisae Venerisque sanguis, 50
 Impret bellante prior, jacentem
 Lenis in hostem.
 Jam mari terraque manus potentes
 Medus, Albanasque timet secures :
 Jam Scythae responsa petunt, superbi 55
 Nuper et Indi.
 Jam Fides, et Pax, et Honor, Pudorque
 Priscus, et neglecta redire Virtus
 Audet ; adparetque beata pleno
 Copia cornu. 60
 Augur, et fulgente decorus arcu
 K Phoebus,

110 Q. HORAT. CARM. SECUL.

Phoebus, acceptusque novem Camoenis,
Qui salutari levat arte fessos

Corporis artus,

Si Palatinas videt aequus arces,
Remque Romanam, Latiumque felix,
Alterum in lustrum, meliusque semper

65

Proroget aevum:

Quaeque Aventinum tenet Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet; et votis puerorum amicas

70

Adplicet aures.

Haec Jovem sentire Deosque cunctos
Spem bonam certamque domum reporto,
Doctus et Phoebi chorus et Dianae

75

Dicere laudes.

Q. HORA.

M
C
M
M
A
S
I
S
C
D
Q
J
M
V
Q
Q
I
T
P
P

Q. HORATII
SERMONUM
LIBER PRIMUS.

SATIRA I.

QUI fit Maecenas, ut nemo, quam sibi sortem,
Seu Ratio dederit, seu Fors objecerit, illa
Contentus vivat; laudet diversa sequentes?
O fortunati mercatores, gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore. 5
Contra mercator, navim jactantibus Austris,
Militia est potior. quid enim? concurritur: horae
Momento cita mors venit, aut victoria laeta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat. 10
Ille, datis vadibus, qui rure extractus in urbem est,
Solos felices viventes clamat in urbe.
Caetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare valent Fabium. ne te morer, audi,
Quo rem deducam. si quis Deus, En ego, dicat, 15
Jam faciam quod vultis; eris tu, qui modo miles,
Mercator; tu consultus modo, rusticus: hinc vos,
Vos hinc, mutatis discedite partibus. eia,
Quid? statis? nolint. atqui licet esse beatis.
Quid causae est, merito quin illis Jupiter ambas 20
Iratus buccas inflet, neque se fore posthac
Tam facilem dicat, votis ut praebeat aurem?
Praeterea, (ne sic, ut qui jocularia, ridens
Percurram: quanquam ridentem dicere verum

Quid vetat? ut pueris olim dant crustula blandi 25
 Doctores, elementa velint ut discere prima :
 Sed tamen amoto quaeramus seria ludo.)
 Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
 Perfidus hic caupo, miles, nautaeque per omne
 Audaces mare qui currunt, hac mente laborem 30
 Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
 Aiunt, cum sibi sint congesta cibaria : sicut
 Parvula (nam exemplo est) magni formica laboris
 Ore trahit quodcumque potest, atque addit acervo
 Quem fruit, haud ignara, ac non incauta futuri. 35
 Quae, simul inversum contristat Aquarius annum,
 Non usquam prorepat, et illis utitur ante
 Quaesitis patiens; cum te neque fervidus aestus
 Demoveat lucro, neque hyems, ignis, mare, ferrum;
 Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior alter. 40
 Quid juvat immensum te argenti pondus et auri
 Furtim defossa timidum deponere terra?
 Quod, si comminuas, vilem redigatur ad assem.
 At, ni id sit, quid habet pulchri constructus acervus?
 Millia frumenti tua triverit area centum: 45
 Non taus hoc capiet venter plus ac meus: ut si
 Reticulum panis venales inter onusto
 Forte vehas humero, nihilo plus accipias quam
 Qui nil portarit. vel dic, quid referat intra
 Naturae fines viventi, jugera centum, an 50
 Mille aret? at suave est ex magno tollere acervo.
 Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
 Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
 Ut, tibi si sit opus liquidum non amplius urna,
 Vel cyatho; ac dicas, magno de flumine malim 55
 Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere: eo fit,
 Plenior ut si quos delectet copia iusto,
 Cum ripa simul avulsos ferat Aufidus acer.
 At qui tantulo eget, quanto est opus, is neque limo
 Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis.
 At bona pars hominum decepta cupidine falso, 61
 Nil satis est, inquit, quia tanti, quantum habeas, sis.
 Quid facias illi? jubeas miserum esse, libenter

Quatenus

Quatenus id facit : ut quidam memoratur Athenis
 Sordidus ac dives, populi contemnere voces 65
 Sic solitus : Populus me sibilat ; at mihi plaudo
 Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.
 Tantalus a labris sitiens fugientia captat
 Flumina. quid ? rides ? mutato nomine, de te
 Fabula narratur. congestis undique faccis 70
 Indormis inhians, et tanquam parcere sacris
 Cogaris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
 Nescis quo valeat nummus ? quem praebeat usum ?
 Panis ematur, olus, vini sextarius ; adde
 Queis humana sibi doleat natura negatis. 75
 An vigilare metu exanimem, noctesque diesque
 Formidare malos fures, incendia, servos,
 Ne te compilent fugientes, hoc juvat ? horum
 Semper ego optârim pauperrimus esse bonorum.
 At si condoluit tentatum frigore corpus ; 80
 Aut alius casus lecto te adfixit ; habes qui
 Adfideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
 Suscitet, ac reddat gnatis carisque propinquis.
 Non uxor salvum te vult, non filius ; omnes
 Vicini oderunt, noti, pueri atque puellae. 85
 Miraris, cum tu argento post omnia popas,
 Si nemo praestet, quem non merearis, amorem ?
 At si cognatos, nullo Natura labore
 Quos tibi dat, retinere velis servareque amicos,
 Infelix operam perdas ; ut si quis asellum 90
 In campo doceat parentem currere frenis.
 Denique sit finis quaerendi : cumque habeas plus,
 Pauperiem metuas minus ; et finire laborem
 Incipias, parto quod avebas : nec facias quod
 Umidius quidam (non longa est fabula) dives 95
 Ut metiretur nummos, ita sordidus ut se
 Non unquam servo melius vestiret, ad usque
 Supremum tempus, ne se penuria victus
 Opprimeret, metuebat ; at hunc liberta securi
 Divisit medium, fortissima Tyndaridarum. 100
 Quid mi igitur suades ? ut vivam Maenius ? aut sic,
 Ut Nomentanus ? pergis pugnantia secum

Frontibus adversis componere. non ego avarum
 Cum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.
 Est inter Tanaïm quiddam focerumque Viselli. 105
 Est modus in rebus; sunt certi denique fines,
 Quos ultra citraque nequit consistere rectum.
 Illuc, unde abii, redeo: nemon' ut avarus
 Se probet, ac potius laudet diversa sequentes?
 Quodque aliena capella gerat dissentius uber, 110
 Tabescat? neque se majori pauperiorum
 Turbae comparet? hunc atque hunc superare laboret?
 Sic festinanti semper locupletior obstat:
 Ut cum carceribus missos rapit ungula currus;
 Instat equis auriga suos vincentibus, illum 115
 Praeteritum temnens extremos inter euntem.
 Inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum
 Dicat, et exacto contentus tempore, vita
 Cedat uti conviva satur, reperire queamus.
 Jam satis est: ne me Crispini scrinia lippi 120
 Conpilasse putes, verbum non amplius addam.

S A T I R A II.

AMBUBAIARUM collegia, pharmacopolae,
 Mendici, mimae, balatrones; hoc genus omne
 Moestum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli:
 Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus esse
 Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico, 5
 Frigus quo duramque famem depellere possit.
 Hunc si perconteris, avi cur atque parentis
 Praeclaram ingrata stringat malus ingluvie rem,
 Omnia conductis coëmens obsonia nummis?
 Sordidus, atque animi quod parvi nolit haberi, 10
 Respondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
 Fufidius vappae famam timet ac nebulonis,
 Dives agris, dives positus in foenore nummis.
 Quinās hic capiti mercedes exsecat; atque
 Quanto perditior quisque est, tanto acrius urguet: 15
 Nomina sectatur, modo sumpta veste virili
 Sub patribus duris, tironum. Maxime, quis non;
 Jupiter, exclamat, simul atque audiuit? at in se

Pro

SERMONUM LIB. I. 115

Pro quaestu sumptum facit hic. Vix credere possis,
 Quam sibi non sit amicus: ita ut pater ille, Terenti 20
 Fabula quem miserum nato vixisse fugato
 Inducit, non se pejus cruciaverit atque hic.
 Si quis nunc quaerat, quo res haec pertinet? illuc;
 Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
 Malthinus tunicis demissis ambulat; est qui 25
 Inguen ad obscenum subductis usque sacetus.
 Pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum:
 Nil medium est. sunt qui nolint tetigisse, nisi illas,
 Quarum subfuta talos tegat inflata veste: 30
 Contra alius nullam, nisi olenti in fornice stantem.
 Quidam notus homo cum exiret fornice; maeste
 Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.
 Nam simul ac venas inflavit tetra libido,
 Huc juvenes aequum est descendere, non alienas
 Permollere uxores. Nolim laudari, inquit, 35
 Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
 Audire est operae pretium, procedere recte
 Qui moechis non vultis, ut omni parte laborent;
 Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
 Atque haec rara, cadat dura inter saepe pericla. 40
 Hic se praecipitem testo dedit: ille flagellis
 Ad mortem caesus: fugiens hic deiecit acrem
 Praedonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos:
 Hunc perminxerunt calones: quin etiam illud
 Accidit, ut cuidam testes caudamque salacem 45
 Demeteret ferrum. jure omnes: Galba negabat.
 Tutior at quanto merx est in classe secunda!
 Libertinarum dico; Sallustius in qua
 Non minus insanit, quam qui moechatur. at hic si,
 Quae res, qua ratio suaderet, quaque modeste 50
 Munificum esse licet, vellet bonus atque benignus
 Esse; daret quantum satis esset: nec sibi damno
 Dedecorique foret. verum hoc se amplectitur uno,
 Hoc amat, hoc laudat: matronam nullam ego tango,
 Ut quondam Marfæus amator Originis, ille 55
 Qui patrium mimæ donat fundumque laremque,
 Nil fuerit mihi, inquit, cum uxoribus unquam alienis.

Verum

Verum est cum mimis, est cum meretricibus; unde
 Fama malum gravius, quam res, trahit. an tibi abunde
 Personam fatis est, non illud, quidquid ubique 60
 Officit, evitare? bonam deperdere famam,
 Rem patris oblimare, malum est ubicumque. quid inter-
 est in matrona, ancilla, peccesve togata?
 Villius in Fausta Sullae gener, hoc miser uno
 Nomine deceptus, poenas dedit usque, superque 65
 Quam fatis est, pugnis caesus, ferroque petitus,
 Exclusus fore, cum Longarenius foret intus.
 Huic si, mutonis verbis mala tanta videntis,
 Diceret haec animus; Quid vis tibi? numquid ego a te
 Magno prognatum deponco consule cunnum, 70
 Velatumque stola, mea cum conserbuit ira?
 Quid responderet? magno patre nata puella est.
 At quanto meliora monet, pignantiaque istis
 Dives opis Natura suae! tu si modo recte
 Dispensare velis, ac non fugienda petendis 75
 Inmiscere; tuo vitio, rerumne labores,
 Nil referre putas? quare, ne poeniteat te,
 Desine matronas sectari; unde laboris
 Plus haurire mali est, quam ex re decerpere fructus.
 Nec magis huic, inter niveos viridesque lapillos, 80
 Sit licet hoc, Cerinthe, tuum tenerum est femur, aut crus
 Rectius: atque etiam melius persaepe togatae.
 Adde huc; quod mercem sine fucis gestat, aperte
 Quod venale habet ostendit: nec, si quid honesti est,
 Jactat habetque palam, quaerit quo turpia celet. 85
 Regibus hic mos est, ubi equos mercantur, opertos
 Inspiciunt, ne, si facies (ut saepe) decora,
 Molli fulta pede est, emtorem inducat hiantem,
 Quod pulchrae clunes, breve quod caput, ardua cervix.
 Hoc illi recte. ne corporis optima Lynceis 90
 Contemplare oculis, Hypsaea caecior, illa,
 Quae mala sunt, spectes. o crus! o brachia! verum
 Depygis, nasuta, brevi latere, ac pede longo est.
 Matronae praeter faciem nil cernere possis,
 Caetera, ni Catia est, demissa veste regentis. 95
 Si interdicta petes, vallo circumdata, (nam te

Hoc

Hoc facit infanum) multae tibi tum officient res;
 Custodes, leſtica, cinifſiones, paraſitae,
 Ad talos ſtola demiffa, et circumdata palla
 Plurima, quae inuideant pure adparere tibi rem. 100
 Altera nil obſtat: Cois tibi pene videre eſt
 Ut nudam; ne crure malo, ne ſit pede turpi;
 Metiri poſſis oculo latus. an tibi mavis
 Inſidias fieri, pretiumque avellier, ante
 Quam mercem oſtendi? LEPOREM venator, ut alta 105
 In nive feſtatur, poſitum ſic tangere nolit;
 Cantat, et adponit: Meus eſt amor huic ſimilis; nam
 Tranſvolat in medio poſita, et fugientia captat.
 Hiſcene verſiculis ſperas tibi poſſe dolores,
 Atque aeſtus, curaque graves e pectore tolli? 110
 Nonne cupidinibus ſtatuit Natura modum, quem,
 Quid latura, ſibi quid ſit dolitura negatum,
 Quaerere plus prodeſt, et inane abſcindere ſoldo?
 Num, tibi cum fauces urit ſitis, aurea quaeris
 Pocula? num eſuriens faſtidis omnia praeter 115
 Pavonem, rhombumque? tument tibi cum inguina, num ſi
 Ancilla, aut verna eſt praefſto puer, impetus in quem
 Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
 Non ego: namque parabilem amo Venerem, facilemque.
 ILLAM, Poſt paullo; Sed pluris, Si exierit vir, 120
 Gallis: Hanc, Philodemus ait, ſibi, quae neque magno
 Stet pretio, neque cunctetur, cum eſt juſſa venire.
 Candida rectaque ſit, munda haſtenus, ut neque longa,
 Nec magis alba velit, quam det Natura, videri.
 Haec, ubi ſuppoſuit dextro corpus mihi laevum 125
 Ilia et Egeria eſt: do nomen quodlibet illi.
 Nec vereor, ne, dum ſutuo, vir rure recurat;
 Janua frangatur; latret canis; undique magno
 Pulſa domus ſtrepitu reſonet; vepallida leſto.
 Deſiliat mulier; miſeram ſe conſcia clamet; 130
 Cruribus haec metuat, doti deprenſa, egomet mi.
 Diſcinſta tunica fugiendum eſt, ac pede nudo;
 Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
 Deprendi miſerum eſt: Fabio vel iudice vincam.

OMNIBUS hoc vitium est cantoribus, inter amicos
 Ut nunquam inducant animum cantare rogati;
 Inussi nunquam desistant. Sardus habebat
 Ille Tigellius hoc. Caesar, qui cogere posset,
 Si peteret per amicitiam patris atque suam, non
 Quidquam proficeret: si conlibuisset, ab ovo
 Usque ad mala citaret, Io Bacche, modo summa
 Voce, modo hac, resonat quae chordis quatuor ima.
 Nil aequale homini fuit illi: saepe velut qui
 Currebat fugiens hostem; persaepe velut qui
 Junonis sacra ferret: habebat saepe ducentos,
 Saepe decem servos: modo Reges atque Tetrarchas,
 Omnia magna loquens; modo, Sit mihi mensa tripes, et
 Concha salis puri, et toga quae defendere frigus
 Quamvis crassa queat. decies centena dedisses
 Huic parco paucis contento; quinque diebus
 Nil erat in oculis. noctes vigilabat ad ipsum
 Mane; diem totum stertebat. nil fuit unquam
 Sic inpar sibi. nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?
 Nullane habes vitia? imo alia, et fortasse minora.
 Maenius absentem Novium cum carperet; Heus tu,
 Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
 Verba putas? Egomet mi ignosco, Maenius inquit.
 Stultus et improbus hic amor est, dignusque notari.
 Cum tua praevideas oculis male lippus inunctis,
 Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
 Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? at tibi contra
 Evenit, inquirant vitia ut tua rursus et illi.
 Iracundior est paullo; minus aptus acutis
 Naribus horum hominum: rideri possit, eo quod
 Rusticius tonso toga defluit, et male laxus
 In pede calceus haeret. at est bonus, ut melior vir
 Non alius quisquam: at tibi amicus; at ingenium ingens
 Inculto latet hoc sub corpore. denique teipsum
 Concute, num qua tibi vitiorum iniecit olim
 Natura, aut etiam consuetudo mala: namque
 Neglectis urenda filix innascitur agris.

Illuc

Illuc praevertamur, amatorem quod amicae
 Turpia decipiunt caecum vitia, aut etiam ipsa haec
 Delectant; veluti Balbinum polypus Agnae. 40
 Vellem in amicitia sic erraremus, et isti
 Errori nomen Virtus posuisset honestum.
 At, pater ut gnati, sic nos debemus amici,
 Si quod sit vitium, non fastidire, strabonem
 Adpellat Paetum pater; et Pullum, male parvus 45
 Si cui filius est, ut abortivus fuit olim
 Sisyphus; hunc Varum, distortis cruribus; illum
 Balbutit Scaurum, pravis fultum male talis.
 Parcius hic vivit; frugi dicatur. ineptus
 Et jactantior hic paullo est; concinnus amicis 50
 Postulat ut videatur. at est truculentior, atque
 Plus aequo liber: simplex, fortisque habeatur.
 Caldior est: acres inter numeretur. opinor,
 Haec res et jungit, junctos et servat amicos.
 At nos virtutes ipsas invertimus; atque 55
 Sincerum cupimus vas incrustare. probus quis
 Nobiscum vivit, multum demissus homo: illi
 Tardo cognomen pingui damus. hic fugit omnes
 Insidias, nullique malo latus obdit apertum,
 (Cum genus hoc inter vitae versemur, ubi acris 60
 Invidia, atque vigent ubi crimina) pro bene sano
 Ac non incauto, fictum astutumque vocamus.
 Simplicior quis et est; (qualem me saepe libenter
 Obrulerim tibi, Maecenas,) ut forte legentem,
 Aut tacitum impellat quovis sermone molestus: 65
 Communi sensu plane caret, inquit. cheu
 Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam!
 Nam vitiis nemo sine nascitur: optimus ille est,
 Qui minimis urguetur. amicus dulcis, ut aequum est,
 Cum mea compenset vitiis bona, pluribus hisce 70
 (Si modo plura mihi bona sunt) inclinet, amari
 Si volet; hac lege in trutina ponetur eadem.
 Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
 Postulat; ignoscat verrucis illius. aequum est
 Peccatis veniam poscentem reddere rursus. 75
 Denique, quatenus excidi penitus vitium irac,

Caetera

Caetera item nequeunt stultis haerentia ; cur non
 Ponderibus modulisque suis ratio utitur ? ac, res
 Ut quaeque est, ita supplicis delicta coercet ?
 Si quis eum servum, patinam qui tollere iussus 80
 Semefos pisces tepidumque ligurrierit jus,
 In cruce suffigat ; Labcone insanius inter
 Sanos dicatur. quanto hoc furiosius, atque
 Majus peccatum est ? paullum deliquit amicus ;
 Quod nisi concedas, habere insuavis : acerbus 85
 Odisti et fugis, ut Rufonem debitor aeris ;
 Qui nisi, cum tristes misero venere Kalendae,
 Mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras,
 Porrecto jugulo, historias, captivus ut, audit.
 Comminxit lectum potus, mensave catillum 90
 Evandri manibus tritum dejecit ? ob hanc rem,
 Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
 Sustulit esuriens, minus hoc jucundus amicus
 Sit mihi ? quid faciam, si furtum fecerit, aut si
 Prodiderit commissâ fide, sponsumque negarit ? 95
 Queis paria esse fere placuit peccata, laborant
 Cum ventum ad verum est : sensus, moresque repugnant,
 Atque ipsa utilitas, justî prope mater et aequi.
 Cum proreperunt primis animalia terris, 99
 Mutum ac turpe pecus, glandem atque cubilia propter,
 Unguibus, et pugnis, dein fustibus, atque ita porro
 Pugnant armis, quae post fabricaverat usus :
 Donec verba, quibus voces sensusque notarent,
 Nominaque invenerunt : dehinc abstinere bello,
 Oppida coeperunt munire, et ponere leges, 105
 Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
 Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
 Causa : sed ignotis perierunt mortibus illi,
 Quos Venerem incertam rapientes more ferarum
 Viribus editior caedebat, ut in grege taurus. 110
 Jura inventa metu injusti fateri necesse est :
 Tempora si fastosque velis evolvere mundi.
 Nec Natura potest justo secernere iniquum,
 Dividit ut bona diversis, fugienda petendis. 114
 Nec vincet Ratio hoc, tantundem ut peccet, idemque,
 Qui

Qui teneros caules alieni fregerit horti,
 Et qui nocturnus Divum sacra legerit. adsit
 Regula, peccatis quae poenas inroget aequas :
 Ne scutica dignum horribili sectere flagello.
 Nam, ut ferula caedas meritum majora subire
 Verbera, non vereor : cum dicas esse pares res
 Furta latrociniiis ; et magnis parva mineris
 Falce recisurum simili te, si tibi regnum
 Permittant homines. si dives, qui sapiens est,
 Et sutor bonus, et solus formosus, et est Rex :
 Cur optas quod habes? non nosti quid pater, inquit,
 Chrysippus dicat : sapiens crepidas sibi nunquam,
 Nec soleas fecit : sutor tamen est sapiens. Qui?
 Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen, atque
 Optimus est modulator : ut Alfenus vaser, omni
 Abjeto instrumento artis, clausaque taberna,
 Sutor erat : sapiens operis sic optimus omnis
 Est opifex, sic Rex solus. vellunt tibi barbam
 Lascivi pueri, quos tu nisi fuste coërces,
 Urgueris turba circum te stante, miserque
 Rumperis, et latras, magnorum maxime Regum.
 Ne longum faciam, dum tu quadrante lavatum
 Rex ibis ; neque te quisquam stipator, ineptum
 Praeter Crispinum, sectabitur ; et mihi dulces
 Ignoscent, si quid peccaro stultus, amici :
 Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
 Privatusque magis vivam te Rege beatus.

SATIRA IV.

EUPOLIS atque Cratinus, Aristophanesque poëtae,
 Atque alii, quorum Comoedia prisca virorum est,
 Si quis erat dignus describi, quod malus ac fur,
 Quod moechus foret, aut ficarius, aut alioqui
 Famosus ; multa cum libertate notabant.
 Hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus,
 Mutatis tantum pedibus numerisque, facetus,
 Emunctae naris, durus componere versus :
 Nam fuit hoc vitiosus : in hora saepe ducentos,

L

Ut

Ut magnum, versus dictabat stans pede in uno : 10
 Cum fluere lutulentus, erat quod tollere velles :
 Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem ;
 Scribendi recte : nam ut multum, nil moror. ecce
 Crispinus minimo me provocat : Accipe, si vis,
 Accipe jam tabulas : detur nobis locus, hora, 15
 Custodes : videamus, uter plus scribere possit.
 Di bene fecerunt, inopis me, quodque pusilli
 Finxerunt animi, raro et perpauca loquentis.
 At tu conclusas hircinis follibus auras
 Usque laborantes, dum ferrum molliat ignis, 20
 Ut mavis, imitare. beatus Fannius, ultro
 Delatis capsis et imagine : cum mea nemo
 Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem,
 Quod sunt, quos genus hoc minime juvat, utpote plures
 Culpari dignos. quemvis media erue turba ; 25
 Aut ab avaritia, aut misera ambitione laborat.
 Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum :
 Hunc capit argenti splendor : stupet Albius aere :
 Hic mutat merces surgente a Sole ad eum quo
 Vespertina tepet regio : quin per mala praeceps 30
 Fertur, uti pulvis collectus turbine : ne quid
 Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
 Omnes hi metuunt versus, odere poëtas.
 Foenum habet in cornu, longe fuge : dummodo risum
 Excutiat sibi, non hic cuiquam parcat amico : 35
 Et quodcunque semel chartis inleverit, omnes
 Gestiet a furno redeuntentes scire lacuque,
 Et pueros et anus. Agedum, pauca accipe contra.
 Primum ego me illorum, dederim quibus esse poëtis,
 Excerptam numero. neque enim concludere versum 40
 Dixeris esse satis : neque si quis scribat, uti nos,
 Sermoni propiora, putes hunc esse poëtam.
 Ingenium cui sit, cui mens diviniore, atque os
 Magna sonaturum, des nominis hujus honorem.
 Idcirco quidam, comoedia necne poema 45
 Esset, quaesivere : quod acer spiritus ac vis,
 Nec verbis nec rebus inest ; nisi quod pede certo
 Differt sermoni, sermo merus. At pater ardens

Saevit,

Saevit, quod meretrice nepos infans amica
 Filius, uxorem grandi cum dote recuset; 50
 Ebrius et (magnum quod dedecus) ambulet ante
 Noctem cum facibus. numquid Pomponius istis
 Audiret leviora, pater si viveret? ergo
 Non satis est puris versum perscribere verbis;
 Quem si dissolvas, quivis stomachetur eodem, 55
 Quo personatus pacto pater. his, ego quae nunc,
 Olim quae scripsit Lucilius, eripias si
 Tempora certa modosque, et quod prius ordine verbum est
 Posterius facias, praeponens ultima primis;
 Non (ut si solvas " Postquam Discordia tetra 60
 " Belli ferratos postes portasque refregit.)
 Invenias etiam disiecti membra poetae.
 Haecenus haec: alias, justum sit necne poema,
 Nunc illud tantum quaeram; meritone tibi sit
 Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer 65
 Ambulat et Caprius, rauci male, cumque libellis;
 Magnus uterque timor latronibus: at bene si quis
 Et puris vivat manibus; contemnat utrumque.
 Ut sis tu similis Coeli Byrrhique latronum:
 Non ego sim Capri, neque Sulci: cur metuas me? 70
 Nulla taberna meos habeat neque pila libellos:
 Quis manus insudet vulgi Hermogenisque Tigelli:
 Non recito cuiquam, nisi amicis, idque coactus;
 Non ubivis, coramve quibuslibet. in medio qui
 Scripta foro recitent sunt multi: quique lavantes. 75
 Suave locus voci resonat conclusus. inanes
 Hoc juvat, haud illud quaerentes, num sine sensu,
 Tempore num faciant alieno. Laedere gaudes,
 Inquis: et hoc studio pravus facis. Unde petium
 Hoc in me jacies? est auctor quis denique eorum 80
 Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum;
 Qui non defendit, alio culpante; solutos
 Qui captat risus hominum, famamque dicacis;
 Fingere qui non visa potest; commissâ tacere
 Qui nequit; hic niger est; hunc tu, Romane, caveto.
 Saepe tribus lectis videas coenare quaternos: 86
 E quibus unus amet quavis adspargere cunctos,

Praeter eum qui praebet aquam: post, hunc quoque potus,
 Condita cum verax aperit praecordia Liber.
 Hic tibi comis et urbanus liberque videtur 90
 Infesto nigris: ego si risi, quod ineptus
 Pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum,
 Lividus ac mordax videor tibi? mentio si qua
 De Capitolini furtis injecta Petilli
 Te coram fuerit; defendas, ut tuus es mos: 95
 Me Capitolinus convictore usus amicoque
 A puero est, caufaque mea permulta rogatus
 Fecit, et incolumis laetor quod vivit in Urbe:
 Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
 Fugerit. hic nigrae succus loliginis, haec est 100
 Aerugo mera; quod vitium procul absore chartis,
 Atque animo prius, ut si quid promittere de me
 Possum aliud, vere promitto. liberius si
 Dixero quid, si forte jocosius; hoc mihi juris
 Cum venia dabis. insuevit pater optimus hoc me, 105
 Ut fugerem exemplis vitiorum quaeque notando,
 Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
 Viverem uti contentus eo quod mi ipse parasset:
 Nonne vides, Albi ut male vivat filius? utque
 Barrus inops? magnum documentum, ne patriam rem
 Perdere quis velit. a turpi meretricis amore 111
 Cum deterreret; Sestani dissimilis sis.
 Ne sequerer moechas, concessa cum Venere uti
 Possem; Deprensi non bella est fama Treboni,
 Aiebat: sapiens, vitatu quidque petitu 115
 Sit melius, causas reddet tibi: mi satis est, si
 Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
 Dum custodis egēs, vitam famamque tueri
 Incolumem possum. simul ac duraverit aetas
 Membra animumque tuum, nabis sine cortice. Sic me
 Formabat puerum distis: et sive jubeat 121
 Ut facerem quid, Habes auctorem, quo facias hoc:
 Unum ex iudiciis selectis objiciebat:
 Sive vetabat; An hoc inhonestum et inutile factu
 Necne sit, addubites, flagret rumore malo cum 125
 Hic atque ille? avidos vicinum funus ut aegros

Exanimat,

Exan
 Sic to
 Absto
 Perni
 Igno
 Larg
 Conf
 Porti
 Hoc
 Occu
 Inpr
 Comp
 Inlu
 E vi
 Mul
 Sit n
 Juda

E
 Gra
 Diff
 Hoc
 Prae
 Hic
 Ind
 Ex
 Um
 Tu
 Ing
 Jan
 To
 Av
 Mu
 Ce
 In
 Na

SERMONUM LIB. I. 125

Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit :
 Sic teneros animos aliena opprobria saepe
 Absterrent vitiis. ex hoc ego sanus ab illis,
 Perniciem quaecumque ferunt : mediocribus, et queis
 Ignoscas, vitiis teneor. fortassis et istinc 131
 Largiter abstulerit longa aetas, liber amicus,
 Consilium proprium : neque enim, cum lectulus, aut me
 Porticus exceperit, desum mihi. Rectius hoc est ;
 Hoc faciens vivam melius : sic dulcis amicis 135
 Occurram : hoc. quidam non belle : numquid ego illi
 Inprudens olim faciam simile ? haec ego mecum
 Comprensus agito labris. ubi quid datur otii,
 Inludo chartis. hoc est mediocribus illis
 E vitiis unum : cui si concedere nolis, 140
 Multa poetarum veniet manus, auxilio quae
 Sit mihi (nam multo plures sumus) ac veluti te
 Judaei, cogemus in hanc concedere turbam.

SATIRA V.

EGRESSUM magna me accepit Aricia Roma,
 Hospitio modico : rhetor comes Heliodorus,
 Graecorum longe doctissimus ; inde Forum Appi
 Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
 Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos 5
 Praecinctis, unum. minus est gravis Appia tardis.
 Hic ego, propter aquam, quod erat deterrima, ventri
 Indico bellum, coenantes haud animo aequo.
 Expectans comites. jam nox inducere terris
 Umbras, et coelo diffundere signa parabat : 10
 Tum pueri nautis, pueris convicia nautae
 Ingerere. Huc adpelle. trecentos inferis : ohe
 Jam satis est. dum aes exigitur, dum mula ligatur,
 Tota abit hora. mali culices, ranaeque palustres
 Avertunt somnos. absentem cantat amicam 15
 Multa prolutus vappa nauta, atque viator
 Certatim : tandem fessus dormire viator
 Incipit ; ac missae pastum retinacula mulae
 Nauta piger saxo religat, stertitque supinus.

Jamque dies aderat, cum nil procedere lintrem 20
 Sentimus; donec cerebrosus profilit unus,
 Ac mulae nautaeque caput lumboſque ſaligno
 Fuſte dolat. quarta vix demum exponimur hora.
 Ora manuſque tua lavimus, Feronia, lympha.
 Millia tum pransi tria repimus; atque ſubimus 25
 Inpoſitum ſaxis late candentibus Anxur.
 Huc venturus erat Maecenas optimus atque
 Cocceius, miſſi magnis de rebus uterque
 Legati; averſos ſoliti componere amicos.
 Hic oculis ego nigra meis collyria lippus 30
 Inlinere. interea Maecenas advenit, atque
 Cocceius, Capitoque ſimul Fonteius, ad unguem
 Faſtus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
 Fundos Aufidio Luſco Praetore libenter
 Linquimus, infani ridentes praemia ſcribae, 35
 Praetextam, et latum clavum, prunaeque batillum.
 In Mamurrarum laſſi deinde urbe manemus,
 Murena praebente domum, Capitone culinam.
 Poſtera lux oritur multo gratiſſima: namque
 Plotius et Varius Sinueſſae, Virgiliuſque 40
 Occurrunt; animae, quales neque candidiores
 Terra tulit; neque queis me ſit devinctior alter.
 O, qui complexus, et gaudia quanta fuerunt!
 Nil ego contulerim jucundo ſanus amico.
 Proxima Campano ponti quae villula, teſtum 45
 Praebuit, et parochi, quae debent, ligna ſalemque.
 Hinc muli Capuae clitellas tempore ponunt.
 Luſum it Maecenas, dormitum ego Virgiliuſque:
 Namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
 Hinc nos Cocceii recipit pleniſſima villa, 50
 Quae ſuper eſt Caudſi cauponas. nunc mihi paucis
 Sarmenti ſcurrae pugnam Meſſiſque Cicerri,
 Muſa, velim memores; et quo patre natus uterque
 Contulerit lites. Meſſi clarum genus Oſci:
 Sarmenti domipa exſtat. ab his majoribus orti 55
 Ad pugnam venere. prior Sarmentus: Equi te
 Eſſe feri ſimilem dico. ridemus; et ipſe
 Meſſius, Accipio: caput et movet, ô, tua cornu

Ni

Ni fo
 Sic m
 Setof
 Camp
 Paſto
 Nil il
 Mult
 Ex v
 Deter
 Deni
 Farri
 Profr
 Tene
 Pene
 Nam
 Vulc
 Conv
 Tum
 Incip
 Oſte
 Nun
 Villa
 Udo
 Hic
 Ad
 Inte
 Noſ
 Qua
 Mar
 Sign
 Hic
 Call
 Nar
 Qui
 Flen
 Ind
 Can
 Poſ
 Ban

Ni foret exsecto frons, inquit, quid faceres; cum
 Sic mutilus minitaris? at illi foeda cicatrix 60
 Setosam laevi frontem turpaverat oris.
 Campanum in morbum, in faciem permulta jocatus,
 Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat:
 Nil illi larva aut tragicis opus esse cothurnis.
 Multa Cicerrus ad haec; Donasset jamne catenam 65
 Ex voto Laribus, quaerebat: scriba quod esset,
 Deterius nihilo dominae jus esse. rogabat
 Denique, cur unquam fugisset, cui satis una-
 Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo.
 Prorsus jucunde coenam produximus illam. 70
 Tendimus hinc recta Beneventum; ubi sedulus hospes
 Pene arsit, macros dum turdos versat in igne:
 Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
 Vulcano, summum properabat lambere tectum:
 Convivas avidos coenam, servosque timentes 75
 Tum rapere, atque omnes restinguere velle videres.
 Incipit ex illo montes Appulia notos
 Ostentare mihi, quos torret Atabulus; et quos
 Nunquam erepsimus, nisi nos vicina Trivici
 Villa recepisset, lacrimoso non sine fumo; 80
 Udos cum foliis ramos urente camino.
 Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
 Ad mediam noctem exspecto: somnus tamen aufert
 Intentum Veneri: tum immundo somnia visu
 Nocturnam vestem maculant ventremque supinum. 85
 Quattuor hinc rapimur viginti et millia rhedis,
 Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est,
 Signis perfacile est. venit vilissima rerum
 Hic aqua: sed panis longe pulcherrimus, ultra
 Callidus ut soleat humeris portare viator: 90
 Nam Canusi lapidosus; aquae non ditior urna:
 Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
 Flentibus hinc Varius discedit moestus amicis.
 Inde Rubos fessi pervenimus; utpote longum
 Carpentem iter, et factum corruptius imbri. 95
 Postera tempestas melior, via pejor, adusque
 Bari moenia piscosi, dein Gnatia lymphis
 Iratis

Iratis exstructa dedit risusque jocosque ;
 Dum flamma sine thura liquefcere limine sacro
 Persuadere cupit: credat Judaeus Apella, 100
 Non ego: namque Deos didici securum agere aevum ;
 Nec, si quid miri faciat Natura, Deos id
 Tristes ex alto coeli demittere tecto.
 Brundisium longae finis chartaeque viaeque.

SATIRA VI.

NON, quia, Maecenas, Lydorum quidquid Etruscos
 Incoluit fines, nemo generosior est te ;
 Nec quod avus tibi maternus fuit atque paternus,
 Olim qui magnis legionibus imperitarint ;
 Ut plerique solent, naso suspendis adunco 5
 Ignotos, ut me libertino patre natum.
 Cum referre negas, quali sit quisque parente
 Natus, dum ingenuus: persuades hoc tibi vere,
 Ante potestatem Tulli atque ignobile regnum,
 Multos saepe viros nullis majoribus ortos, 10
 Et vixisse probos, amplis et honoribus auctos.
 Contra, Laevinum, Valeri genus, unde Superbus
 Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis
 Non unquam pretio pluris licuisse, notante
 Judice, quem nosti, populo ; qui stultus honores 15
 Saepe dat indignis, et famae servit ineptus ;
 Qui stupet in titulis, et imaginibus. quid oportet
 Nos facere a vulgo longe lateque remotos ?
 Namque esto, populus Laevino mallet honorem,
 Quam Decio mandare novo: Censorque moveret 20
 Appius, ingenuo si non essem patre natus:
 Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.
 Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
 Non minus ignotos generosis. quo tibi, Tilli,
 Sumere depositum clavum, fierique tribuno? 25
 Invidia adcrevit, privato quae minor esset.
 Nam ut quisque insanus nigris medium inpediit crus
 Pellibus, ac latum demisit pectore clavum,
 Audit continuo; Quis homo hic? quo patre natus?

Us

Ut si qui aegrotet quo morbo Barrus, haberi 30
 Et cupiat formosus; eat quacumque, puellis
 Injiciat curam quaerendi singula; quali
 Sit facie, fura, quali pede, dente, capillo:
 Sic qui promittit, cives, urbem sibi curae,
 Imperium fore, et Italiam, et delubra Deorum: 35
 Quò patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
 Omnes mortales curare et quaerere cogit.
 Tunc Syri, Damae, aut Dionysi filius, audes
 Dejicere e saxo cives, aut tradere Cadmo?
 At Novius conlega gradu post me sedet uno; 40
 Namque est ille, pater quod erat meus. Hoc tibi Paullus,
 Et Messala videris? at hic, si plaustra ducenta,
 Concurrantque foro tria funera, magna sonabit,
 Cornua quod vincatque tubas: saltem tenet hoc nos.
 Nunc ad me redeo libertino patre natum: 45
 Quem rodunt omnes libertino patre natum,
 Nunc, quia, Maecenas, tibi sum convictor; at olim,
 Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
 Dissimile hoc illi est: quia non, ut forsit honorem
 Jure mihi invidet quisvis, ita te quoque amicum; 50
 Praefertim cautum dignos adsumere, prava
 Ambitione procul; felicem dicere non hoc
 Me possit, casu quod te fortitus amicum:
 Nulla etenim tibi me fors obtulit. optimus olim
 Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem. 55
 Ut veni coram, singultim pauca locutus,
 (Infans namque pudor prohibebat plura profari)
 Non ego me claro natum patre, non ego circum
 Me Satureiano vestari rura caballo,
 Sed, quod eram, narro: respondes (ut tuus est mos) 60
 Pauca: abeo; et revocas nono post mense, jubescque,
 Esse in amicorum numero: magnum hoc ego duco
 Quod placui tibi, qui turpi fecernis honestum,
 Non patre praeclaro, sed vita et pectore puro.
 Atqui si vitiis mediocribus ac mea paucis 65
 Mendosa est natura, alioqui recta; (velut si
 Egregio insperfos reprendas corpore naevos)
 Si neque avaritiam, neque sordes, nec mala lustra
 Objiciet

Objiciet vere quisquam mihi ; purus et insons,
 (Ut me conlaudem) si et vivo carus amicis, 70
 Causa fuit pater his : qui macro pauper agello
 Noluit in Flavi ludum me mittere, magni
 Quo pueri magnis e centurionibus orti,
 Laevo suspensi loculos tabulamque lacerto,
 Ibant ostionis referentes Idibus aera : 75
 Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
 Artes, quas doceat quivis eques atque senator
 Semet prognatos. vestem servosque sequentes
 In magno ut populo, si quis vidisset, avita
 Ex re praebere sumtus mihi crederet illos. 80
 Ipse mihi custos incompactissimus omnes
 Circum doctores aderat. quid multa ? pudicum
 (Qui primus virtutis honos) servavit ab omni
 Non solum facto, verum opprobrio quoque turpi :
 Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, olim 85
 Si praeco parvas, aut, ut fuit ipse, coactor
 Mercedem sequeretur : neque ego essem questus. ob hoc nunc
 Laus illi debetur, et a me gratia major.
 Nil me poeniteat sanum patris hujus : eoque
 Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars, 90
 Quod non ingenuos habeat clarosque parentes,
 Sic me defendam. longe mea discrepat istis
 Et vox et ratio. nam si Natura juberet
 A certis annis aevum remeare peractum,
 Atque alios legere, ad fastum quoscumque parentes 95
 Optaret sibi quisque ; meis contentus, honestos
 Fascibus ac sellis nollem mihi fumere ; demens
 Judicio vulgi, sanus fortasse tuo : quod
 Nolle'm onus, haud unquam solitus, portare molestum.
 Nam mihi continuo major quaerenda foret res ; 100
 Atque salutandi plures ; ducendus et unus ;
 Et comes alter, uti ne solus rursus peregreve
 Exirem ; plures calones, atque caballi
 Pascendi ; ducenda pettorrita. nunc mihi curto
 Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum ; 105
 Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
 Objiciet nemo sordes mihi, quas tibi, Tilli,

Cum

Cum
 Te p
 Hoc
 Milli
 Inced
 Falla
 Saep
 Ad p
 Coen
 Pocu
 Vilis
 Dein
 Surge
 Vultu
 Ad q
 Aut t
 Non
 Ast u
 Adm
 Pran
 Vent
 Vita
 His n
 Quae

P
 Omn
 Persi
 Claz
 Duru
 Conf
 Sifen
 Ad E
 Con
 Quo
 Hect

Cum Tiburte via praetorem quinque sequuntur
 Te pueri lasanum portantes ocnophorumque.
 Hoc ego commodius, quam tu, praeclare senator, 110
 Millibus atque aliis vivo. quacumque libido est,
 Incedo solus: percunctor quanti olus ac far:
 Fallacem Circum vespertinumque pererro
 Saepe forum: adsisto divinis: inde domum me
 Ad porri et ciceris refero laganique catinum. 115
 Coena ministratur pueris tribus; et lapis albus
 Pocula cum cyatho duo sustinet; adstat echinus
 Vilis cum patera guttus, Campana supellex.
 Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
 Surgendum sit mane, obeundus Marfya, qui se 120
 Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
 Ad quartam jaceo, post hanc vagor, aut ego, lecto
 Aut scripto quod me tacitum juvet, unguor olivo,
 Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
 Ast ubi me fessum Sol acrior ire lavatum 125
 Admonuit, fugio rabiosi tempora signi.
 Pransus non avide, quantum interpellat inani
 Ventre diem durare, domesticus otior. haec est
 Vita solutorum misera ambitione gravique.
 His me consolor, victurum suavius, ac si 130
 Quaestor avus, pater atque meus, patruusque fuisset.

SATIRA VII.

PROSCRIPTI Regis Rupili pus atque venenum
 Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
 Omnibus et lippis notum et tonsoribus esse.
 Persius hic permagna negotia dives habebat
 Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas; 5
 Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem;
 Confidens, tumidusque: adeo sermonis amari,
 Sisennas, Barros ut equis praecurreret albis.
 Ad Regem redeo. postquam nihil inter utrumque
 Convenit (hoc etenim sunt omnes jure molesti, 10
 Quo fortes, quibus adversum bellum incidit. inter
 Hecfóra Priamiden, animosum atque inter Achillem
 Ira

Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors :
 Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque
 Summa fuit. duo si discordia vexet inertes ;
 Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedii
 Cum Lycio Glaucō, discedat pigrior, ultro
 Muneribus missis) Bruto Praetore tenente
 Ditem Asiam, Rupili et Persi par pugnat, uti non
 Conpositi melius cum Bitho Bacchius. in jus
 Acres procurrunt, magnum spectāculum uterque.
 Persius exponit causam ; ridetur ab omni
 Conventu ; laudat Brutum, laudatque cohortem ;
 Solem Asiae Brutum adpellat, stellasque salubres
 Adpellat comites, excepto Rege : Canem illum,
 Invisum agricolis fidus venisse : ruebat
 Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
 Tum Praenestinus falso multumque fluenti
 Expressa arbusculo regerit convicia ; durus
 Vindemiator, et invictus, cui saepe viator
 Cessisset, magna compellans voce cucullum.
 At Graecus, postquam est Italo perfusus aceto,
 Persius exclamat ; Per magnos, Brute, Deos te
 Oro, qui reges consueris tollere, cur non
 Hunc Regem jugulas ? operum hoc, mihi crede, tuorum est.

SATIRA VIII.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignum :
 Cum faber, incertus scamnum faceretne Priapum,
 Maluit esse Deum : Deus inde ego, furum aviumque
 Maxima formido : nam fures dextra coërcet,
 Obscoenoque ruber porrectus ab inguine palus :
 Ast importunas volucres in vertice arundo.
 Terret fixa, vetatque novis confidere in hortis.
 Huc prius angustis ejecta cadavera cellis
 Conservus vili portanda locabat in arca :
 Hoc miserae plebi stabat commune sepulcrum,
 Pantolabo scurrae, Nomentanoque nepoti.
 Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
 Hic dabat ; heredes monumentum ne sequeretur.
 Nunc licet Esquiliis habitare salubribus, atque

Aggere

Aggere in aprico spatari; quo modo tristes 15
 Albis informem spectabant ossibus agrum.
 Cum mihi non tantum furesque feraeque suetae
 Hunc vexare locum, curae sunt atque labori,
 Quantum carminibus quae versant atque venenis
 Humanos animos: has nullo perdere possum, 20
 Nec prohibere modo, simul ac vaga Luna decorum
 Protulit os, quin ossa legant herbasque nocentes.
 Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
 Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,
 Cum Sagana majore ululantem (pallor utraque 25
 Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram
 Unguibus, et pullam divellere mordicus agnam
 Coeperunt: cruor in fossam confusus; ut inde
 Manes elicerent, animas responsa daturas.
 Lanca et effigies erat, altera cerea: major 30
 Lanca, quae poenis conspiceret inferiorem.
 Cerea suppliciter stabat, fervilibus, utque
 Jam peritura, modis. Hecaten vocat altera, faevam
 Altera Tisiphonen: serpentes atque videres
 Infernas errare canes; Lunamque rubentem, 35
 Ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
 Mentior at si quid, merdis caput inquinare albis
 Corvorum; atque in me veniat mictum atque cacatum
 Julius, et fragilis Pediatia, furque Voranus.
 Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes 40
 Umbrae cum Sagana resonarent triste et acutum?
 Utque lupi barbam variae cum dente colubrae
 Abdiderint furtim terris? et imagine cerea
 Largior arserit ignis? et ut non testis inultus
 Horruerim voces Furiarum et facta duarum? 45
 Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi
 Diffusa nate ficus: at illae currere in urbem.
 Canidiae dentes, altum Saganae caliendum
 Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
 Vincula, cum magno risuque jocoque videres. 50

SATIRA IX.

IBAM forte Via sacra (sicut meus est mos)
 Nescio quid meditans nugarum, totus in illis :
 Adcurrit quidam notus mihi nomine tantum ;
 Adreptaque manu, Quid agis, dulcissime rerum ?
 Suaviter, ut nunc est, inquam ; et cupio omnia quae vis. §
 Cum adfectaretur, Numquid vis ? occupo : at ille,
 Nôris nos, inquit ; docti sumus. Hic ego, Pluris
 Hoc, inquam, mihi eris. misere discedere quacrens,
 Ire modo ocius, interdum consistere, in aurem
 Dicere nescio quid puero. cum sudor ad imos 10
 Manaret talos ; O te, Bolane, cerebri
 Felicem, aiebam tacitus. cum quidlibet ille
 Garriret, vicos, urbem laudaret ; ut illi
 Nil respondebam : Misere cupis, inquit, abire,
 Jamdudum video : sed nil agis ; usque tenebo : 15
 Persequar. hinc quo nunc iter est tibi ? nil opus est te
 Circumagi : quendam volo visere non tibi notum ;
 Trans Tiberim longe cubat is, prope Caesaris hortos.
 Nil habeo quod agam, et non sum piger ; usque sequar te.
 Demitto auriculas, ut iniquae mentis afellus, 20
 Cum gravius dorso subiit onus. incipit ille :
 Si bene me novi, non Viscum pluris amicum,
 Non Varium facies : nam quis me scribere plures,
 Aut citius possit versus ? quis membra movere
 Mollius ? invidet quod et Hermogenes, ego canto. 25
 Interpellandi locus hic erat. Est tibi mater,
 Cognati, queis te salvo est opus ? Haud mihi quisquam :
 Omnes composui. Felices ! nunc ego resto.
 Confice : namque instat fatum mihi triste, Sabella
 Quod puero cecinit divina mota anus urna : 30
 " Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis,
 " Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra :
 " Garrulus hunc quando consumet cunque : loquaces,
 " Si sapiat, vitet, simul atque adoleverit aetas.
 Ventum erat ad Vestae, quarta jam parte diei 35
 Praeterita : et casu tunc respondere vadato
 Debebar ; quod ni fecisset, perdere litem.

Si

Si me amas, inquit, paullum hic ades. Inteream, si
 Aut valeo stare, aut novi civilia jura :
 Et propero, quo scis. Dubius sum quid faciam, inquit ; 40
 Tene relinquam, an rem. Me fodes. Non faciam, ille :
 Et praecedere coepit. ego (ut contendere durum
 Cum victore) sequor. Maecenas quo modo tecum ?
 Hinc repetit. paucorum hominum, et mentis bene sanae.
 Nemo dexterius fortuna est usus : haberes 45
 Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
 Hunc hominem velles si tradere : dispeream, ni
 Summosse omnes. Non isto vivimus illic,
 Quo tu rere, modo : domus hac nec purior ulla est,
 Nec magis his aliena malis : nil mi officit unquam, 50
 Ditiior hic, aut est quia doctior : est locus uni-
 cuique suus. Magnum narras, vix credibile. Atqui
 Sic habet. Accendis, quare cupiam magis illi
 Proximus esse. Velis tantummodo, quae tua virtus,
 Expugnabis : et est qui vinci possit ; coque 55
 Difficiles aditus primos habet. Haud mihi deero :
 Muneribus servos corrumpam : non, hodie si
 Exclusus fuero, desistam ; tempora quaeram ;
 Occurram in triviis ; deducam. Nil sine magno
 Vita labore dedit mortalibus. Haec dum agit, ecce 60
 Fuscus Aristius occurrit, mihi carus, et illum
 Qui pulchre nôset. consistimus. Unde venis ? et
 Quo tendis ? rogat, et respondet. vellere coepi,
 Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
 Distorquens oculos, ut me eriperet. male falsus 65
 Ridens dissimulare : meum jecur urere bilis.
 Certe nescio quid secreto velle loqui te
 Ajebas mecum. Memini bene ; sed meliore
 Tempore dicam ; hodie tricesima sabbata. vin tu
 Curtis Judaeis oppedere ? Nulla mihi, inquam, 70
 Relligio est. At mi ; sum paullo infirmior, unus
 Multorum ; ignoscas, alias loquar. Huncine solem
 Tam nigrum surrexe mihi ? fugit improbus, ac me
 Sub cultro linquit. casu venit obviis illi
 Adversarius, et, Quo tu, turpissime ? magna 75
 Exclamat voce, et, Licet antestari ? ego vero

Oppono auriculam. rapit in jus, clamor utrinque,
Undique concursus. sic me servavit Apollo.

SATIRA X.

NEMPE incompósito dixi pede currere versus
Lucili. quis tam Lucili fautor inepte est,
Ut non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
Urbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque caetera: nam sic
Et Laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer. 6
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris; et est quaedam tamen hic quoque virtus:
Est brevitate opus, ut currat sententia, neu se
Impediat verbis lassas onerantibus aures: 10
Et sermone opus est modo tristi, saepe jocosō,
Defendente vicem modo rhetoris atque poetæ;
Interdum urbani parentis viribus, atque
Extenuantis eas consulto. ridiculum acri
Fortius ac melius magnas plerumque fecat res. 15
Illi, scripta quibus comoedia prisca viris est,
Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque simius iste,
Nil praeter Calvum et doctus cantare Catullum,
At magnum fecit, quod verbis Graeca Latinis 20
Miscuit. o feri studiorum! quæne putetis
Difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit. at sermo lingua concinnus utraque
Suavior (ut Chio nota si commissa Falerni est)
Cum versus facias, teipsum percontor, an, et cum 25
Dura tibi peragenda reis sit causa Petilli,
Scilicet oblitus patriæque patrisque, Latine
Cum Pedius causas exfudet Poplicola, atque
Corvinus, patriis intermiscere petita
Verba foris malis, Canusini more bilinguis? 30
Atqui ego cum Graecos facerem, natus mare citra,
Versiculos, vetuit me tali voce Quirinus
Post mediam noctem visus, cum somnia vera:
In silvam non ligna feras insanius, ac si

Mag-

Magnas Graecorum malis implere catervas. 35
 Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
 Diffingit Rheni luteum caput; haec ego ludo,
 Quae nec in aede sonent certantia, iudice Tarpa,
 Nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris.
 Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta 40
 Eludente senem, comis garrere libellos,
 Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
 Facta canit pede ter percussio: forte epos acer,
 Ut nemo, Varius ducit; molle atque facetum
 Virgilio adnuerunt gaudentes rure Camenae. 45
 Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
 Atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
 Inventore minor: neque ego illi detrahere ausim
 Haerentem capiti multa cum laude coronam.
 At dixi fluere hunc lutulentum, saepe ferentem 50
 Plura quidem tollenda relinquendis. age, quaeso,
 Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
 Nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
 Non ridet versus Enni gravitate minores,
 Cum de se loquitur, non ut majore reprehens? 55
 Quid vetat et nosmet Lucili scripta legentes
 Quaerere, num illius, num rerum dura negarit
 Versiculos natura magis factos et euntes
 Mollius? ac si quis pedibus quid claudere senis
 Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos 60
 Ante cibum versus, totidem coenatus: Etrusci
 Quale fuit Cassi rapido ferventius amni
 Ingenium; capsis quem fama est esse librisque
 Ambustum propriis: fuerit Lucilius, inquam,
 Comis et urbanus; fuerit limatior idem, 65
 Quam rudis, et Graecis intacti carminis auctor,
 Quamque poetarum seniorum turba: sed ille,
 Si foret hoc nostrum fato dilatus in aevum,
 Detereret sibi multa: recideret omne, quod ultra
 Perfectum traheretur: et in versu faciendo 70
 Saepe caput scaberet, vivos et roderet ungues.
 Saepe stilum vertas, iterum quae digna legi sint
 Scripturus: neque, te ut miretur turba, labores,

Contentus paucis lectoribus. an tua demens
 Vilibus in ludis dictari carmina malis?
 Non ego: nam satis est equitem mihi plaudere: ut audax,
 Contentis aliis, explosa Arbuscula dixit.
 Men' moveat cimex Pantilius? aut cruciet, quod
 Vellicet absentem Demetrius? aut quod ineptus
 Fannius Hermogenis laedat conviva Tigelli? 80
 Plotius, et Varius, Maecenas, Virgiliusque,
 Valgius, et probet haec Octavius optimus, atque
 Fuscus; et haec utinam Viscorum laudet uterque:
 Ambitione relegata, te dicere possum,
 Pollio; te, Messala, tuo cum fratre; simulque 85
 Vos Bibuli, et Servi, simul his te, candide Furni;
 Conplures alios, doctos ego quos et amicos
 Prudens praetereo: quibus haec, sint qualiacunque,
 Adridere velim; doliturus, si placeant spe
 Deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli,
 Discipularum inter jubeo plorare cathedras. 90
 I puer, atque meo citus haec subscribe libello.

 SERMO

S E R M O N U M

LIBER SECUNDUS.

S A T I R A I.

SUNT, quibus in Satira videor nimis acer, et ultra
 Legem tendere opus: sine nervis altera quidquid
 Conposui pars esse putat, similesque meorum
 Mille die versus deduci posse. Trebati,
 Quid faciam praescribe. Quiescas. Ne faciam, inquis, 5
 Omnino versus? Aio. Peream male, si non
 Optimum erat; verum nequeo dormire. Ter uncti
 Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto;
 Inriguumque mero sub noctem corpus habento.
 Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude 10
 Caesaris invicti res dicere, multa laborum
 Praemia laturus. Cupidum, pater optime, vires
 Deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
 Agmina, nec fracta pereuntes cuspide Gallos,
 Aut labentis equo describat vulnera Parthi. 15
 Attamen et justum poteras et scribere fortem,
 Scipiadam ut sapiens Lucilius. Haud mihi deero,
 Cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci
 Verba per attentam non ibunt Caesaris aurem;
 Cui male si palpare, recalcitrat undique tutus. 20
 Quanto rectius hoc, quam tristi laedere versu
 Pantolabum scurram, Nomentanumque nepotem?
 Cum sibi quisque timet, quanquam est intactus, et odit.
 Quid faciam? saltat Milonius, ut semel isto
 Accessit fervor capiti, numerusque lucernis. 25
 Castor gaudet equis; ovo prognatus eodem,
 Pugnīs. Quot capitum vivunt, totidem studiorum
 Millia.

Millia. me pedibus delectat claudere verba
 Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
 Ille velut fidis arcana sodalibus olim
 Credebat libris; neque, si male cesserat, usquam
 Decurrens alio, neque si bene: quo fit, ut omnis
 Votiva pateat veluti descripta tabella,
 Vita senis. sequor hunc, Lucanus an Apulus, anceps:
 Nam Venusinus arat finem sub utrumque colorus,
 Missus ad hoc, pulsus (vetus est ut fama) Sabellis,
 Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis;
 Sive quod Apula gens, seu quod Lucania bellum
 Incuteret violenta. sed hic stilus haud petet ultro
 Quemquam animantem, et me veluti custodiet ensis
 Vagina tectus: quem cur distringere coner,
 Tutus ab infestis latronibus? o pater et rex
 Jupiter, ut pereat positum rubigine telum;
 Nec quisquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
 Qui me commoritur (melius non tangere, clamo)
 Flebit, et insignis tota cantabitur urbe.
 Cervius iratus leges minuitur et urnam;
 Canidia Albucius, quibus est inimica, venenum;
 Grande malum Turius, si quis se iudice certet.
 Ut, quo quisque valet, suspectos terreat; utque
 Imperet hoc Natura potens, sic conlige mecum.
 Dente lupus, cornu taurus petit; unde, nisi intus
 Monstratum? Scaevae vivacem crede nepoti
 Matrem; nil faciet sceleris pia dextera (mirum
 Ut neque calce lupus quemquam, neque dente petit bos)
 Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
 Ne longum faciam; seu me tranquilla senectus
 Expectat; seu Mors atris circumvolat alis;
 Dives, inops; Romae, seu Fors ita iusserit, exul;
 Quisquis erit vitae, scribam, color. o puer, ut sis
 Vitalis metuo; et majorum ne quis amicus
 Frigore te feriat. Quid? cum est Lucilius ausus
 Primus in hunc operis componere carmina morem,
 Detrahere et pellem, nitidus qua quisque per ora
 Cederet, introrsum turpis; nunc Laelius, aut qui
 Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,

Ingenio

Ing
 Fan
 Prin
 Scil
 Qui
 Vir
 Nu
 Dec
 Infr
 Cur
 Inv
 Off
 Dis
 Sed
 Inc
 Si m
 Jud
 Jud
 Opp
 Solv

Q
 Ruf
 Dis
 Cur
 Ad
 Ver
 Dic
 Cor
 Laf
 Mil
 Mo
 Seu
 Cur
 Spe
 Ne

Ingenio offensus? aut laeso doluere Metello?
 Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
 30 Primores populi adripuit populumque tributim;
 Scilicet uni aequus Virtuti atque ejus amicis. 70
 Quin, ubi se a vulgo et scena in secreta remorant
 Virtus Scipiadae et mitis sapientia Laeli;
 Nugari cum illo, et discincti ludere, donec
 35 Decoqueretur olus, soliti. quidquid sum ego, quamvis
 Infra Lucili censum ingeniumque; tamen me 75
 Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
 Invidia; et fragili quaerens inlidere dentem,
 Offendet solido: nisi quid tu, docte Trebati,
 40 Dissentis. Equidem nihil hinc diffingere possum.
 Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti 80
 Incutiat tibi quid sanctarum inciticia legum:
 Si mala condiderit in quem quis carmina, jus est
 Judiciumque. Esto, si quis mala: sed bona si quis
 45 Judice condiderit laudatur Caesare. si quis
 Opprobriis dignum laceraverit, integer ipse, 85
 Solventur risu tabulae: tu missus abibis.

SATIRA II.

50 QUAE virtus et quanta, boni, sit vivere parvo,
 (Nec meus hic sermo est, sed quem praecepit Ofellus,
 Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva)
 Discite, non inter lances mensasque nitentes;
 55 Cum stupet infans acies fulgoribus, et cum 5
 Adclinis falsis animus meliora recusat:
 Verum hic inpransi mecum disquirite. Cur hoc?
 Dicam, si potero. male verum examinat omnia
 Conruptus judex. leporem sectatus, equove
 60 Lassus ab indomito; vel si Romana fatigat 10
 Militia adsueta Graecari; seu pila velox,
 Molliter austerum studio fallente laborem;
 Seu te discus agit, pete cedentem aëra disco;
 65 Cum labor extuderit fastidia; siccus, inanis 15
 Sperne cibum vilem; nisi Hymettia mella Falerno
 Ne biberis diluta. foris est promus, et atrum
 Defendens.

Defendens pisces hiemat mare: cum sale panis
 Latrantem stomachum bene leniet. Unde putas, aut
 Qui partum? non in caro nidore voluptas
 Summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quaere 20
 Sudando. pinguem vitiis albumque nec ostrea,
 Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagoïs.
 Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
 Hoc potius, quam gallina tergere palatum,
 Conruptus vanis rerum; quia veneat auro 25
 Rara avis, et pista pandat spectacula cauda:
 Tanquam ad rem adtineat quidquam. num vesceris ista,
 Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
 Carne tamen quamvis distat nihil, hac magis illa;
 Inparibus formis deceptum te patet. esto. 30
 Unde datum sentis, lupus hic, Tiberinus, an alto
 Captus hiet? pontefne inter iactatus, an amnis
 Ostia sub Tusci? laudas, insane, trilibrem
 Mullum; in singula quem minuas pulmenta necesse est.
 Ducit te species, video. quo pertinet ergo 35
 Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
 Majorem Natura modum dedit, his breve pondus.
 Jejunos raro stomachus vulgaria temnit.
 Porrectum magno magnum spectare catino
 Vellem, ait Harpyiis gula digna rapacibus. at vos 40
 Praesentes Austri, coquite horum obsonia: quanquam
 Putet aper rhombusque recens, mala copia quando
 Aegrum sollicitat stomachum; cum rapula plenus
 Atque acidas mavult inulas. nec dum omnis abacta
 Pauperies epulis regum; nam vilibus ovis, 45
 Nigrisque est oleis hodie locus. haud ita pridem
 Galloni praeconis erat acipensere mensa
 Infamis. quid? tum rhombos minus aequor alebat?
 Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido;
 Donec vos auctor docuit praetorius. ergo 50
 Si quis nunc mergos suaves edixerit assos,
 Parebit pravi docilis Romana juvenus.
 Sordidus a tenui victu distabit, Ofello
 Judice. nam frustra vitium vitaveris illud,
 Si te alio pravus detorseris. Avidienus, 55

Cui Canis ex vero ductum cognomen adhaeret,
 Quinquennes oleas est, et silvestria corna;
 Ac, nisi mutatum, parcit defundere vinum; et
 Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit
 Ille repotia, natales, alioſve dierum 60
 Feſtos albatuſ celebret) cornu ipſe bilibri
 Caulibuſ inſtillat, veteriſ non parcuſ aceti.
 Quali igitur viſtu ſapienſ utetur, et horum
 Utrum imitabitur? hac urguet lupuſ, hac caniſ, aiunt.
 Munduſ erit, qui non offendet ſordibuſ, atque 65
 In neutram partem cultuſ miſer. hic neque ſerviſ,
 Albuſ ſeniſ exemplo, dum munia didit,
 Saevuſ erit: nec ſic ut ſimplex Naeviuſ, unſtam
 Conviviſ praebebit aquam: vitium hoc quoque magnum.
 Accipe nunc, viſtuſ tenuiſ quae, quantaque ſecum 70
 Adferat. in primis valeaſ bene: nam variae reſ
 Ut noceant homini, credaſ, memor illiuſ eſcae
 Quae ſimplex olim tibi federit. at ſimul aſſiſ
 Miſcueriſ elixa, ſimul conchyliuſ turdiſ;
 Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachoque tumultum 75
 Lenta ſeret pituita. videaſ, ut palliduſ omniſ
 Coena deſurgat dubia? quin corp'uſ onuſtum
 Heſterniſ vitiuſ animuſ quoque praegravat una,
 Atque adfigit humo divinae particulam aurae.
 Alter, ubi diſto citiuſ curata ſopori 80
 Membra dedit, vegetuſ praefcripta ad munia ſurgit.
 Hic tamen ad meliuſ poterit tranſcurrere quondaſ;
 Sive diem feſtuſ redienſ advexerit annuſ,
 Seu recreare volet tenuatuſ corp'uſ, ubique
 Accedent anni, et traſtari molliuſ aetaſ 85
 Inbecilla volet: tibi quidnam accedet ad iſtam,
 Quam puer et validuſ praefumiſ, mollietiſ; ſeu
 Dura valetudo inciderit, ſeu tarda ſeneſtuſ?
 Ranciduſ apruſ antiqui laudabant, non quia naſuſ
 Illiſ nulluſ erat: ſed, credo, hac mente, quod hoſpeſ 90
 Tardiſ advenienuſ, vitiatuſ commodiuſ, quam
 Integruſ edax dominuſ conſumeret. hoſ utinam inter
 Heroaſ natuſ telluſ me prima tuliffet!
 Daſ aliquid famae, quae carmine gratior aurem

Occupat

Occupat humanam? grandes rhombi, patinaeque 95
 Grande ferunt una cum damno dedecus. adde
 Iratum patrum, vicinos, te tibi iniquum,
 Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
 As, laquei pretium. Jure, inquis, Traſius iſtis
 Jurgatur verbis: ego veſtigalia magna 100
 Divitiaſque habeo tribus amplas regibus. Ergo
 Quod ſuperat, non eſt melius quo inſumere poſſis?
 Cur eget indignus quiſquam, te divite? quare
 Tempſa ruunt antiqua Deūm? cur, improbe, carae
 Non aliquid patriae tanto emetiris acervo? 105
 Uni nimirum tibi recte ſemper erunt reſ?
 O magnus poſthac inimicis riſus! uterne
 Ad caſus dubios fidet ſibi certius? hic, qui
 Pluribus adſuerit mentem corpusque ſuperbum;
 An qui contentus parvo, metuēſque futuri, 110
 In pace, ut ſapiens, aptārit idonea bello?
 Quo magis hiſ credas: puer hunc ego parvus Ofellum
 Integris opibus novi non latius uſum,
 Quam nunc acciſis. videas metato in agello,
 Cum pecore et gnatis, fortem mercede colonum, 115
 Non ego, narrantem, temere edi luce profeſta
 Quidquam praeter olus fumoſae cum pede pernae:
 Ac mihi, ſeu longum poſt tempus venerat hoſpes,
 Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
 Vicinus; bene erat, non piſcibus urbe petitis, 120
 Sed pullo, atque hoedo: tum penſilis uva ſecundas
 Et nux ornabat menſas, cum duplici ficu.
 Poſt hoc ludus erat culpa potare magiſtra:
 Ac venerata Ceres, ut culmo ſurgeret alto,
 Explicuit vino contractae ſeria frontis. 125
 Saeviat, atque novos moveat Fortuna tumultus;
 Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut vos,
 O pueri, nituiſtis, ut huc novus incola venit?
 Nam propriae telluris herum Natura, neque illum,
 Nec me, nec quemquam ſtatuit. nos expulit ille; 130
 Illum aut nequities, aut vaſtri inſcitia juris,
 Poſtremum expellet certe vivacior heres.
 Nunc ager Umbreni ſub nomine, nuper Ofelli

Diſtus

Dictus, erit nulli proprius, sed cedit in usum
Nunc mihi, nunc alii. quocirca vivite fortes,
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

135

SATIRA III.

SIC raro scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quaeque retexens,
Iratus tibi, quod vini somnique benignus
Nil dignum sermone canas: quid fiet? at ipsis
Saturnalibus huc fugisti sobrius. ergo
Dic aliquid dignum promissis. incipe. nil est.
Culpantur frustra calami, inmeritusque laborat
Iritis natus paries Dis atque poetis.
Atqui vultus erat multa ac praeclara minantis,
Si vacuum tepido cepisset villula testis.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin Archilocho? comites educere tantos?
Invidiam placare paras, Virtute relicta?
Contemnere miser. vitanda est improba Siren
Desidia; aut quidquid vita meliore parasti
Ponendum aequo animo. Di te, Damasippe, Deaque
Verum ob consilium donent tonfore. sed unde
Tam bene me nosti? Postquam omnis res mea Janum
Ad medium fracta est, aliena negotia curo,
Excussus propriis. olim nam quaerere amabam,
Quo vaser ille pedes lavisset Sisyphus aere;
Quid sculptum infabre, quid fufum durius esset;
Callidus huic signo ponebam millia centum;
Hortos, egregiasque domos mercarier unus
Cum lucro noram. unde frequentia Mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita. Novi,
Et miror morbi purgatum te illius. Atqui,
Emovit veterem mire novus, ut solet, in cor
Trajecto lateris miseri, capitivae dolore:
Ut lethargicus hic cum sit pugil, et medicum urguet.
Dum ne quid simile huic, esto ut libet. O bone, ne te
Frustrare; insanis et tu, stultique prope omnes,
Si quid Stertinius veri crepat; unde ego mira

5

10

15

20

25

30

N

Descripti

Descripsi docilis praecepta haec, tempore quo me
 Solatus iussit sapientem pascere barbam;
 Atque a Fabricio non tristem ponte reverti. 35
 Nam, male re gesta, cum vellem mittere operto
 Me capite in flumen, dexter stetit, et, Cave faxis
 Te quidquam indignum: pudor, inquit, te malus arguet,
 Insanos qui inter vereare insanus haberi. 40
 Primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
 Solo; nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
 Quem mala stultitia, et quemcunque inscitia veri
 Caecum agit, insanum Chryssippi porticus et grex
 Autumat. haec populos, haec magnos formula reges, 45
 Excepto sapiente, tenet. nunc accipe, quare
 Desipiant omnes, aequae ac tu, qui tibi nomen
 Insano posuere. velut filvis, ubi passim
 Palantes error certo de tramite pellit,
 Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit; unus utrique 50
 Error, sed variis inludit partibus: hoc te
 Crede modo insanum; nihilo ut sapientior ille,
 Qui te deridet, caudam trahat. est genus unum
 Stultitiae nihilum metuenda timentis; ut ignes,
 Ut rupes, fluviosque in campo obstare queratur: 55
 Alterum et huic varium et nihilo sapientius, ignes
 Per medios fluviosque ruentis. clamet amica
 Mater, honesta foror, cum cognatis pater, uxor,
 Hic fossa est ingens, hic rupes maxima, serva:
 Non magis audierit, quam Fufius ebrius olim, 60
 Cum Ilionam edormit; Catienis mille ducentis,
 "Mater, te adpello," clamantibus. huic ego vulgus
 Errori similem cunctum insanire docebo.
 Insanit veteres statuas Damasippus emendo:
 Integer est mentis Damasippi creditor? esto: 65
 Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam:
 Tunc insanus eris, si acceperis? an magis excors
 Reiecta praeda, quam praesens Mercurius fert?
 Scribe decem a Nerio: non est satis: adde Cicutae
 Nodosi tabulas centum: mille adde catenas: 70
 Effugiet tamen haec sceleratus vincula Proteus,
 Cum rapies in jus malis ridentem alienis;

Fiet

SERMONUM LIB. II. 147

Fiet aper, modo avis, modo saxum, et, cum volet, arbor.
 Si male rem gerere infani est: contra, bene fani:
 Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perillt 75
 Distantis, quod tu nunquam rescribere possis.
 Audire, atque togam jubeo componere, quisquis
 Ambitione mala, aut argenti pallet amore;
 Quisquis luxuria, tristive superstitione,
 Aut alio mentis morbo calet; huc propius me, 80
 Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
 Danda est ellebori multo pars maxima avaris:
 Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
 Heredes Staberî summam incidere sepulcro;
 Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum 85
 Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arrî,
 Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
 Seu recte, hoc volui, ne sis patruus mihi. Credo
 Hoc Staberî prudentem animum vidisse. Quid ergo
 Sensit, cum summam patrimonî insculpere saxo 90
 Heredes voluit? quoad vixit, credidit ingens
 Pauperiem vitium, et cavit nihil acrius; ut, si
 Forte minus locuples uno quadrante periret,
 Ipse videretur sibi nequior. omnis enim res,
 Virtus, fama, decus, divina humanaque pulchris 95
 Divitiis parent; quas qui construxerit, ille
 Clarus erit, fortis, justus. Sapiensne? Etiam, et rex,
 Et quidquid volet. hoc, veluti virtute paratum,
 Speravit magnae laudi fore. Quid simile isti
 Graecus Aristippus? qui servos projicere aurum 100
 In media jussit Libya; quia tardius irent
 Propter onus segnes. uter est insanius horum?
 Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.
 Si quis emat citharas, emtas conportet in unum,
 Nec studio citharae, nec Musae deditus ulli; 105
 Si scalpra ac formas non sutor; nautica vela
 Averfus mercaturis; delirus, et amens
 Undique dicatur merito. qui discrepat istis,
 Qui nummos aurumque recondit, nescius uti
 Conpositis, metuensque velut contingere sacrum? 110
 Si quis ad ingentem frumenti semper acervum

Porrectus vigilet cum longo fuste, neque illinc
 Audeat esuriens dominus contingere granum;
 Ac potius foliis parcus vescatur amaris:
 Si, positus intus Chii veterisque Falerni 115
 Mille cadis, nihil est, tercentum millibus, acre
 Potet acetum: age, si et stramentis incubet unde-
 Octoginta annos natus, cui stragula vestis,
 Blattarum ac tinearum epulae, putrescat in arca;
 Nimirum insanus paucis videatur; eo quod 120
 Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
 Filius, aut etiam haec libertus ut ebibat heres,
 Dis inimice senex, custodis, ne tibi desit?
 Quantulum enim summae curtabit quisque dierum,
 Unguere si caules oleo meliore, caputque 125
 Coeperis inpexa foedum porrigine? quare,
 Si quidvis fatis est, perjuras, furripis, aufers
 Undique? tun' sanus? populum si caedere saxis
 Incipias, servosve, tuo quos acre pararis;
 Insanum te omnes pueri, clamentque puellae. 130
 Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
 Incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argis,
 Nec ferro, ut drens, genitricem occidis, Orestes.
 An tu reris eum occisa insanisse parente,
 Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam 135
 In matris jugulo ferrum tepescit acutum?
 Quin, ex quo est habitus male tutae mentis Orestes,
 Nil sane fecit, quod tu reprehendere possis;
 Non Pyladen ferro violare, aususve sororem
 Electram: tantum maledicit utrique, vocando 140
 Hanc furiam, hunc aliud, jussit quod splendida bilis.
 Pauper Opimius argenti positi intus et auri,
 Qui Veientanum festis potare diebus
 Campana solitus trulla, vappamque profestis,
 Quondam lethargo grandi est oppressus; ut heres 145
 Jam circum loculos, et claves laetus ovanisque
 Curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis
 Excitat hoc pacto: mensam poni jubet, atque
 Effundi saccos nummorum, accedere plures
 Ad numerandum; hominem sic erigit. addit et illud; 150
 Ni

Ni tua custodis, avidus jam haec auferet heres.
 Men' vivo? Ut vivas igitur, vigila. hoc age. Quid vis?
 Deficient inopem venae te, ni cibus atque
 Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
 Tu cessas? agedum: sume hoc ptisanarium oryzae. 155
 Quanti emptae? Parvo. Quanti ergo? Octo assibus. Eheu!
 Quid refert morbo, an furtis, pereamne rapinis?
 Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid avarus?
 Stultus et infanus. Quid? si quis non sit avarus;
 Continuo sanus? Minime. Cur Stoice? Dicam. 160
 Non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
 Hic aeger: recte est igitur, surgetque? negabit:
 Quod latus, aut renes morbo tentantur acuto.
 Non est perjurus, neque sordidus: innolet aquis
 Hic porcum Laribus. verum ambitiosus et audax. 165
 Naviget Anticyram. quid enim differt, balatroni
 Dones quidquid habes, an nunquam utare paratis?
 Servius Oppidius Canusi duo praedia, dives
 Antiquo censu, gnatis divisse duobus
 Fertur, et hoc moriens pueris dixisse vocatis 170
 Ad lectum: Postquam te talos, Aule, nucesque
 Ferre sinu laxo, donare, et ludere vidi:
 Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem;
 Extimui, ne vos ageret vesania discors;
 Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam. 175
 Quare per Divos oratus uterque Penates,
 Tu cave ne minuas; tu ne majus facias id,
 Quod satis esse putat pater, et Natura coercet.
 Praeterea, ne vos titillet gloria, jure-
 jurando obstringam ambo: uter aedilis, fueritve 180
 Vestrum praetor, is intestabilis et sacer esto.
 In cicere atque faba bona tu, perdasque lupinis,
 Latus ut in circo spatire, et aëneus ut stes;
 Nudus agris, nudus nummis, insane, paternis?
 Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu, 185
 Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
 Ne quis humasse velit Ajacem, Atrida, vetas cur?
 Rex sum. Nil ultra quaero plebeius. Et aequam
 Rem imperito: ac si cui videor non justus; inulto

Dicere, quae sentit, permitto. Maxime Regum, 190
 Di tibi dent capta classem deducere Troja;
 Ergo consulere, et mox respondere licebit?
 Consule. Cur Ajax heros ab Achille secundus
 Putrescit, toties servatis clarus Achivis;
 Gaudeat ut populus Priami, Priamisque inhumato, 195
 Per quem tot juvenes patrio caruere sepulcro?
 Mille ovium infanus morti dedit, inclytum Ulysssem
 Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
 Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide natam
 Ante aras, spargisque mola caput, inprobe, falsa, 200
 Rectum animi servas? Quorsum? Infanus quid enim Ajax
 Fecit? cum stravit ferro pecus; abstinuit vim
 Uxore et gnato, mala multa precatus Atridis:
 Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulysssem.
 Verum ego, ut haerentes adverso litore naves 205
 Eriperem, prudens placavi sanguine Divos.
 Nempe tuo, furiose. Meo, sed non furiosus.
 Qui species alias veris, scelerisque tumultu
 Permissas capiet, conmotus habebitur; atque
 Stultitiane erret, nihilum distabit, an ira. 210
 Ajax inmeritos dum occidit, desipit, agnos?
 Cum prudens scelus ob titulos admittis inanes,
 Stas animo? et purum est, vitio tibi cum tumidum est cor?
 Si quis lectica nitidam gestare amet agnam;
 Huic vestem, ut gnatae, paret ancillas, paret aurum; 215
 Pusam, aut Pusillam adpellet, fortique marito
 Destinet uxorem; interdicto huic omne adimat jus
 Praetor, et ad fanos abeat tutela propinquos.
 Quid? si quis gnatam pro muta devovet agna,
 Integer est animi? ne dixeris. ergo ubi prava 220
 Stultitia, hic summa est infania: qui sceleratus,
 Et furiosus erit. quem cepit vitrea fama,
 Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
 Nunc, age, Luxuriam et Nomentanum adripe mecum:
 Vincet enim stultos ratio insanire nepotes. 225
 Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
 Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
 Unguentarius ac Tusci turba inopia vici,

Cum

Cum scurris fartor, cum Velabro omne macellum,
 Mane domum veniant. quid tum? venere frequentes; 230
 Verba facit leno: Quidquid mihi, quidquid et horum
 Cuique domi est, id crede taum; et vel nunc pete, vel cras.
 Accipe, quid contra juvenis responderit aequus.
 In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
 Coenem ego: tu pisces hiberno ex aequore verris: 235
 Segnis ego, indignus qui tantum possideam. aufer:
 Sume tibi decies; tibi tantundem; tibi triplex,
 Unde uxor media currit de nocte vocata.
 Filius Aesopi detraſtam ex aure Metellae,
 (Scilicet ut decies solidum absorberet) acetō 240
 Diluit insignem baccam, qui sanior, ac si
 Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?
 Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
 Nequitia et nugis, pravorum et amore gemellum,
 Luscinias soliti inpenſo prandere coemtas: 245
 Quorsum abeant sani? creta an carbone notandi?
 Aedificare casas, plostello adjungere mures,
 Ludere par impar, equitare in arundine longa,
 Si quem delectet barbatum; amentia verſet.
 Si puerilius his ratio esse evincet amare; 250
 Nec quidquam differre, utrumne in pulvere, trimus
 Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
 Sollicitus plore: quaero, faciasne, quod olim
 Mutatus Polemo? ponas insignia morbi,
 Fasciolas, cubital, focalia: potus ut ille 255
 Dicitur ex collo furtim carpiſſe coronas,
 Postquam est inpransi conreptus voce magistri?
 Porrigis irato puero cum poma, recusat;
 Sume Catelle; negat: si non des, optat. amator
 Exclusus qui distat? agit ubi secum, eat, an non, 260
 Quo rediturus erat non arceſſitus; et haeret
 Invisis foribus: ne nunc, cum me vocat ultro,
 Accedam? an potius mediter finire dolores?
 Exclusit, revocat, redeam? non, si obsecret. Ecce
 Servus non paullo sapientior: o here, quae res 265
 Nec modum habet neque consilium, ratione modoque
 Tractari non vult. in amore haec sunt mala: bellum,
 Pax

Pax rursus. haec si quis tempestatis prope ritu
 Mobilia, et caeca fluitantia forte, laboret
 Reddere certa sibi, nihilo plus explicet, ac si 270
 Insanire paret certa ratione modoque.
 Quid? cum Picenis excerpens semina pomis,
 Gaudes, si cameram percussi forte, penes te es?
 Quid? cum balba feris annofo verba palato,
 Aedificante casus qui sanior? adde cruorem 275
 Stultitiae, atque ignem gladio scrutare. modo, inquam,
 Hellade percussa, Marius cum praecipitat se,
 Cerritus fuit? an conmotae crimine mentis
 Absolves hominem, et sceleris damnabis eundem,
 Ex more inponens cognata vocabula rebus? 280
 Libertinus erat, qui circum compita siccus
 Lautis mane senex manibus currebat, et, Unum,
 (Quid tam magnum? addens) unum me surpitem morti,
 Dis etenim facile est, orabat; sanus utrique
 Auribus, atque oculis: mentem, nisi litigiosus, 285
 Exciperet dominus, cum venderet. hoc quoque vulgus
 Chrysippus ponit secunda in gente Meneni.
 Jupiter, ingentes qui das, adimisque dolores,
 Mater ait pueri menses jam quinque cubantis,
 Frigida si puerum quartana reliquerit, illo 290
 Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
 In Tiberi stabit. casus medicusve levarit
 Aegrum ex praecipiti; mater delira necabit
 In gelida fixum ripa, febrimque reducet.
 Quone malo mentem concussa? timore Deorum. 295
 Haec mihi Stertinius, sapientum octavus, amico
 Arma dedit; posthac ne compellarer inultus.
 Dixerit insanum qui me, totidem audiet; atque
 Respicere ignoto discet pendentia tergo.
 Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris, 300
 Quam me stultitiam (quoniam non est genus unum)
 Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.
 Quid? caput abscissum manibus cum portat Agave
 Gnati infelicit, sibi tum furiosa videtur?
 Stultum me fateor (liceat concedere veris) 305
 Atque etiam insanum: tantum hoc edisere, quo me
 Aegrota-

Aegro
 Aedi
 Ad f
 Corp
 Spiri
 An q
 Tant
 Abse
 Unus
 Belua
 Quan
 Majo
 Se ma
 Par e
 Adde
 Quae
 Non
 Majo
 Mille
 O ma

U
 Pytha
 Pecca
 Interp
 Quod
 Sive e
 Quin
 Utpot
 Ede h
 Ipsa n
 Longa
 Ut fuc
 Poner
 Caule
 Dulcio

Aegrotare putes animi vitio. Accipe: primum
 Aedificas; hoc est, longos imitaris, ab imo
 Ad summum totus moduli bipedalis, et idem
 Corpore majorem rides Turbonis in armis 310
 Spiritum et incessum: qui ridiculus minus illo?
 An quodcunque facit Maecenas, te quoque verum est,
 Tanto dissimilem, et tanto certare minorem?
 Absentis ranae pullis vituli pede pressis,
 Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens 315
 Belua cognatos eliserit. illa rogare,
 Quantane? num tandem, se inflans, sic magna fuisset?
 Major dimidio. Num tanto? cum magis atque
 Se magis inflaret; Non, si te ruperis, inquit,
 Par eris. Haec a te non multum abludit imago. 320
 Adde poemata nunc, hoc est, oleum adde camino;
 Quae si quis sanus fecit, sanus facis et tu.
 Non dico horrendam rabiem. Jam desine. Cultum
 Majorem censu. Teneas, Damasippe, tuis te.
 Mille puellarum, puerorum mille furores. 325
 O major tandem parcas insane minori.

SATIRA IV.

UNDE, et quo Catus? Non est mihi tempus aventi
 Ponere signa novis praeceptis; qualia vincant
 Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platona.
 Peccatum fateor, cum te sic tempore laevo
 Interpellarim: sed des veniam bonus, oro. 5
 Quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox;
 Sive est naturae hoc, sive artis, mirus utroque.
 Quin id erat curae, quo pacto cuncta tenerem;
 Utpote res tenues, tenui sermone peractas.
 Ede hominis nomen; simul an Romanus, an hospes. 10
 Ipsa memor praecepta canam: celabitur auctor.
 Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
 Ut succi melioris, et ut magis alba rotundis,
 Ponere; namque marem cohibent callosa vitellum.
 Caule suburbano, qui siccis crevit in agris, 15
 Dulcior: inriguo nihil est elutius horto.

Si

Si vespertinus subito te oppresserit hospes;
 Ne gallina malum responset dura palato,
 Doctus eris vivam misto mersare Falerno:
 Hoc teneram faciet. pratensibus optima fungis 20
 Natura est; aliis male creditur. ille salubres
 Aestates peraget, qui nigris prandia moris
 Finiet, ante gravem quae legerit arbore solem.
 Aufidius forti miscebat mella Falerno,
 Mendose; quoniam vacuis committere venis 25
 Nil nisi lene decet. leni praecordia mulso
 Prolueris melius. si dura morabitur alvus,
 Mitulus et viles pellent obstantia conchae,
 Et lapathi brevis herba; sed albo non sine Coo.
 Lubrica nascentes implent conchylia lunae. 30
 Sed non omne mare est generosae fertile testae:
 Murice Bajano melior Lucrina peloris,
 Ostrea Circaeis, Miseno oriuntur echini;
 Pectinibus patulis jactat se molle Tarentum.
 Nec sibi coenarum quivis temere adroget artem, 35
 Nec prius exacta tenui ratione saporum.
 Nec satis est cara pisces averrere mensa,
 Ignarum, quibus est jus aptius, et quibus assis
 Languidus in cubitum jam se conviva reponet.
 UMBER, et iligna nutritus glande, rotundas 40
 Curvat aper lances carnem vitantis inertem;
 Nam Laurens malus est, ulvis et arundine pinguis.
 Vineae summittit capreas non semper edules.
 Fecundae leporis sapiens sectabitur armos.
 Piscibus atque avibus quae natura, et foret aetas, 45
 Ante meum nulli patuit quaesita palatum.
 Sunt quorum ingenium nova tantum crustula promit.
 Nequaquam satis in re una consumere curam:
 Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, laboret;
 Quali perfundat pisces securus olivo. 50
 Massica si coelo subponas vina sereno,
 Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura,
 Et decedet odor nervis inimicus: at illa
 Integrum perdunt lino vitiata saporem.
 Surrentina vaser qui miscet faece Falerna 55

Vina,

Vina, columbino limum bene colligit ovo ;
 Quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
 Tostis marcentem squillis recreabis et Asra
 Potorem cochlea : nam lactuca innatat acri
 Post vinum stomacho : perna magis, ac magis hillis 60
 Flagitat in morsus refici : quin omnia malit,
 Quaecumque inmundis fervent adlata popinis.
 Est operae pretium duplicis pernoscere juris
 Naturam. Simplex e dulci constat olivo :
 Quod pingui miscere mero muriaque decebit, 65
 Non alia, quam qua Byzantia putuit orca.
 Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
 Corycioque croco sparsum stetit, insuper addes
 Pressa Venafranae quod bacca remisit olivae.
 Picenis cedunt pomis Tiburtia succo : 70
 Nam facie praestant. Venucula convenit ollis.
 Rectius Albanam fumo duraveris uvam :
 Hanc ego cum malis, ego faecem primus, et alec,
 Primus et invenior piper album cum sale nigro
 Incretum, puris circumposuisse catillis. 75
 Inmane est vitium, dare millia terna macello,
 Angustoque vagos pisces urguere catino.
 Magna movent stomacho fastidia ; seu puer unctis
 Tractavit calicem manibus, dum furta ligurrit :
 Sive gravis veteri craterae limus adhaesit. 80
 Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
 Consistit sumtus ? neglectis, flagitium ingens.
 Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
 Et Tyrias dare circum inlota toralia vestes,
 Oblitum, quanto curam sumtumque minorem 85
 Haec habeant, tanto reprimi justius illis,
 Quae nisi divitibus nequeant contingere mensis ?
 Docte Cati, per amicitiam Divosque rogatus,
 Ducere me auditum, perges quumcunque, memento.
 Nam quamvis referas memori mihi pectore cuncta, 90
 Non tamen interpretes tantundem juveris. adde
 Vultum habitumque hominis ; quem tu vidisse beatus
 Non magni pendis, quia contigit : at mihi cura

Non

Non mediocris inest, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam vitae praecepta beatae.

95

SATIRA V.

HOC quoque, Tiresia, praeter narrata, petenti
Responde: quibus amissas reparare queam res
Artibus atque modis. quid rides? jamne, dolose,
Non satis est Ithacam revehi, patriosque penates
Aspicere? O nulli quidquam mentite, vides, ut
Nudus inopique domum redeam, te vate: neque illic
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. atqui
Et genus et virtus, nisi cum re, vilior alga est.
Quando pauperiem, missis ambagibus, horres:
Accipe, qua ratione queas ditescere. turdus, 10
Sive aliud privum dabitur tibi, devolet illuc,
Res ubi magna nitet, domino sene: dulcia poma,
Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem gustet venerabilior Lare dives;
Qui quamvis perjurus erit, sine gente, cruentus 15
Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
Utne tegam spurco Damae latus? haud ita Trojae
Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare jubebo. 20
Et quondam majora tui. tu protenus, unde
Divitias, aerisque ruam, dic, augur, acervos.
Dixi equidem, et dico. captes astutus ubique
Testamenta senum: neu, si vaser unus et alter
Insidiatorem praeroso fugerit hamo, 25
Aut spem deponas, aut artem inlusus omittas.
Magna minorve foro si res certabitur olim;
Vivet uter locuples sine gnatis, improbus, ultro
Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
Defensor: fama civem causaeque priorem 30
Sperne, domi si gnatus erit, secundave conjux.
Quiniste, puta, aut Publi (gaudent praenomine molles
Auriculae) tibi me virtus tua fecit amicum:
Jus anceps novi: causas defendere possum:

Eripiet

Erip
Con
Ne o
Pelli
Perf
Inf
Furi
Non
Inqu
Plur
Si cu
Prae
Coeli
Adre
Here
In va
Qui t
Abnu
Sic ta
Cera
Velo
Scriba
Capta
Num
O La
Divin
Quid
Temp
Demi
Magn
Filia
Tum
Ut leg
Accip
Nil sit
Illud
Libert
Acced
Adjuv

Eripiet quis oculis citius mihi, quam te 35
 Contemtum cassâ nuce pauperet: haec mea cura est,
 Ne quid tu perdas, neu sis jocus. ire domum, atque
 Pelliculam curare jube: si cognitor ipse:
 Persta, atque obdura: seu rubra Canicula findet
 Infantes statuas: seu pingui tentus omafo 40
 Furius hibernas cana nive conspuet Alpes.
 Nonne vides (aliquis cubito stantem prope tangens
 Inquiet) ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
 Plures adnabunt thunni, et cetaria crescent.
 Si cui praeterea validus male filius in re 45
 Praeclara sublatuâ aletur; ne manifestum
 Coelibis obsequium nudet te, leniter in spem
 Adrepe officiosus, ut et scribare secundus
 Heres; et, si quis casus puerum egerit Orco,
 In vacuum venias: perraro haec alea fallit. 50
 Qui testamentum tradet tibi cunque legendum,
 Abnuere, et tabulas a te remove memento:
 Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
 Cera velit versu: solus, multisque coheres,
 Veloci percurrere oculo. plerumque recoctus 55
 Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
 Captatorque dabit risus Nasica Corano.
 Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
 O Laërtiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
 Divinare etenim magnus mihi donat Apollo. 60
 Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
 Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
 Demissum genus Aenea, tellure marique
 Magnus erit; forti nubet procera Corano
 Filia Nasicae metuentis reddere soldum. 65
 Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit, atque
 Ut legat, orabit: multum Nasica negatas
 Accipiet tandem, tacitus leget; invenietque
 Nil sibi legatum, praeter plorare, suisque.
 Illud ad haec jubeo: mulier si forte dolosa, 70
 Libertusve senem delirum temperet; illis
 Accedas focius: laudes, lauderis ut absens.
 Adjuvat hoc quoque: sed vincit longe prius ipsum
 O Expugnare

Expugnare caput. scribet mala carmina vecors?
 Laudato. scortator erit? cave te roget: ultro 75
 Penelopen facilis potiori trade. Putasne,
 Perduci poterit tam frugi, tamque pudica,
 Quam nequiere proci recto depellere cursu?
 Venit enim magno, donandi parca juvenus,
 Nec tantum Veneris, quantum studiosa culinae. 80
 Sic tibi Penelope frugi est: quae si semel uno
 De sene gustarit, tecum partita lucellum,
 Ut canis, a corio nunquam absterrebitur uncto.
 Me sene, quod dicam, factum est. anus inproba Thebis
 Ex testamento sic est elata: cadaver 85
 Unctum oleo largo nudis humeris tulit heres:
 Scilicet elabi si posset mortua: credo,
 Quod nimium insliterat viventi. cautus adito:
 Neu desis operae: neve inmoderatus abundes.
 Difficilem et morosum offendes garrulus. ultro 90
 Non etiam fileas. Davus sis comicus; atque
 Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
 Obsequio grassare: mone, si increbuit aura,
 Cautus uti velet carum caput: extrahe turba
 Oppositis humeris: aurem substringe loquaci. 95
 Inportunus amat laudari? donec, Ohe jam!
 Ad coelum manibus sublatis dixerit, urgue, et
 Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
 Cum te servitio longo curaue levarit;
 Et certum vigilans, Quartae sit partis Ulysses, 100
 Audieris heres: Ergo nunc Dama fodalis
 Nusquam est? unde mihi tam fortem, tamque fidelem?
 Sparge subinde: et, si paullum potes, inlacrimare. est
 Gaudia prodentem vultum celare. sepulcrum
 Permissum arbitrio, sine sordibus extrue: funus 105
 Egregie factum laudet vicinia. si quis
 Forte coheredum senior male tussiet; huic tu
 Dic, ex parte tua, seu fundi, sive domus fit
 Emtor, gaudentem nummo te addicere. sed me
 Imperiosa trahit Proserpina; vive, valeque. 110

SATIRA VI.

HOC erat in votis: modus agri non ita magnus,
 Hortus ubi, et tecto vicinus jugis aquae fons,
 Et paullum silvae super his foret. auctius atque
 Di melius fecere. bene est. nihil amplius oro,
 Maja nate, nisi ut propria haec mihi munera faxis. 5
 Si neque majorem feci ratione mala rem,
 Nec sum facturus vitio, culpave minorem:
 Si veneror stultus nihil horum; O si angulus ille
 Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
 O si urnam argenti fors quae mihi monstret! ut illi, 10
 Thesauro invento qui mercenarius agrum
 Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
 Hercule: si quod adest, gratum juvat: hac prece te oro,
 Pingue pecus domino facias, et cetera praeter
 Ingenium; utque soles, custos mihi maximus adsis. 15
 Ergo ubi me in montes et in arcem ex urbe removi,
 Quid prius inlustrem Satiris Musaeque pedestri?
 Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auster,
 Autumnusque gravis, Libitinae quaestus acerbae.
 Matutine pater, seu Jane libentius audis, 20
 Unde homines operum primos vitaeque labores
 Instituunt (sic Dis placitum) tu carminis esto
 Principium. Romae sponforem me rapis. Eia,
 Ne prior officio quisquam respondeat, urgue:
 Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem 25
 Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
 Postmodo, quod mi obsit, clare certumque locuto,
 Lustandum in turba, facienda injuria tardis.
 Quid vis, insane, et quas res agis? improbus urguet
 Iratis precibus. tu pulses omne quod obstat, 30
 Ad Maecenatem memori si mente recurras.
 Hoc juvat, et melli est, non mentiar. at simul atras
 Ventum est Esquillas, aliena negotia centum
 Per caput et circa saliunt latus. ante secundam
 Roscius orabat sibi adestes ad Puteal cras. 35
 De re communi scribae magna atque nova te

Orabant hodie meminisses, Quinſte, reverti.
 Inprimat his, cura, Maecenas ſigna tabellis.
 Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit, et inſtat.
 Septimus octavo propior jam fuerit annus, 40
 Ex quo Maecenas me coepit habere ſuorum
 In numero, duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
 Vellet, iter faciens, et cui concedere nugas
 Hoc genus: Hora quota eſt? Threx eſt Gallina Syro par?
 Matutina parum cautos jam frigora mordent; 45
 Et quae riſoſa bene deponuntur in aure.
 Per totum hoc tempus, ſubjeſtior in diem et horam
 Invidiae. Noſter ludos ſpectaverit una,
 Luſerit in campo, Fortunae filius, omnes.
 Frigidus a Roſtris manat per compita rumor, 50
 Quicumque obuius eſt, me conſulit, O bone (nam te
 Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
 Numquid de Dacis audiſti? Nil equidem. Ut tu
 Semper eris deriſor! At omnes Dī exagitent me,
 Si quidquam. Quid? militibus promiſſa Triquetra 55
 Praedia Caefar, an eſt Italia tellure daturus?
 Jurantem me ſcire nihil, miratur, ut unum
 Scilicet egregii mortalem altique ſilenti.
 Perditur haec inter miſero lux, non ſine votis,
 O rus, quando ego te aſpiciam? quandoque licebit, 60
 Nunc veterum libris, nunc ſomno, et inertibus horis
 Ducere ſollicitae jucunda obliviae vitae?
 O quando faba Pythagorae cognata, ſimulque
 Uncta ſatis pingui ponentur oliſcula lardo?
 O noctes, coenaeque Deūm! quibus ipſe, meique 65
 Ante larem proprium veſcor; vernaſque procaces
 Paſco libatis dapibus. prout cuique libido eſt,
 Siccat inaequales calices conviva, ſolutus
 Legibus infanis: ſeu quis capit acria fortis
 Pocula, ſeu modicis uveſcit laetius. ergo 70
 Sermo oritur, non de villis domibuſve alienis,
 Nec male necne Lepos ſaltet: ſed quod magis ad nos
 Pertinet, ac neſcire malum eſt, agitanus: utrumne
 Divitiis homines, an ſint virtute beati:
 Quidve ad amicitias, uſus rectumne, trahat nos: 75
 Et

Et quae sit natura boni, summumque quid ejus.
 Cervius haec inter vicinus garrit aniles
 Ex re fabellas. nam si quis laudat Arelli
 Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
 Rusticus urbanum murem mus paupere fertur 80
 Accepisse cavo, veterem vetus hospes amicum,
 Asper, et attentus quaesitis: ut tamen arctum
 Solveret hospitii animum. quid multa? neque ille
 Sepositi ciceris, nec longae invidit avenae;
 Aridum et ore ferens acinum, semesaque lardi 85
 Frustra dedit, cupiens varia fastidia coena
 Vincere tangentis male singula dente superbo:
 Cum pater ipse domus palea porrectus in horna
 Effet ador loliumque, dapis meliora relinquens. 89
 Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit, amice,
 Praerupti nemoris patientem vivere dorso?
 Vis tu homines urbemque feris praeponere silvis?
 Carpe viam (mihi crede) comes: terrestria quando
 Mortales animas vivunt fortita, neque ulla est
 Aut magno aut parvo lethi fuga. quo, bone, circa, 95
 Dum licet, in rebus jucundis vive beatus:
 Vive memor, quam sis aevi brevis. haec ubi dicta
 Agrestem pepulere; domo levis exsilit: inde
 Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes
 Moenia nocturni subrepere. jamque tenebat 100
 Nox medium coeli spatium, cum ponit uterque
 In locuplete domo vestigia: rubro ubi cocco
 Tincta super lectos canderet vestis eburnos,
 Multaque de magna superessent fercula coena,
 Quae procul exstructis inerant hesternae canistris. 105
 Ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit
 Agrestem; vehuti succinctus cursitat hospes,
 Continuatque dapes; nec non verniliter ipsis
 Fungitur officiis, praelibans omne quod adfert.
 Ille cubans gaudet mutata forte, bonisque 110
 Rebus agit lactum convivam: cum subito ingens
 Valvarum strepitus lectis excussit utrumque.
 Currere per totum pavidi conclave; magisque
 Exanimes trepidare, simul domus alta Molossis

Personuit canibus. tum rusticus, Haud mihi vita 115
Est opus hac, ait, et valeas: me silva cavusque
Tutus ab insidiis tenui solabitur ervo.

SATIRA VII.

JAMDUDUM ausculto; et cupiens tibi dicere servus
Pauca, reformido. Davusne? Ita, Davus, amicum
Mancipium domino, et frugi, quod sit satis; hoc est,
Ut vitale putēs. Age, libertate Decembri
(Quando ita majores voluerunt) utere: narra. 5
Pars hominum vitiis gaudet constanter, et arguet
Propositum; pars multa natat, modo recta capeffens,
Interdum pravis obnoxia. saepe notatus
Cum tribus annellis, modo laeva Priscus inani,
Vixit inaequalis, clavum ut mutaret in horas; 10
Aedibus ex magnis subito se conderet, unde
Mundior exiret vix libertinus honeste:
Jam moechus Romae, jam mallet doctus Athenis
Vivere; Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquam illi justa chiragra 15
Contudit articulos, qui pro se tolleret atque
Mitteret in phimum talos, mercede diurna
Conductum pavit: quanto constantior idem
In vitiis, tanto levius miser ac prior ille,
Qui jam contento, jam laxo fune laborat. 20
Non dices hodie, quorsum haec tam putida tendant,
Furcifer? Ad te, inquam. Quo pacto, pessime? Laudas
Fortunam ac mores antiquae plebis, et idem,
Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse; 25
Aut quia non firmus rectum defendis, et haeres,
Nequicquam coeno cupiens evellere plantam.
Romae rus optas; absentem rusticus Urbem
Tollis ad astra levis. si nusquam es forte vocatus
Ad coenam, laudas securum olus; ac, velut usquam 30
Vinctus eas, ita te felicem dicis amasque,
Quod nusquam tibi sit potandum. jusserit ad se
Maecenas ferum sub lumina prima venire

Convi-

Convivam, Nemon' oleum fert ocius? ecquis
 Audit? cum magno blateras clamore, fugisque. 35
 Milvius et scurrae, tibi non referenda precati,
 Discedunt. etenim fateor me, dixerit ille,
 Duci ventre levem: nasum nidore supinor:
 Inbecillus, iners, si quid vis, adde, popino.
 Tu, cum sis quod ego, et fortassis nequior, ultro 40
 Insectere, velut melior, verbisque decoris
 Obvolvas vitium? quid, si me stultior ipse
 Quingentis emto drachmis deprnderis? aufer
 Me vultu terrere: manum stomachumque teneto,
 Dum, quae Crispini docuit me janitor, edo. 45
 Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
 Peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
 Natura incendit, sub clara nuda lucerna,
 Quaecunque excepit turgentis verbera caudae,
 Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum, 50
 Dimittit, neque famosum, neque sollicitum ne
 Ditiore, aut formae melioris meiat eodem.
 Tu, cum projectis insignibus, annulo equestri,
 Romanoque habitu, prodis ex iudice Dama
 Turpis, odoratum caput obscurante lacerna; 55
 Non es quod simulas; metuens induceris, atque
 Altercante libidinibus tremis ossa pavore.
 Quid refert, uri virgis ferroque necari
 Auctoratus eas; an turpi clausus in arca,
 Quo te demisit peccati conscia herilis, 60
 Contractum genibus tangas caput? estne marito
 Matronae peccantis in ambos iusta potestas?
 In corruptorem vel justior? illa tamen se
 Non habitu, mutatae loco, peccatae superne;
 Cum te formidet mulier, neque credat amanti. 65
 Ibis sub furcam prudens, dominoque furenti
 Committes rem omnem, et vitam, et cum corpore famam.
 Evasti? credo metues, doctusque cavebis:
 Quaeres quando iterum paveas, iterumque perire
 Possis. o toties servus! quae bellua ruptis, 70
 Cum semel effugit, reddit se prava catenis?
 Non sum moechus, ais. neque ego hercule fur, ubi vasa
 Praeter.

Praetereo sapiens argentea. tolle periculum,
 Jam vaga profiliet frenis natura remotis.
 Tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque 75
 Tot tantisque minor? quem ter vindicta quaterque
 Inposita haud unquam misera formidine privet?
 Adde super, dictis quod non levius valeat: nam
 Sive vicarius est, qui servo paret, uti mos
 Vester ait, seu conservus; tibi quid sum ego? nempe 80
 Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser, atque
 Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
 Quisnam igitur liber? Sapiens; sibi qui imperiosus;
 Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent:
 Respondere cupidinibus, contemnere honores 85
 Fortis, et in seipso totus; teres atque rotundus,
 Externi ne quid valeat per leve morari;
 In quem manca ruit semper fortuna. potesne
 Ex his, ut proprium, quid noscere? quinque talenta
 Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum 90
 Perfundit gelida: rursus vocat. eripe turpi
 Colla iugo: Liber, liber sum, dic age. non quis:
 Urguet enim dominus mentem non lenis, et acres
 Subiectat lasso stimulos, versatque negantem.
 Vel cum Pausiaca torpes, insane, tabella, 95
 Qui peccas minus atque ego, cum Fulvi Rutubaeque,
 Aut Placideiani contento poplite miror
 Proelia, rubrica picta aut carbone, velut si
 Re vera pugnent, feriant, vitentque moventes
 Arma viri? Nequam et cessator Davus: at ipse 100
 Subtilis veterum iudex, et callidus audis.
 Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
 Virtus atque animus coenis respondat opimis.
 Obsequium ventris mihi perniciosius est: Cur?
 Tergo plector enim; qui tu inpunitior illa, 105
 Quae parvo sumi nequeunt, obsonia captas?
 Nempe inamarefcunt epulae sine fine petitaе,
 Inlusique pedes vitiosum ferre recusant
 Corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer uvam
 Furtiva mutat strigili? qui praedia vendit, 110
 Nil servile gulae parens habet? adde, quod idem

Non

Non horam tecum esse potes, non otia recte
 Ponere; teque ipsum vitas fugitivus et erro;
 Jam vino quaerens, jam somno fallere curam:
 Frustra: nam comes atra premit, sequiturque fugacem. 115
 Unde mihi lapidem? Quorsum est opus? Unde sagittas?
 Aut insanit homo, aut versus facit. Ocius hinc te
 Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATIRA VIII.

UT Nasidieni juvit te coena beati?
 Nam mihi quaerenti convivam, dictus here illic
 De medio potare die. Sic, ut mihi nunquam
 In vita fuerit melius. Dic (si grave non est)
 Quae prima iratum ventrem placaverit esca. 5
 In primis Lucanus aper; leni fuit Austro
 Captus, ut aiebat coenae pater; acria circum
 Rapula, lactucae, radices, qualia lassum
 Pervellunt stomachum, siser; alec, saecula Coa.
 His ubi sublatis, puer alte cinctus acernam 10
 Gausape purpureo mensam perterfit, et alter
 Sublegit quodcunque jaceret inutile, quodque
 Possset coenantes offendere: ut Attica virgo
 Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes
 Caecuba vina ferens; Alcon, Chium maris experts. 15
 Hic herus; Albanum, Maecenas, sive Falernum
 Te magis adpositis delectat; habemus utrumque.
 Divitias miseras! sed queis coenantibus una,
 Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
 Summus ego, et prope me Viscus Thurinus, et infra, 20
 Si memini, Varius, cum Servilio Balatrone
 Vibidius, quos Maecenas adduxerat umbras:
 Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
 Ridiculus totas simul absorbere placentas:
 Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte lateret, 25
 Indice monstraret digito. nam cetera turba,
 Nos, inquam, coenamus aves, conchylia, pisces,
 Longe dissimilem noto celantia succum:
 Ut vel continuo patuit, cum passeris atque

Ingu-

Ingustata mihi porrexerat ilia rhombi. 30
 Post hoc me docuit melimela rubere, minorem
 Ad lunam delecta. quid hoc intersit, ab ipso
 Audieris melius. tum Vibidius Balatroni;
 Nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti;
 Et calices poscit maiores. vertere pallor 35
 Tum parochi faciem, nil sic metuentis ut acres
 Potiores: vel quod maledicunt liberius; vel
 Fervida quod subtile exfurdant vina palatum.
 Invertunt Allifanis vinaria tota
 Vibidius Balatroque; secutis omnibus: imi 40
 Convivae lecti nihilum nocuere lagenis.
 Adfertur squillas inter muraena natantes
 In patina porrecta. sub hoc herus; Haec gravida, inquit,
 Capta est; deterior post partum carne futura.
 His mistum jus est oleo, quod prima Venasfri 45
 Pressit cella; garo de succis piscis Iberi;
 Vino quinquenni, verum citra mare nato,
 Dum coquitur; coctio Chium sic convenit, ut non
 Hoc magis ullum aliud; pipere albo, non sine aceto,
 Quod Methymnaeam vitio mutaverit uvam. 50
 Erucas virides, inulas ego primus amaras
 Monstravi incoquere; inlotos Curtillus echinos,
 Ut melius muria, quam testa marina remittit.
 Interea suspensa graves aulaea ruinas
 In patinam fecere, trahentia pulveris atri 55
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
 Nos majus veriti, postquam nihil esse pericli
 Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, ut si
 Filius inmaturus obisset, flere. quis esset
 Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum 60
 Tolleret? Heu, Fortuna, quis est crudelior in nos
 Te Deus? ut semper gaudes includere rebus
 Humanis! Varius mappa conspescere risum
 Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
 Haec est conditio vivendi, aiebat: coque 65
 Responsura tuo nunquam est par fama labori.
 Tene, ut ego accipiar, laute, torquerier omni
 Sollicitudine districtum? ne panis adustus, 70
 Ne

SERMONUM LIB. II. 167

Ne male conditum jus adponatur; ut omnes
 Praecincti recte pueri comitque ministrent? 70
 Adde hos praeterea casus; aulaea ruant si,
 Ut modo; si patinam pede lapsus frangat agaso.
 Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
 Adversae nudare solent, celare secundae.
 Nasidienus ad haec: Tibi Dî, quaecunque preceris, 75
 Commoda dent; ita vir bonus es, convivaque comis.
 Et soleas poscit. tum in lecto quoque videres
 Stridere secreta divisos aure fufurros.
 Nullos his mallet ludos spectasse: sed illa
 Redde, age, quae deinceps risisti. Vibidius dum 80
 Quaerit de pueris, num sit quoque fracta lagena,
 Quod sibi poscenti non dentur pocula; dumque
 Ridetur fictis rerum, Balatrone secundo:
 Nasidiene, redis mutatae frontis, ut arte
 Emendaturus fortunam. deinde secuti 85
 Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
 Membra gruis sparsi sale multo non sine farre,
 Pinguibus et ficis pastum jecur anseris albi,
 Et leporum avulsos, ut multo suavius, armos,
 Quam si cum lumbis quis edit. tum pectore adusto 90
 Vidimus et merulas poni, et sine clune palumbes;
 Suaves res, si non causas narraret earum, et
 Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
 Ut nihil omnino gustaremus, velut illis
 Canidia adflasset pejor serpentibus Afris. 95

Q. HO.

Q. HORATII
EPISTOLARUM
LIBER PRIMUS.

AD MAECENATEM. EPIST. I.

P RIMA dicte mihi, summa dicende Camena,
Spectatum satis, et donatum jam rude, quaeris,
Maecenas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est aetas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro; 5
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi purgatam crebro qui personet aurem;
Solve senescentem mature sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, et ilia ducat.
Nunc itaque et versus et cetera ludicra pono: 10
Quid verum atque decens, curo et rogo, et omnis in hoc
Condo et conpono, quae mox depromere possim. [sum:
Ac ne forte roges, quo me duce, quo Lare tuter:
Nullius addictus jurare in verba magistri,
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes. 15
Nunc agilis fio, et mersor civilibus undis,
Virtutis verae custos, rigidusque satelles:
Nunc in Aristippi furtim praecepta relabor;
Et mihi res, non me rebus, subungere conor.
Ut nox longa, quibus mentitur amica, diesque 20
Longa videtur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quae spem
Consiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
Aeque pauperibus prodest, locupletibus aeque; 25
Aeque

Aeque neglectum pueris senibusque nocebit.
 Restat, ut his ego me ipse regam solerque elementis.
 Non possis oculo quantum contendere Lynceus,
 Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
 Nec, quia desperes invicti membra Glyconis, 30
 Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
 Est quadam prodire tenus, si non datur ultra.
 Fervet avaritia, miseroque cupidine pectus?
 Sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem
 Possis, et magnam morbi deponere partem. 35
 Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quae te
 Ter pure lecto poterunt recreare libello.
 Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator;
 Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
 Si modo culturae patientem commodet aurem. 40
 Virtus est, vitium fugere; et sapientia prima,
 Stultitia caruisse. vides, quae maxima credis
 Esse mala, exiguum censum, turpemque repulsam,
 Quanto devites animi capitisque labore?
 Impiger extremos curris mercator ad Indos, 45
 Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.
 Ne cures ea, quae stulte miraris et optas,
 Discere, et audire, et meliori credere non vis?
 Quis circum pagos, et circum compita pugnae,
 Magna coronari contemnat Olympia, cui spes, 50
 Cui sit conditio dulcis sine pulvere palmae?
 Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
 O cives, cives, quaerenda pecunia primum,
 Virtus post nummos; haec Janus summus ab imo
 Prodocet; haec recinunt juvenes dictata senesque, 55
 Laevo suspensi loculos tabulamque lacerto.
 Est animus tibi, sunt mores, est lingua fidesque:
 Sed quadringentis sex septem millia desint;
 Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, aiunt,
 Si recte facies. Hic murus aeneus esto, 60
 Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
 Roscia, dic sodes, melior lex, an puerorum est
 Naenia, quae regnum recte facientibus offert,
 Et maribus Curiis, et decantata Camillis?

Isne tibi melius suadet, qui, Rem facias; rem 65
 Si possis recte; si non, quocunque modo rem;
 Ut propius spectes lacrimosa poemata Pupī:
 An qui, fortunae te respondere superbae
 Liberum et erectum praefens hortatur et aptat?
 Quod si me populus Romanus forte roget, cur 70
 Non, ut porticibus, sic iudiciis fruor isdem,
 Nec sequar aut fugiam, quae diligit ipse vel odit:
 Olim quod vultus aegroto cauta leoni
 Respondit, referam: Quia me vestigia terrent,
 Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum. 75
 Bellua multorum es capitum; nam quid sequar, aut quem?
 Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
 Crustis et pomis viduas venentur avaras,
 Excipiantque senes, quos in vivaria mittant:
 Multis occulto crescit res fenore. verum 80
 Esto, aliis alios rebus studiisque teneri:
 Iidem eadem possunt horam durare probantes?
 Nullus in orbe sinus Baiis praelucet amoenis,
 Si dixit dives; lacus et mare sentit amorem
 Festinantis heri; cui si vitiosa Libido 85
 Fecerit auspicium; cras ferramenta Teanum
 Tollebis, fabri. lectus genialis in aula est?
 Nil ait esse prius, melius nil coelibae vita:
 Si non est, jurat bene solis esse maritis.
 Quo teneam vultus mutantem Protea nodo? 90
 Quid pauper? rides. mutat coenacula, lectos,
 Balnea, tonfores, conducto navigio aequae
 Nauseat ac locuples, quem ducit priva triremis.
 Si curatus inaequali tonsore capillos
 Occurro, rides: si forte subucula pexae 95
 Trita subest tunicae, vel si toga dissidet impar,
 Rides. quid? mea cum pugnat sententia secum;
 Quod petiit, spernit; repetit quod nuper omisit?
 Aestuat, et vitae disconvenit ordine toto;
 Diruit, aedificat, mutat quadrata rotundis. 100
 Infanire putas solennia me, neque rides,
 Nec medici credis, nec curatoris egere
 A praetore dati? rerum tutela mearum

Cum

EPISTOLARUM LIB. I. 171

Cum sis, et prave sectum stomacheris ob unguem
De te pendentis, te respicientis amici. 105
Ad summam, sapiens uno minor est Jove, dives,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum;
Praecipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

AD LOLLIUM EPIST. II.

TROJANI belli scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romae, Praeneste relegi:
Qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit.
Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi. 5
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Graecia Barbariae lento conlisa duello,
Stultorum regum, et populorum continet aestus.
Antenor censet belli praecidere causam.
Quod Paris, ut salvus regnet, vivatque beatus, 10
Cogi posse negat. Nestor componere lites
Inter Peliden festinat et inter Atriden.
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
Quidquid delirant Reges, plectuntur Achivi.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, et ira, 15
Iliacos intra muros peccatur, et extra.
Rursum quid virtus, et quid sapientia possit,
Utile proposuit nobis exemplar Ulyssem:
Qui domitor Trojae, multorum providus urbes
Et mores hominum inspexit, latumque per aequor, 20
Dum sibi, dum fociis reditum parat, aspera multa
Pertulit, adversis rerum immerlabilis undis.
Sirenum voces, et Circes pocula nostri;
Quae si cum fociis stultus cupidusque bibisset,
Sub domina meretrice fuisset turpis et excors; 25
Vixisset canis immundus, vel amica luto fus.
Nos numerus sumus, et fruges consumere nati,
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoïque
In cute curanda plus aequo operata juventus;
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et 30
Ad strepitum citharae cessantem ducere somnum.

Ut jugulent hominem, surgunt de nocte latrones :
 Ut teipsum serves, non expergisceris? atqui
 Si noles sanus, curres hydropicus: et ni
 Posces ante diem librum cum lumine; si non 35
 Intendes animum studiis et rebus honestis;
 Invidia vel amore vigil torquere. nam cur,
 Quae laedunt oculos, festinas demere; si quid
 Est animum, differs curandi tempus in annum?
 Dimidium facti, qui coepit, habet. sapere aude: 40
 Incipe. vivendi recte qui prorogat horam,
 Rusticus expectat dum defluat amnis: at ille
 Labitur, et labetur in omne volubilis aevum.
 Quaeritur argentum, puerisque beata creandis
 Uxor; et incultae pacantur vomere silvae. 45
 Quod satis est, cui contingit, nihil amplius optet.
 Non domus et fundus, non aeris acervus et auri
 Aegroto domini deduxit corpore febres,
 Non animo curas. valeat possessor oportet,
 Si conportatis rebus bene cogitat uti. 50
 Qui cupit aut metuit, juvat illum sic domus et res,
 Ut lippum pictae tabulae, fomenta podagram,
 Auriculae citharae conlecta forde dolentes.
 Sincerus est nisi vas; quodcunque infundis, acescit.
 Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas. 55
 Semper avarus eget: certum voto pete finem.
 Invidus alterius macrescit rebus opimis:
 Invidia Siculi non invenere tyranni
 Majus tormentum. qui non moderabitur irae,
 Insectum volet esse, dolor quod suaserit et mens, 60
 Dum poenas odio per vim festinat inulto.
 Ira furor brevis est. animum rege; qui, nisi paret,
 Imperat; hunc frenis, hunc tu conpescce catena.
 Fingit equum tenera docilem cervice magister
 Ire, viam qua monstret eques: venaticus, ex quo 65
 Tempore cervinam pellem latravit in aula,
 Militat in silvis catulus. nunc adbibe puro
 Pectore verba, puer; nunc te melioribus offer.
 Quo semel est inbuta recens, servabit odorem

EPISTOLARUM LIB. I. 173

Testa diu. quod si cessas, aut strenuus anteis; 70
Nec tardum opperior, nec praecedentibus insto.

AD JULIUM FLORUM. EPIST. III.

JULI Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti privignus, scire laboro.
Thracane vos, Hebrusque nivali compede victus,
An freta vicinas inter currentia terras,
An pingues Asiae campi, collesque morantur? 5
Quid studiosa cohors operum struit? hoc quoque curo.
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis et paces longum diffundit in aevum?
Quid Titius, Romana brevi venturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit haustus, 10
Fastidire lacus et rivos ausus apertos;
Ut valet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
Thebanos aptare modos studet, auspice Musa?
An tragica defaevit et ampullatur in arte? 14
Quid mihi Celsus agit? monitus, multumque monendus,
Privatas ut quaerat opes, et tangere vitet
Scripta, Palatinus quaecunque recepit Apollo.
Ne, si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula risum
Furtivis nudata coloribus. ipse quid audes? 20
Quae circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
Ingenium, non incultum est, et turpiter hirtum.
Seu linguam causis acuis, seu civica jura
Respondere paras, seu condis amabile carmen,
Prima feres ederae victricis praemia. quod si 25
Frigida curarum fomenta relinquere posses;
Quo te coelestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parvi properemus et ampli,
Si patriae volumus, si nobis vivere cari.
Debes hoc etiam rescribere; si tibi curae, 30
Quantae conveniat, Munatius. an male facta
Gratta nequicquam coit, et rescinditur; ac vos
Seu calidus sanguis, seu rerum incscitia vexat,
Indomita cervice feros. ubicunque locorum

Vivitis, indigni fraternum rumpere foedus,
Pascitur in vestrum reditum votiva juvenca.

35

AD ALBIUM TIBULLUM. EPIST. IV.

ALBI, nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Casī Parmensis opuscula vincat?
An tacitum silvas inter reptare salubres,
Curantem quidquid dignum sapiente bonoque est?
Non tu corpus eras sine pectore. Dī tibi formam,
Dī tibi divitias dederant, artemque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Qui sapere, et fari possit quae sentiat, et cui
Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter spem curamque, timores inter et iras,
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superveniet, quae non sperabitur, hora.
Me pinguem et nitidum bene curata cute vifes,
Cum ridere voles, Epicuri de grege porcum.

5

10

15

'AD TORQUATUM. EPIST. V.

SI potes Archiācis conviva recumbere lectis,
Nec modica coenare times olus omne patella,
Supremo te sole domi, Torquate, manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffusa, palustres
Inter Minturnas Sinuessanumque Petrinum.
Si melius quid habes, arcesse; vel imperium fer.
Jamdudum splendet focus, et tibi munda supellex.
Mitte leves spes, et certamina divitiarum,
Et Moschi causam. cras nato Caesare festus
Dat veniam somnumque dies. inpune licebit
Aestivam sermone benigno tendere noctem.
Quo mihi fortuna, si non conceditur uti?
Parcus ob heredis curam, nimiumque severus,
Adfidet insano. potare et spargere flores
Incipiam, patiarque vel inconsultus haberi.

5

10

15
Quid

35 Quid non ebrietas designat? operta recludit;
 Spes jubet esse ratas; ad proelia trudit inertem;
 Sollicitis animis onus eximit; addocet artes.
 Fecundi calices quem non fecere disertum?
 Contracta quem non in paupertate solutum? 20
 Haec ego procurare et idoneus imperor, et non
 Invitus; ne turpe toral, ne sordida mappa
 Conruget nares; ne non et cantharus et lanx
 Ostendat tibi te; ne fidos inter amicos
 5 Sit, qui dicta foras eliminet; ut coëat par, 25
 Jungaturque pari. Butram tibi Septiciumque,
 Et, nisi coena prior potiorque puella, Sabinum
 Detinet, adsumam. locus est et pluribus umbris:
 Sed nimis arcta premunt olidae convivia caprae.
 10 Tu, quotus esse velis, rescribe; et, rebus omissis, 30
 Atria servantem postico falle clientem.

AD NUMICIUM. EPIST. VI.

15 **N**IL admirari, prope res est una, Numici,
 Solaque quae possit facere et servare beatum.
 Hunc solem, et stellas, et decedentia certis
 Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
 Inbuti spectant. quid censes munera terrae? 5
 Quid, maris extremos Arabas ditantis et Indos?
 Ludicra quid, plausus et amici dona Quiritis?
 Quo spectanda modo, quo sensu credis et ore?
 Qui timet his adversa, fere miratur eodem,
 5 Quo cupiens, pacto. pavor est utrobique molestus; 10
 Improvisa simul species exterret utrumque:
 Gaudeat, an doleat, cupiat, metuatne; quid ad rem,
 Si, quidquid vidit melius pejusve sua spe,
 Defixis oculis, animoque et corpore torpet?
 10 Infani sapiens nomen ferat, aequus iniqui; 15
 Ultra quam satis est, virtutem si petat ipsam.
 I nunc, argentum et marmor vetus, aeraque et artes
 Suspice: cum gemmis Tyrios mirare colores;
 Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem;
 15 Gnavus mane forum, et vespertinus pete tectum: 20
 Quid Ne

Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
 Mutus, et (indignum quod sit) pejoribus ortus,
 Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
 Quidquid sub terra est, in apricum proferet aetas;
 Defodiet, condetque nitentia. cum bene notum 25
 Porticus Agrippae, et via te conspexerit Appi;
 Ire tamen restat, Numa quo devenit et Ancus.
 Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
 Quaere fugam morbi. vis recte vivere? quis non?
 Si virtus hoc una potest dare; fortis omissis 30
 Hoc age deliciis. Virtutem verba putas, ut
 Lucum ligna? cave ne portus occupet alter,
 Ne Cibyretica, ne Bithyna negotia perdas:
 Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro
 Tertia succedant, et quae pars quadret acervum. 35
 Scilicet uxorem cum dote, fidemque, et amicos,
 Et genus, et formam Regina Pecunia donat;
 Ac bene nummatum decorat Suadela Venusque.
 Mancipiis locuples, eget aeris Cappadocum Rex:
 Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut aiunt, 40
 Si posset centum scenae praebere rogatus,
 Qui possum tot? ait: tamen et quaeram, et quot habebo,
 Mittam. post paullo scribit, sibi millia quinque
 Esse domi chlamydum: partem, vel tolleret omnes.
 Exilis domus est, ubi non et multa supersunt, 45
 Et dominum fallunt, et profunt furibus. ergo,
 Si res sola potest facere et servare beatum;
 Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
 Si fortunatum species, et gratia praestat;
 Mercemur servum, qui dictet nomina, laevum 50
 Qui fodiat latus, et cogat trans pondera dextram
 Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille Velina:
 Cui libet hic fasces dabit: eripietque curule,
 Cui volet, inportunus ebur. Frater, Pater, adde:
 Ut cuique est aetas, ita quemque facetus adopta. 55
 Si bene qui coenat, bene vivit; lucet, eamus,
 Quo ducit gula: piscemur, venemur, ut olim
 Gargilius, qui mane plagas, venabula, servos,
 Differtum transire forum populumque jubebat;

Unus

Unu
 Em
 Qui
 Dig
 Cui
 Si,
 Nil
 Viv
 Can

Q
 Si m
 Qua
 Mae
 Desi
 Dun
 Offic
 Add
 Quo
 Ad t
 Cont
 Cum
 Non
 Tu
 Jam
 Non
 Tam
 Ut li
 Prod
 Haec
 Vir l
 Nec
 Digr
 Quo
 Fort
 Redd

EPISTOLARUM LIB. I. 177

Unus ut e multis populo spectante referret 60
 Emtum mulus aprum. crudi tumidique lavemur,
 Quid deceat, quid non, obliti; Caerite cera
 Digni, remigium vitiosum Ithacensis Ulyssæi;
 Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
 Si, Mimnermus uti censet, sine amore jocisque. 65
 Nil est jucundum; vivas in amore jocisque.
 Vive, vale. si quid novisti rectius istis,
 Candidus imperti: si non, his utere mecum.

AD MAECENATEM. EPIST. VII.

QUINQUE dies tibi pollicitus me rure futurum,
 Sextilem totum mendax desideror: atqui
 Si me vivere vis sanum, recteque valentem;
 Quam mihi das aegro, dabis aegrotare timenti,
 Maecenas, veniam: dum ficus prima, calorque 5
 Designatorem decorat listoribus atris:
 Dum pueris omnis pater, et matercula pallor;
 Officiosaque sedulitas, et opella forensis
 Adducit febres, et testamenta resignat.
 Quod si bruma nives Albanis inlinet agris; 10
 Ad mare descendet vates tuus, et sibi parcat,
 Contractusque leget: te, dulcis amice, reviset
 Cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.
 Non, quo more pyris vesci Calaber jubet hospes,
 Tu me fecisti locupletem. Vescere sodes. 15
 Jam fatis est. At tu quantumvis tolle. Benigne.
 Non invisa ferēs pueris munuscula parvis.
 Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.
 Ut libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
 Prodigus et stultus donat quæ spernit et odit: 20
 Hæc seges ingratos tulit, et feret omnibus annis.
 Vir bonus et sapiens dignis ait esse paratus;
 Nec tamen ignorat quid distent aera lupinis.
 Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
 Quod si me noles usquam discedere; reddes 25
 Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
 Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, et

Inter

Inter vina fugam Cynarae moerere protervae.
 Forte per angustam tenuis nitedula rimam
 Repserat in cumeram frumenti; pastaque, rursus 30
 Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
 Cui mustela procul, Si vis, ait, effugere istinc,
 Macra cavum repetes arctum, quem macra subisti.
 Hac ego si compellor imagine, cuncta resigno:
 Nec somnum plebis laudo satur altilium, nec 35
 Otia divitiis Arabum liberrima muto.
 Saepe verecundum laudasti: Rexque, Paterque
 Audisti coram, nec verbo parcius absens.
 Inspice, si possum donata reponere laetus.
 Haud male Telemachus proles patientis Ulyssæi; 40
 Non est aptus equis Ithacae locus, ut neque planis
 Porrectus spatiis, neque multae prodigus herbae:
 Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
 Parvum parva decent. mihi jam non regia Roma,
 Sed vacuum Tibur placet, aut inbelle Tarentum. 45
 Strenuus et fortis, causisque Philippus agendis
 Clarus, ab officiis octavam circiter horam
 Dum redit, atque foro nimium distare Carinas
 Jam grandis natu queritur; conspexit, ut aiunt,
 Adrasum quendam vacua tonsoris in umbra, 50
 Cultello proprios purgantem leniter ungues.
 Demetri (puer hic non laeve iussu Philippi
 Accipiebat) abi, quaere, et refer; unde domo, quis,
 Cujus fortunae, quo sit patre, quove patrono.
 It, redit, et narrat, Vulteium nomine Maenam, 55
 Praeconem, tenui censu, sine crimine notum,
 Et properare loco, et cessare, et quaerere. et uti,
 Gaudentem parvisque sodalibus et lare certo,
 Et ludis, et, post decisa negotia, Campo.
 Scitari libet ex ipso, quodcunque refers. dic 60
 Ad coenam veniat. non sane credere Maena:
 Mirari secum tacitus. quid multa? Benigne,
 Respondet. Negat ille mihi? Negat improbus, et te
 Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus
 Vilia vendentem tunicato scruta popello 65
 Occupat: et salvere jubet prior, ille Philippo

Excusare

Exc
 Quo
 Prov
 Me
 Post
 Ut v
 Tan
 Occu
 Man
 Rura
 Inpo
 Non
 Et si
 Dum
 Prom
 Mero
 Quar
 Sulco
 Immo
 Veru
 Spem
 Offer
 Adri
 Quer
 Duru
 Esse
 Si ve
 Quo
 Obse
 Qui
 Prae
 Meti
 A
 C
 Si qu
 Vive

Excusare laborem et mercenaria vincla,
 Quod non mane domum venisset; denique quod non
 Providisset eum. Sic ignovisse putato
 Me tibi, si coenas hodie mecum. Ut libet. Ergo 70
 Post nonam venies: nunc i, rem strenuus auge.
 Ut ventum ad coenam est; dicenda, tacenda locutus,
 Tandem dormitum dimittitur. hic ubi saepe
 Occultum visus decurrere piscis ad hamum,
 Mane cliens, et jam certus conviva; jubetur 75
 Rura suburbana indistis comes ire Latinis.
 Inpositus mannis, arvum coelumque Sabinum
 Non cessat laudare. videt, ridetque Philippus:
 Et sibi dum requiem, dum risus undique quaerit,
 Dum septem donat sestertia, mutua septem 80
 Promittit; persuadet uti mercetur agellum:
 Mercatur. ne te longis ambagibus ultra
 Quam satis est morer: ex nitido fit rusticus; atque
 Sulcos et vineta crepat mera: praeparat ulmos:
 Inmōritur studiis, et amore senescit habendi. 85
 Verum ubi oves furto, morbo periēre capellae,
 Spem mentita seges, bos est enectus arando;
 Offensus damnis, media de nocte caballum
 Adripit, iratusque Philippi tendit ad aedes.
 Quem simul aspexit scabrum intonsumque Philippus, 90
 Durus, ait, Vultei, nimis attentusque videris
 Esse mihi. Pol me miserum, patrone, vocares,
 Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
 Quod te per Genium dextramque Deosque Penates,
 Obsecro, et obtestor; vitae me redde priori. 95
 Qui semel aspexit, quantum dimissa petitis
 Praestent; mature redeat, repetatque relictā.
 Metiri se quemque suo modulo ac pede verum est.

AD CELSUM ALBINOVANUM. EPIST. VIII.

CELSO gaudere et bene rem gerere Albinovano,
 Musa rogata, refer, comiti scribaeque Neronis.
 Si quaeret, quid agam; dic, multa et pulchra minantem,
 Vivere nec recte, nec suaviter: haud quia grando

Con-

Contuderit vites, oleamve momorderit aestus;
 Nec quia longinquis armentum aegrotet in arvis:
 Sed quia mente minus validus quam corpore toto,
 Nil audire velim, nil discere, quod levet aegrum:
 Fidis offendar medicis, irascat amicis,
 Cur me funesto properent arcere veterno.
 Quae nocuere sequar, fugiam quae profore credam:
 Romae Tibur amem, ventosus, Tibure Romam.
 Post haec, ut valeat; quo pacto rem gerat, et se;
 Ut placeat juveni, percontare, utque cohorti.
 Si dicet, Recte: primum gaudere; subinde
 Praeceptum auriculis hoc instillare memento;
 Ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

AD CLAUDIUM NERONEM. EPIST. IX.

SEPTIMIUS, Claudii, nimirum intelligit unus,
 Quanti me facias. nam cum rogat, et prece cogit
 Scilicet, ut tibi se laudare et tradere coner,
 Dignum mente domoque legentis honesta Neronis,
 Munere cum fungi propioris censet amici;
 Quid possim videt ac novit me valdius ipso.
 Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
 Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
 Dissimulator opis propriae, mihi commodus uni.
 Sic ego, majoris fugiens opprobria culpae,
 Frontis ad urbanae descendi praemia. quod si
 Deposuit laudas ob amici iussa pudorem;
 Scribe tui gregis hunc, et fortem crede bonumque.

AD FUSCUM ARISTIUM. EPIST. X.

URBIS amatorem Fuscum salvere jubemus
 Ruris amatores; hac in re scilicet una
 Multum dissimiles; at cetera paene gemelli,
 Fraternalis animis; quidquid negat alter, et alter:
 Adnuimus pariter: vetuli notique columbi.
 Tu nidum servas; ego laudo ruris amoeni
 Rivos, et musco circumlita saxa, nemusque.

Quid

Quid quaeris? vivo, et regno, simul ista reliqui,
 Quae vos ad caelum effertis rumore secundo.
 Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso, 10
 Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.
 Vivere naturae si convenienter oportet,
 Ponendaeque domo quaerenda est area primum;
 Novistine locum potiore rure beato?
 Est ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura 15
 Leniat et rabiem Canis, et momenta Leonis,
 Cum semel accepit Solem furibundus acutum?
 Est ubi depellat somnos minus invida cura?
 Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
 Purior in vicis aqua tendit rampere plumbum, 20
 Quam quae per pronum trepidat cum murmure rivum?
 Nempe inter varias nutritur silva columnas,
 Laudaturque domus, longos quae prospicit agros.
 Naturam expellas furca, tamen usque recurret,
 Et mala perrumpet furtim fastidia victrix. 25
 Non, qui Sidonio contendere callidus ostro
 Nescit Aquinatem potantia vellera fucum,
 Certius accipiet damnum, propiusve medullis,
 Quam qui non poterit vero distinguere falsum.
 Quem res plus nimio delectavere secundae, 30
 Mutatae quatient. si quid mirabere, pones
 Invitus. fuge magna: licet sub paupere testro
 Reges et regum vita praecurrere amicos.
 Cervus equum pugna melior communibus herbis
 Pellebat: donec minor in certamine longo 35
 Inploravit opes hominis, frenumque recepit:
 Sed postquam victor victo discessit ab hoste,
 Non equitem dorso, non frenum depulit ore.
 Sic qui pauperiem veritus potiore metallis
 Libertate caret, dominum vehit improbus; atque 40
 Serviet aeternum, quia parvo nesciet uti.
 Cui non conveniet sua res, ut calcæus olim
 Si pede major erit, subvertet; si minor, uret.
 Laetus forte tua vives sapienter, Aristi:
 Nec me dimittes incastigatum, ubi plura 45
 Cogere quam satis est, ac non cessare videbor.

Q

Imperat

Imperat aut servit conlecta pecunia cuique,
Tortum digna sequi potius quam ducere funem.
Haec tibi dictabam post fanum putre Vacunae,
Excepto, quod non simul esses, cetera lactus.

50

AD BULLATIUM. EPIST. XI.

QUID tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Croesi regia Sardis?
Smyrna quid, et Colophon? majora, minorane fama?
Cunctane prae campo et Tiberino flumine sordent?
An venit in votum Attalici ex urbibus una? 5
An Lebedon laudas odio maris atque viarum?
Scis, Lebedos quid sit; Gabiis desertior, atque
Fidenis vicus: tamen illic vivere vellem;
Oblitusque meorum, obliviscendus et illis,
Neptunum procul e terra spectare furentem. 10
Sed neque, qui Capua Romam petit, imbre lutoque
Adpersus volet in caupona vivere; nec, qui
Frigus conlegit, furnos et balnea laudat,
Ut fortunatam plene praestantia vitam:
Nec si te validus iactaverit Auster in alto, 15
Idcirco navem trans Aegaeum mare vendas.
Incolumi Rhodos et Mitylene pulchra facit, quod
Penula solstitio, campestre nivalibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
Dum licet, ac vultum servat Fortuna benignum, 20
Romae laudetur Samos, et Chios, et Rhodos absens.
Tu quaecumque Deus tibi fortunaverit horam
Grata fume manu; nec dulcia differ in annum:
Ut, quocumque loco fueris, vixisse libenter
Te dicas. nam si ratio et prudentia curas, 25
Non locus effusi late maris arbiter, aufert;
Coelum, non animum mutant, qui trans mare currunt;
Strenua nos exercet inertia. navibus atque
Quadrigis petimus bene vivere: quod petis, hic est;
Est Ulubris, animus si te non deficit aequus.

A D

EPISTOLARUM LIB. I. 183

AD ICCIUM. EPIST. XII.

FRUCTIBUS Agrippae Siculis, quos conligis, Icci,
 Si recte frueris, non est ut copia major
 Ab Jove donari possit tibi. tolle querelas:
 Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
 Si ventri bene, si lateri est, pedibusque tuis; nil
 Divitiae poterunt regales addere majus.
 Si forte in medio positorum abstemius, herbis
 Vivis et urtica; sic vives protenus, ut te
 Confestim liquidus fortunae rivus inaret:
 Vel quia naturam mutare pecunia nescit, 10
 Vel quia cuncta putas una Virtute minora.
 Miramur, si Democriti pecus edit agellos
 Cultaque, dum peregre est animus sine corpore velox?
 Cum tu inter scabiem tantam et contagia lucri,
 Nil paryum sapias, et adhuc sublimia cures: 15
 Quae mare comescant causae: quid temperet annum:
 Stellae sponte sua, iussaene vagentur et errent;
 Quid premat obscurum lunae, quid proferat orbem:
 Quid velit et possit rerum concordia discors:
 Empedocles, an Stertinium deliret acumen. 20
 Verum, seu pisces, seu porrum et caepe trucidas,
 Utere Pompeio Grospho; et, si quid petet, ultro
 Defer: nil Grosphus nisi verum orabit et aequum.
 Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
 Ne tamen ignores, quo sit Romana loco res: 25
 Cantaber Agrippae, Claudii virtute Neronis
 Armenius cecidit: jus imperiumque Phraates
 Caesaris accepit, genibus minor, aurea fruges
 Italiae pleno defundit Copia cornu.

AD VINNIUM ASELLAM. EPIST. XIII.

UT proficiscentem docui te saepe diuque,
 Augusto reddes signata volumina, Vinni,
 Si validus, si laetus erit, si denique poscet:
 Ne studio nostri pecces, odiumque libellis

Q 2

Sedulus

Sedulus inportēs opera vehemente minister.
 Si te forte meae gravis uret sarcina chartae;
 Abjicito potius, quam, quo perferre juberis,
 Clitellas ferus inpingas, Asinaeque paternum
 Cognomen vertas in risum, et fabula fias.
 Viribus uteris per clivos, flumina, lamas.
 Victor propositi simul ac perveneris illuc,
 Sic positum servabis onus; ne forte sub ala
 Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum;
 Ut vinosa glomus furtivae Pyrrhia lanae;
 Ut cum pileolo soleas conviva tribulis.
 Neu vulgo narres te sudavisse ferendo
 Carmina, quae possunt oculos aureisque morari
 Caesaris. oratus multa prece, nitere. porro
 Vade, vale; cave ne titubes, mandataque frangas.

AD VILlicum suum. EPIST. XIV.

VILlice silvarum et mihi me reddentis agelli,
 Quem tu fastidis, habitatum quinque focis, et
 Quinque bonos solitum Variam dimittere Patres;
 Certemus, spinas animone ego fortius, an tu
 Evellas agro; et melior sit Horatius, an rus.
 Me quamvis Lamiæ pietas et cura moratur
 Fratrem moerentis, raptō de fratre dolentis
 Insolabiliter; tamen istuc mens animusque
 Fert, et amat spatiis obstantia rumpere claustra.
 Rure ego viventem, tu dicis in Urbe beatum.
 Cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
 Stultus uterque locum inmeritum causatur inique;
 In culpa est animus, qui se non effugit unquam.
 Tu mediastinus tacita prece rura petebas:
 Nunc Urbem et ludos et balnea villicus optas.
 Me constare mihi scis, et discedere tristem,
 Quandocūque trahunt invisa negotia Romam.
 Non eadem miramur: eo disconvenit inter
 Meque et te: nam quae deserta et inhospita tesqua
 Credis, amoena, vocat mecum qui sentit; et odit
 Quae tu pulchra putas. fornix tibi et uncta popina

Incutiunt

Incutiunt Urbis desiderium, video; et quod
 Angulus iste feret piper et thus ocius uva;
 Nec vicina subest vinum praebere taberna
 Quae possit tibi; nec meretrix tibicina, cujus 25
 Ad strepitum falias terrae gravis: et tamen urges
 Jampridem non tacta ligonibus arva; bovemque
 Disjunctum curas, et strictis frondibus exples.
 Addit opus pigro rivus, si decedit imber,
 Multa mole docendus aprico parcere prato. 30
 Nunc age, quid nostrum concentum dividat, audi.
 Quem tenues decuere togae nitidique capilli,
 Quem scis immunem Cynarae placuisse rapaci,
 Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
 Coena brevis juvat, et prope rivum somnus in herba.
 Nec luisse pudet; sed non incidere ludum. 36
 Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
 Limat, non odio obscuro morfuque venenat:
 Rident vicini glebas et saxa moventem.
 Cum servis urbana diaria rodere mavis. 40
 Horum tu in numerum voto ruis: invidet usum
 Lignorum et pecoris tibi calo argutus et horti.
 Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
 Quam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

AD C. NUMONIUM VALAM. EPIST. XV.

QUAE sit hiems Veliae, quod coelum, Vala, Salerni,
 Quorum hominum regio, et qualis via (nam mihi Baias
 Musa supervacuas Antonius; et tamen illis
 Me facit invisum, gelida cum perluor unda
 Per medium frigus. sane myrteta relinquit, 5
 Dictaque cessantem nervis elidere morbum
 Sulfura contemni, vicus gemit, invidus aegris,
 Qui caput et stomachum subponere fontibus audent
 Clusinis; Gabiosque petunt, et frigida rura.
 Mutandus locus est, et diverforia nota 10
 Praeteragendus equus. Quo tendis? non mihi Cumas
 Est iter aut Baias, laeva stomachosus habena
 Dicet eques: sed equis frenato est auris in ore.)

Major utrum populum frumenti copia pascat,
 Conlectosne bibant imbres, puteosne perennes 15
 Dulcis aquae: (nam vina nihil moror illius orae:
 Rure meo possum quidvis perferre patique:
 Ad mare cum veni, generosum et lene requiro,
 Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
 In venas animumque meum, quod verba ministret, 20
 Quod me Lucanae juvenem commendet amicae.)
 Tractus uter plures lepores, uter educet apros;
 Ultra magis pisces et echinos aequora celent,
 Pinguis ut inde domum possim Phaeaxque reverti,
 Scribere te nobis, tibi nos adcredere, par est. 25
 Maenius, ut rebus maternis atque paternis
 Fortiter absuntis urbanus coepit haberi;
 Scurra vagus, non qui certum praesepe teneret;
 Inpransus non qui civem dignosceret hoste;
 Quaelibet in quemvis opprobria fingere saevus; 30
 Pernicies et tempestas, barathrumque macelli,
 Quidquid quaesierat, ventri donabat avaro.
 Hic, ubi nequitiae fautoribus et timidis nil
 Aut paullum abstulerat, patinas coenabat omasi
 Vilis et agninae, tribus ursis quod satis esset: 35
 Scilicet ut ventres lamna candente nepotum
 Diceret urendos, corrector Bestius. idem,
 Quidquid erat nactus praedae majoris, ubi omne
 Verterat in fumum et cinerem; Non hercule miror,
 Aiebat, si qui comedunt bona: cum sit obeso 40
 Nil melius turdo, nil vulva pulchrius ampla.
 Nimirum hic ego sum: nam tuta et parvula laudo,
 Cum res deficiunt; satis inter vilia fortis:
 Verum, ubi quid melius contingit et unctius; idem
 Vos sapere et solos aio bene vivere, quorum 45
 Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QUINCTIUM. EPIST. XVI.

NE perconteris, fundus meus, optime Quincti,
 Arvo pascat herum, an baccis opulentet olivae,
 Pomifera, an pratis, an amicta vitibus ulmo;

Scribetur

Scribetur tibi forma loquaciter et situs agri.
 Continui montes, ni dissociantur opaca
 Valle: sed ut veniens dextrum latus adspiciat Sol
 Laevum decedens curru fugiente vaporet.
 Temperiem laudes. quid? si rubicunda benigni
 Corna vepres et pruna ferunt? si quercus et ilex
 Multa fruge pecus, multa dominum juvat umbra?
 Dicas adductum propius frondere Tarentum.
 Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
 Frigidior Thracam nec purior ambiat Hebrus,
 Infirmo capiti fuit utilis, utilis alvo.
 Hae latebrae dulces, etiam (si credis) amoenae,
 Incolumem tibi me praestant Septembribus horis.
 Tu recte vivis, si curas esse quod audis.
 Jactamus jampridem omnis te Roma beatum;
 Sed vereor ne cui de te plus quam tibi credas;
 Neve putes alium sapiente bonoque beatum:
 Neu, si te populus sanum recteque valentem
 Distitet, occultam febrem sub tempus edendi
 Dissimules; donec manibus tremor incidat unctis.
 Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
 Si quis bella tibi terra pugnata marique
 Dicat, et his verbis vacuas permulceat aures;
 Tene magis salvum populus velit, an populum tu,
 Servet in ambiguo, qui consulit et tibi et Urbi,
 Jupiter; Augusti laudes agnoscere possis.
 Cum pateris sapiens emendatusque vocari;
 Respondeſne tuo, dic fodes, nomine? nempe
 Vir bonus et prudens dici delector ego, ac tu.
 Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet: ut si
 Detulerit fasces indigno, detrahet idem.
 Pone, meum est; inquit: pono, tristisque recedo.
 Idem, si clamet furem, neget esse pudicum,
 Contendat laqueo collum pressisse paternum,
 Mordeat opprobriis falsis, mutemque colores?
 Falsus honor juvat, et mendax infamia terret
 Quem, nisi mendosum et mendacem? vir bonus est quis?
 Qui consulta patrum, qui leges, juraque servat;
 Quo multae magnaeque secantur iudice lites;

Quo

Quo res sponfore, et quo causae teste tenentur.
 Sed videt hunc omnis domus et vicinia tota,
 Introrsus turpem, speciosum pelle decora. 45
 Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
 Servus: Habes pretium; loris non ureris, aio.
 Non hominem occidi: Non pascas in cruce corvos.
 Sum bonus et frugi: Renuit negitatque Sabellus.
 Cautus enim metuit foveam lupus; accipiterque 50
 Suspectos laqueos; et opertum milius hamum.
 Oderunt peccare boni virtutis amore:
 Tu nihil admittes in te formidine poenae.
 Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.
 Nam de mille fabae modiis cum subripis unum; 55
 Damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto.
 Vir bonus, omne forum quem spectat et omne tribunal;
 Quandocunque Deos vel porco vel bove placat;
 Jane pater, clare, clare cum dixit, Apollo;
 Labra movet metuens audiri; pulchra Laverna, 60
 Da mihi fallere; da iusto sanctoque videri:
 Noctem peccatis et fraudibus objice nubem.
 Qui melior servo, qui liberior sit avarus,
 In triviis fixum cum se demittit ob assem,
 Non video. nam qui cupiet, metuet quoque: porro 65
 Qui metuens vivit, liber mihi non erit unquam.
 Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
 Semper in augenda festinat et obruitur re.
 Vendere cum possis captivum, occidere noli:
 Serviet utiliter: sine pascat durus aretque:
 Naviget, ac mediis hiemet mercator in undis:
 Annonae profit, portet frumenta penusque.
 Vir bonus et sapiens audebit dicere, Pentheu
 Rector Thebarum, quid me perferre patique
 Indignum coges? Adimam bona. Nempe pecus, rem, 75
 Lectos, argentum: tollas licet. In manicis et
 Compeditibus saevo te sub custode tenebo.
 Ipse Deus, simulatque volam, me solvet. Opinor,
 Hoc sentit, Moriar. mors ultima linea rerum est.

QUAMVIS, Scaeva, satis per te tibi consulis, et scis
 Quo tandem pacto deceat majoribus uti;
 Disce, docendus adhuc quae censet amicus: ut si
 Caecus iter monstrare velit; tamen adspice, si quid
 Et nos, quod cures proprium fecisse; loquamur. 5
 Si te grata quies et primam somnus in horam
 Delectat: si te pulvis strepitusque rotarum,
 Si laedet caupona; Ferentinum ire jubebo.
 Nam neque divitibus contingunt gaudia solis;
 Nec vixit male, qui natus moriensque fefellit. 10
 Si prodesse tuis, paulloque benignius ipsum
 Te tractare voles; accedes siccus ad unctum.
 Si pranderet olus patienter; regibus uti
 Nollet Aristippus. Si sciret regibus uti;
 Fastidiret olus, qui me notat. Utrius horum 15
 Verba probes et facta, doce: vel junior, audi
 Cur sit Aristippi potior sententia. namque
 Mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt:
 Scurror ego ipse mihi; populo tu: rectius hoc et
 Splendidius multo est. equus ut me portet, alat rex, 20
 Officium facio: tu poscis vilia rerum
 Dante minor; quamvis fers te nullius egentem.
 Omnis Aristippum decuit color et status et res,
 Tentantem majora, fere praesentibus aequum:
 Contra, quem duplici panno patientia velat, 25
 Mirabor, vitae via si conversa decebit.
 Alter purpureum non expectabit amictum;
 Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet;
 Personamque feret non inconcinnus utramque.
 Alter Miletii textam cane pejus et angue 30
 Vitabit chlamydem; morietur frigore, si non
 Rettuleris pannum: refer, et sine vivat ineptus.
 Res gerere et captos ostendere civibus hostes,
 Adtingit solum Jovis et coelestia tentat.
 Principibus placuisse viris non ultima laus est. 35
 Non cuivis homini contingit adire Corinthum.

Sedit,

Sedit, qui timuit ne non succederet: esto:
 Quid? qui pervenit, fecitne viriliter? atqui
 Hic est, aut nusquam, quod quaerimus. hic onus horret,
 Ut parvis animis et parvo corpore majus: 40
 Hic subit et perfert. aut Virtus nomen inane est,
 Aut decus et pretium recte petit experiens vir.
 Coram rege suo de paupertate tacentes
 Plus poscente ferent. distat, fumasne pudenter,
 An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons. 45
 Indotata mihi soror est, paupercula mater,
 Et fundus nec vendibilis nec pascere firmus,
 Qui dicit, clamat, Victum date. succinit alter,
 Et mihi dividuo findetur munere quadra.
 Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet 50
 Plus dapis, et rixae multo minus invidiaeque.
 Brundisium comes aut Surrentum ductus amoenum,
 Qui queritur salebras et acerbum frigus et imbres,
 Aut cistam effractam et subducta viatica plorat;
 Nota refert meretricis acumina, saepe catellam, 55
 Saepe periscelidem raptam sibi flentis: uti mox
 Nulla fides damnis verisque doloribus addit.
 Nec semel in risus, triviis adtollere curat
 Fracto crure planum: licet illi plurima manet
 Lacrima; per sanctum juratus dicat Osirim, 60
 Credite, non ludo; crudeles, tollite claudum:
 Quaere peregrinum, vicinia rauca reclamationat.

AD LOLLIIUM. EPIST. XVIII.

SI bene te novi, metues, liberrime Lolli,
 Scurrantis speciem praebere, professus amicum.
 Ut matrona meretrici dispar erit atque
 Discolor, infido scurrae distabit amicus.
 Est huic diversum vitio vitium prope majus,
 Asperitas agrestis et inconcinna, gravisque,
 Quae se commendat tonsa cute, dentibus atris,
 Dum vult libertas mera dici, veraque virtus.
 Virtus est medium vitiorum, et utrinque reductum.
 Alter in obsequium plus aequo pronus, et ini

 10
 Derisor

Derisor lecti, sic nutum divitis horret,
 Sic iterat voces, et verba cadentia tollit,
 Ut puerum saevo credas dictata magistro
 Reddere, vel partes mimum tractare secundas.
 Alter rixatur de lana saepe caprina; 12
 Propugnat nugis armatus: Scilicet, ut non
 Sit mihi prima fides; et, vere quod placet, ut non
 Acriter elatrem, pretium actas altera sordet.
 Ambigitur quid enim? Castor sciat, an Docilis plus;
 Brundisium Minuci melius via ducat, an Appt. 20
 Quem dampnosa Venus, quem praeceps alca nudat,
 Gloria quem supra vires et vestit et unguet,
 Quem tenet argenti sitis inportuna famelique:
 Quem paupertatis pudor et fuga; dives amicus,
 Saepe decem vitiis instructior, odit et horret: 25
 Aut si non odit, regit; ac, veluti pia mater,
 Plus quam se sapere et virtutibus esse priorem
 Vult: et ait prope vera; Meae (contendere noli)
 Stultitiam patiuntur opes; tibi parvula res est:
 Arcta decet sanum comitem toga: desine mecum 30
 Certare. Eutrapelus, cuicumque nocere volebat,
 Vestimenta dabat pretiosa; beatus enim jam
 Cum pulchris tunicis sumet nova consilia et spes;
 Dormiet in lucem; scorto postponet honestum
 Officium; nummos alienos pascet; ad imum 35
 Threx erit, aut olitoris aget mercede caballum.
 Arcanum neque tu scrutaberis illius unquam;
 Commissumque teges, et vino tortus et ira.
 Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes:
 Nec, cum venari volet ille, poemata panges. 40
 Gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque
 Zethi dissiluit; donec suspecta severo
 Conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
 Moribus Amphion. tu cede potentis amici
 Lenibus imperiis; quotiesque educet in agros 45
 Aetolis onerata plagis jumenta canesque,
 Surge, et inhumanae senium depone Camoenae;
 Coenes ut pariter pulmenta laboribus emta:
 Romanis solemne viris opus, utile famae,
 Vitaeque

Vitaeque et membris; praesertim cum valeas, et 50
 Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
 Possis. adde, virilia quod speciosius arma
 Non est qui tractet. scis quo clamore coronae
 Proelia sustineas campestria: denique saevam
 Militiam puer et Cantabrica bella tulisti 55
 Sub duce, qui templis Parthorum signa refixit,
 Nunc et, si quid abest, Italiam adjudicat armis.
 Ac, ne te retrahas, et inexcusabilis absis;
 Quamvis nil extra numerum fecisse modumque
 Curas, interdum nugaris rure paterno. 60
 Partitur lintres exercitus: Aetia pugna,
 Te duce, per pueros hostili more refertur:
 Adversarius est frater; lacus, Adria: donec
 Alterutrum velox Victoria fronde coronet.
 Consentire suis studiis qui crediderit te, 65
 Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
 Protenus ut moneam (si quid monitoris eges tu)
 Quid de quoque viro, et cui dicas, saepe videto.
 Percontatorem fugito: nam garrulus idem est;
 Nec retinent patulae commissae fideliter aures: 70
 Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
 Non ancilla tuum jecur ulceret ulla puerve,
 Intra marmoreum venerandi limen amici;
 Ne dominus, pueri pulchri, caraevae puellae
 Munere te parvo beet, aut incommodus angat. 75
 Qualem commendes, etiam atque etiam adspice; ne mox
 Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
 Fallimur, et quondam non dignum tradimus. ergo,
 Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri.
 Ut penitus notum si tentent crimina, serves 80
 Tuterisque tuo fidenter praesidio; qui
 Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
 Ad te post paullo ventura pericula sentis?
 Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
 Et neglecta solent incendia sumere vires. 85
 Dulcis inexpertis cultura potentis amici;
 Expertus metuit. tu, dum tua navis in alto est,
 Hoc age, ne mutata retrosum te ferat aura,

Oderunt

Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosi,
 Sedatum celeres, agilem gnavumque remissi: 90
 Potores liquidi media de luce Falerni
 Oderunt porrecta negantem pocula; quamvis
 Nocturnos jures te formidare tepores.
 Deme supercilio nubem: plerumque modestus
 Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi. 95
 Inter cuncta leges, et percontabere doctos,
 Qua ratione queas traducere leniter aevum;
 Ne te semper inops agitet vexetque cupido,
 Ne pavor, et rerum mediocriter utilium spes;
 Virtutem doctrina paret, Naturae donet; 100
 Quid minuatur curas; quid te tibi reddat amicum;
 Quid pure tranquillet; honos, an dulce lucellum,
 An secretum iter, et fallentis semita vitae.
 Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
 Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus; 105
 Quid sentire putas, quid credis, amice, precari?
 Sit mihi, quod nunc est; etiam minus: et mihi vivam
 Quod superest aevi, si quid superesse volunt Di:
 Sit bona librorum et provisae frugis in annum
 Copia: neu fluitem dubiae spe pendulus horae. 110
 Sed fatis est orare Jovem quae ponit et aufert:
 Det vitam, det opes: aequum mihi animum ipse parabo.

AD MAECENATEM. EPIST. XIX.

PRISCO si credis, Maecenas docte, Cratino,
 Nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
 Quae scribuntur aquae potioribus, ut male sanos
 Adscriptis Liber satiris Faunisque poetas.
 Vina fere dulces oluerunt mane Camenae. 5
 Laudibus arguitur vini vinosus Homerus.
 Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
 Profiluuit dicenda. Forum putealque Libonis
 Mandabo siccis, adimam cantare severis.
 Hoc simul edixi; non cessavere poetae 10
 Nocturno certare mero, putere diurno.
 Quid? si quis vultu torvo ferus, et pede nudo,
 R Exiguacque

Exiguaeque togae simulet textore Catonem;
 Virtutemne repraesentet moresque Catonis?
 Rupit Iarbitan Timagenis aemula lingua;
 Dum studet urbanus, tenditque disertus haberi.
 Decipit exemplar vitis imitabile. quod si
 Pallerem casu, biberent exsangue cuminum.
 O imitatores, servum pecus; ut mihi bilem,
 Ut mihi saepe jocum vestri movere tumultus!
 Libera per vacuum posui vestigia princeps,
 Non aliena meo pressi pede. qui sibi fidit
 Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
 Ostendi Latio; numeros animosque secutus
 Archilochi, non res et agentia verba Lycamben.
 Ac ne me foliis ideo brevioribus ornes,
 Quod timui mutare modos et carminis artem:
 Temperat Archilochi Musam pede mascula Sappho;
 Temperat Alcaeus, sed rebus et ordine dispar,
 Nec focerum quaerit, quem versibus oblinat atris;
 Nec sponsae laqueum famoso carmine nescit.
 Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinus
 Vulgavi fidicen. juvat inmemorata ferentem
 Ingenuis oculisque legi, manibusque teneri.
 Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector
 Laudet ametque domi, premat extra limen iniquus?
 Non ego ventosae plebis suffragia venor
 Impensis coenarum, et tritae munere vestis:
 Non ego nobilium scriptorum auditor et ultor,
 Grammaticas ambire tribus et pulpita dignor.
 Hinc illae lacrimae. Spissis indigna theatris
 Scripta pudet recitare, et nugis addere pondus,
 Si dixi; Rides, ait, et Jovis auribus ista
 Servas: fidis enim manare poëtica mella
 Te solum, tibi pulcher. Ad haec ego naribus uti
 Formido, et, luctantis a cuto ne fecer ungui,
 Displicet iste locus, clamo, et diludia posco.
 Ludus enim genuit trepidum certamen, et iram;
 Ira truces inimicitias, et funebre bellum.

AD LIBRUM SUUM. EPIST. XX.

15 **V**ERTUMNUM Jamumque, liber, spectare videris:
 Scilicet ut prostes Sossiorum pumice mundus.
 Odisti claves, et grata sigilla pudico,
 20 Paucis ostendi gemis, et communia laudas;
 Non ita nutritus. fuge quo descendere gestis. 5
 Non erit emissio reditus tibi. Quid miser egi?
 Quid volui? dices; ubi quid te laeserit, et scis
 In breve te cogi, cum plenus languet amator.
 Quod si non odio peccantis desipit augur,
 25 Carus eris Romae, donec te deferet aetas. 10
 Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi
 Coeperis; aut tineas pascas taciturnus inertes,
 Aut fugies Uticam, aut vinctus mitteris Ilerdam.
 Ridebit monitor non exauditus: ut ille,
 30 Qui male parentem in rupes protrusit asellum 15
 Iratus. quis enim invitum servare laboret?
 Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
 Occupet extremis in vicis balba senectus.
 Cum tibi Sol tepidus plures admoverit aures;
 35 Me libertino natum patre, et in tenui re, 20
 Majores pennas nido extendisse loqueris;
 Ut, quantum generi demas, virtutibus addas.
 Me primis Urbis belli placuisse domique;
 Corporis exigui, praecanum, solibus aptum;
 40 Irasci celerem, tamen ut placabilis essem. 25
 Forte meum si quis te percontabitur aevum;
 Me quater undenos sciat implevisse Decembres,
 Conlegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

EPISTOLARUM

LIBER SECUNDUS.

AD AUGUSTUM. EPIST. I.

CUM tot sustineas et tanta negotia solus,
 Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
 Legibus emendes; in publica commoda peccem,
 Si longo sermone morer tua tempora, Caesar.
 Romulus, et Liber pater, et cum Castore Pollux,
 Post ingentia facta Deorum in templa recepti,
 Dum terras, hominumque colunt genus, aspera bella
 Componunt, agros assignant, oppida condunt;
 Ploravere suis non respondere favorem
 Speratum meritis. diram qui contudit Hydram, 10
 Notaque fatali portenta labore subegit,
 Conperit invidiam supremo fine domari.
 Urit enim fulgore suo, qui praegravat artes
 Infra se positas; extinctus amabitur idem.
 Praesenti tibi maturos largimur honores, 15
 Jurandasque tuum per numen ponimus aras,
 Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
 Sed tuus hoc populus sapiens et justus in uno,
 Te nostris ducibus, te Graiis anteferendo,
 Cetera nequaquam simili ratione modoque 20
 Aestimat; et nisi quae terris semota suisque
 Temporibus defuncta videt, fastidit et odit.
 Sic fautor veterum, ut Tabulas peccare vetantes,
 Quas bis quinque viri sanxerunt, Foedera Regum,
 Vel Gabiis vel cum rigidis aequata Sabinis, 25
 Pontificum libros, annosa volumina vatum,
 Disctitet Albano Musas in monte locutas.
 Si, quia Graiorum sunt antiquissima quaeque
 Scripta vel optima, Romani pensantur eadem

Scrip-

EPISTOLARUM LIB. II. 197

Scriptores trutina; non est quod multa loquamur: 30
 Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri:
 Venimus ad summum fortunae; pingimus, atque
 Psallimus, et lustramur Achivis doctius unctis.
 Si meliora dies, ut vina, poemata reddit,
 Scire velim, chartis pretium quotus adroget annus? 35
 Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
 Perfectos veteresque referri debet, an inter
 Viles atque novos? excludat jurgia finis.
 Est vetus atque probus centum qui perficit annos.
 Quid? qui deperit minor uno mense, vel anno, 40
 Inter quos referendus erit? veteresne poetas,
 An quos et praesens et postera respuat aetas?
 Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
 Qui vel mense brevi vel toto est junior anno.
 Utor permissio, caudaeque pilos ut equinae, 45
 Paullatim vello; et demo unum, demo et item unum;
 Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
 Qui redit ad fastos, et virtutem aestimat annis;
 Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacravit.
 Ennius et sapiens, et fortis, et alter Homerus, 50
 (Ut critici dicunt) leviter curare videtur,
 Quo promissa cadant, et somnia Pythagorea.
 Naevius in manibus non est, et mentibus haeret.
 Pene recens? adeo sanctum est vetus omne poema.
 Ambigitur quoties, uter utro sit prior; aufert 55
 Racuvius docti famam senis, Accius alti;
 Dicitur Afrani toga convenisse Menandro;
 Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi;
 Vincere Caecilius gravitate, Terentius arte;
 Hos ediscit, et hos arcto stipata theatro 60
 Spectat Roma potens; habet hos numeratque poetas,
 Ad nostrum tempus Livi scriptoris ab aevo.
 Interdum vulgus rectum videt; est ubi peccat.
 Si veteres ita miratur laudatque poetas,
 Ut nihil anteferat, nihil illis conparet; errat. 65
 Si quaedam nimis antiquae, si pleraque dure
 Dicere credit eos, ignave multa fatetur;
 Et sapit, et mecum facit, et Jove judicat aequo.

Non equidem infector, delendaque carmina Laevi
 Esse reor, meminisse quae plagosum mihi parvo 70
 Orbiliū distare; sed emendata videri,
 Pulchraque, et exactis minimum distantia, miror:
 Inter quae verbum emicuit si forte decorum,
 Si versus paullo concinnior unus et alter,
 Injuste totum ducit venditque poema. 75
 Indignor quidquam reprimi, non quia crasse
 Conpositum inlepideve putetur, sed quia nuper:
 Nec veniam antiquis, sed honorem et praemia posci.
 Recte necne crocum floresque perambulet Attae
 Fabula, si dubitem; clament periisse pudorem 80
 Cuncti pene patres: ea cum reprehendere coner,
 Quae gravis Aesopus, quae doctus Roscius egit.
 Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt:
 Vel quia turpe putant parere minoribus, et quae
 Inherbes didicere, senes perdenda sateri. 85
 Jam Saliare Numae carmen qui laudat, et illud,
 Quod mecum ignorat, solus vult scire videri;
 Ingeniis non ille favet plauditque sepultis,
 Nostra sed impugnat, nos nostraque lividus odit.
 Quod si tam Graecis novitas invisa fuisset, 90
 Quam nobis; quid nunc esset vetus? aut quid haberet,
 Quod legeret tereretque viritum publicus usus?
 Ut primum positis nugari Graecia bellis
 Coepit, et in vitium fortuna labier aequa;
 Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum; 95
 Marmoris, aut eboris fabros, aut aeris amavit;
 Suspendit picta vultum mentemque tabella:
 Nunc tibicinibus, nunc est gavisa tragoedis.
 Sub nutrice puella velut si luderet infans,
 Quod cupide petiit, mature plena reliquit. 100
 Quid placet, aut odio est, quod non mutabile credas?
 Hoc paces habuere bonae, ventique secundi.
 Romae dulce diu fuit et solemne, reclusa
 Mane domo vigilare, clienti promere jura:
 Cautos nominibus certis expendere nummos: 105
 Majores audire, minori dicere, per quae
 Crescere res posset, minui damnosa libido.

Mutavit

EPISTOLARUM LIB. II. 199

Mutavit mentem populus levis, et calet uno
 Scribendi studio: puerique patresque severi
 Fronde comas vineti coenant, et carmina distant. 110
 Ipse ego, qui nullos me adfirmo scribere versus,
 Invenior Parthis mendacior; et prius orto
 Sole vigil calamum et chartas et scrinia posco.
 Navem agere ignarus navis timet: abrotonum aegro
 Non audet, nisi qui didicit, dare: quod medicorum est,
 Promittunt medici: tractant fabrilis fabri: 116
 Scribimus indocti doctique poemata passim.
 Hic error tamen et levis haec infania quantas
 Virtutes habeat, sic collige: vatis avarus 119
 Non temere est animus: versus amat, hoc studet unum;
 Detrimenta, fugas servorum, incendia ridet:
 Non fraudem socio, puerove incogitat ullam
 Pupillo: vivit siliquis et pane secundo:
 Militiae quanquam piger et malus, utilis urbi:
 Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari; 125
 Os tenerum pueri balbumque poeta figurat:
 Torquet ab obscenis jam nunc sermonibus aurem:
 Mox etiam pectus praeceptis format amicis,
 Asperitatis et invidiae conrector et irae;
 Recte facta refert: orientia tempora notis 130
 Instruit exemplis: inopem solatur et aegrum.
 Castis cum pueris ignara puella mariti
 Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
 Poscit opem chorus, et praesentia numina sentit:
 Coelestis inplorat aquas docta prece blandus: 135
 Avertit morbos, metuenda pericula pellit:
 Inpetrat et pacem, et locupletem frugibus annum.
 Carmine Di superi placantur, carmine Manes.
 Agricolae prisci, fortes, parvoque beati,
 Condita post frumenta, levantes tempore festo 140
 Corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem,
 Cum sociis operum pueris, et conjuge fida,
 Tellurem porco, Sylvanum lacte plabant,
 Floribus et vino Genium memorem brevis aevi.
 Fescennina per hunc investa licentia morem 145
 Versibus alternis opprobria rustica sudit;

Liber-

Libertasque recurrentes accepta per annos
 Ludit amabiliter: donec jam saevus apertam
 In rabiem coepit verti jocus, et per honestas
 Ire domos inpune minax. doluere cruento 150
 Dente laceffiti: fuit intactis quoque cura.
 Conditione super communi: quin etiam lex
 Poenaeque lata, malo quae nolle carmine quemquam
 Describi. vertere modum, formidine fustis
 Ad bene dicendum delectandumque redacti. 155
 Graecia capta ferum victorem cepit, et artes
 Intulit agresti Latio. sic horridus ille
 Defluxit numerus Saturnius, et grave virus.
 Munditiae pepulere: sed in longum tamen aevum
 Manserunt, hodieque manent vestigia ruris. 160
 Serus enim Graecis admovit acumina chartis;
 Et post Punica bella quietus quaerere coepit,
 Quid Sophocles et Thespis et Aeschylus utile ferrent.
 Tentavit quoque rem si digne vertere posset:
 Et placuit sibi, natura sublimis et accer: 165
 Nam spirat tragicum satis, et feliciter audet;
 Sed turpem putat inscite metuitque lituram.
 Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
 Sudoris minimum; sed habet Comoedia tanto
 Plus oneris, quanto veniae minus. adspice, Plautus 170
 Quo pacto partes tutetur amantis ephebi,
 Ut patris adtenti; lenonis ut insidiosi:
 Quantus sit Dossennus edacibus in parasitis:
 Quam non adstricto percurrat pulpita focco:
 Gestit enim nummum in loculos demittere; post hoc 175
 Securus, cadat, an recto stet fabula talo.
 Quem tulit ad scenam ventoso Gloria curru,
 Exanimat lentus spectator, sedulus in fiat.
 Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis avarum
 Subruit ac reficit. valeat res ludicra, si me 180
 Palma negata macrum, donata reducit opimum.
 Saepe etiam audacem fugat hoc terretque poetam,
 Quod numero plures, virtute et honore minores,
 Indocti, stolidique, et depugnare parati,
 Si discordet eques, media inter carmina poscunt 185
 Aut

EPISTOLARUM LIB. II. 201

Aut ursum aut pugiles; his nam plebecula gaudet.
 Verum equitis quoque jam migravit ab aure voluptas
 Omnis, ad incertos oculos et gaudia vana.
 Quattuor, aut plures aulaea premuntur in horas;
 Dum fugiunt equitum turmae, peditumque catervae: 190
 Mox trahitur manibus regum fortuna retortis:
 Effeda festinant, pilenta, petorrita, naves:
 Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
 Si foret in terris, rideret Democritus; seu
 Diverfum confusa genus panthera camelo, 195
 Sive elephas albus vulgi converteret ora:
 Spectaret populum ludis attentius ipsis,
 Ut sibi praebentem mimo spectacula plura:
 Scriptores autem narrare putaret asello
 Fabellam furdo: nam quae pervincere voces 200
 Evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
 Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum;
 Tanto cum strepitu ludi spectantur, et artes,
 Divitiaeque peregrinae: quibus oblitus actor
 Cum stetit in scena, concurrit dextera laevae: 205
 Dixit adhuc aliquid? nil sane. quid placet ergo?
 Lana Tarentino violas imitata veneno.
 Ac ne forte putes, me, quae facere ipse recusem,
 Cum recte tractent alii, laudare maligne:
 Ille per extantum funem mihi posse videtur 210
 Ire poëta, meum qui pectus inaniter angit,
 Irritat, mulcet, falsis terroribus, inplet,
 Ut magus; et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
 Verum age, et his, qui se lectori credere malunt,
 Quam spectatoris fastidia ferre superbi, 215
 Curam impende brevem; si munus Apolline dignum
 Vis complere libris, et vatibus addere calcar,
 Ut studio majore petant Helicon virentem.
 Multa quidem nobis facimus mala saepe poëtae,
 (Ut vineta egomet caedam mea) cum tibi librum 220
 Sollicito damus, aut fesso: cum laedimur, unum
 Si quis amicorum est ausus reprehendere versum:
 Cum loca jam recitata revolvimus inrevocati:
 Cum lamentamur non adparere labores

Nostros,

Nostros, et tenui deducta poemata filo: 225
 Cum speramus eo rem venturam, ut, simul atque
 Carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
 Arcessas, et egere vetes, et scribere cogas.
 Sed tamen est operae pretium cognoscere, quales
 Aedituos habeat belli spectata domique 230
 Virtus, indigno non committenda poetæ:
 Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
 Choerilus, incultis qui versibus et male natis
 Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos.
 Sed veluti tractata notam labemque remittunt 235
 Atramenta, fere scriptores carmine foedo
 Splendida facta linunt. idem Rex ille, poema
 Qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
 Edicto vetuit; ne quis se praeter Apellem,
 Pingeret, aut alius Lysippo duceret aera 240
 Fortis Alexandri vultum simulantia. quod si
 Judicium subtile videndis artibus illud
 Ad libros et ad haec Musarum dona vocares;
 Boeotum in crasso jurares aëre natum.
 At neque dedecorant tua de se judicia, atque 245
 Munera, quae multa dantis cum laude tulerunt
 Dilecti tibi Virgilius Variusque poetæ:
 Nec magis expressi vultus per aënea signa,
 Quam per vatis opus mores animique virorum
 Clarorum adparent: nec sermones ego malle 250
 Repentes per humum, quam res componere gestas,
 Terrarumque situs et flumina dicere, et arces
 Montibus inpositas, et barbara regna, tuisque
 Auspiciis totum confecta duella per orbem,
 Claustraque custodem pacis cohibentia Janum, 255
 Et formidatam Parthis, te Principe, Romam;
 Si quantum cuperem, possem quoque. sed neque parvum
 Carmen majestas recipit tua; nec meus audet
 Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
 Sedulitas autem stulte, quem diligit, urguet; 260
 Praecipue cum se numeris commendat et arte.
 Discit enim citius, meminitque libentius illud,
 Quod quis deridet, quam quod probat et veneratur.

Nil moror officium quod me gravat: ac neque ficto
 In pejus vultu proponi cereus usquam, 265
 Nec prave factis decorari versibus opto:
 Ne rubeam pingui donatus munere, et una
 Cum scriptore meo capsâ porrectus aperta,
 Deferar in vicum vendentem thus et odores,
 Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis. 270

AD JULIUM FLORUM. EPIST. II.

FLORE, bono claroque fidelis amice Neroni;
 Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
 Tibure vel Gabiis, et tecum sic agat; Hic et
 Candidus, et talos a vertice pulcher ad imos,
 Fiet eritque tuus, nummorum millibus octo;
 Verna ministeriis ad nutus aptus heriles,
 Literulis Graecis inbutus, idoneus arti
 Cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda:
 Quin etiam canet indoctum, sed dulce, bibenti:
 Multa fidem promissa levant, ubi plenius aequo 10
 Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
 Res urguet me nulla; meo sum pauper in aere.
 Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere a me
 Quivis ferret idem: semel hic cessavit, et (ut fit)
 In scalis latuit metuens pendentis habenae: 15
 Des nummos, excepta nihil te si fuga laedit.
 Ille ferat pretium, poenae securus, opinor.
 Prudens emisti vitiosum: dicta tibi est lex:
 Insequeris tamen hunc, et lite moraris iniqua.
 Dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi 20
 Talibus officiis prope mancum: ne mea saevus
 Jurgares ad te quod epistola nulla veniret.
 Quid tum profeci, mecum facientia jura
 Si tamen attentas? quereris super hoc etiam; quod
 Expectata tibi non mittam carmina mendax. 25
 Luculli miles conlecta viatica multis
 Aerumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
 Perdiderat: post hoc vehemens lupus, et sibi, et hosti
 Iratus pariter, jejunis dentibus acer,

Praesidium

Praesidium regale loco dejecit, ut aiunt,
 Summe munito, et multarum divite rerum.
 Clarus ob id factum, donis ornatur honestis,
 Accipit et bis dena super sestertia nummum.
 Forte sub hoc tempus castellum evertere praetor
 Nescio quod cupiens, hortari coepit eundem 39
 Verbis, quae timido quoque possent addere mentem:
 I bone, quo virtus tua te vocat: i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum praemia: quid stas?
 Post haec ille catus, quantumvis rusticus; Ibit,
 Ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit, inquit. 40
 Romae nutrir mihi contigit atque doceri
 Iratus Graiis quantum nocuisset Achilles.
 Adjecere bonae paullo plus artis Athenae:
 Scilicet, ut possem curvo dignoscere rectum,
 Atque inter silvas Academi quaerere verum. 45
 Dura sed emovere loco me tempora grato;
 Civilisque rudem belli tulit aestus in arma,
 Caesaris Augusti non responsura lacertis.
 Unde simul primum me dimisere Philippi
 Decisis humilem pennis, inopemque paterni 50
 Et laris et fundi, paupertas inpulit audax,
 Ut versus facerem: sed, quod non desit, habentem
 Quae poterunt unquam satis expurgare cicutae,
 Ni melius dormire putem, quam scribere versus?
 Singula de nobis anni praedantur euntes; 55
 Eripuere jocos, venerem, convivia ludum;
 Tendunt extorquere poemata. quid faciam vis?
 Denique non omnes eadem mirantur amantque.
 Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis;
 Ille Bioncis sermonibus, et sale nigro. 60
 Tres mihi convivae prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diversa palato.
 Quid dem? quid non dem? renuis quod tu, jubet alter:
 Quod petis, id sane est invisum acidumque duobus.
 Praeter cetera, me Romaene poemata censes 65
 Scribere posse inter tot curas totque labores?
 Hic sponsum vocat; hic auditum scripta, relictis
 Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini;

Hic

- 30 Hic extremo in Aventino; visendus uterque:
 Intervalla vides humane commoda. Verum 70
 Purae sunt plateae, nihil ut meditantibus obstat.
 Festinat calidus mulis gerulisque redemptor:
 Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum:
 35 Tristia robustis luctantur funera plaustris:
 Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus. 75
 I nunc, et versus tecum meditare canoros.
 Scriptorum chorus omnis amat nemus, et fugit urbes,
 Rite cliens Bacchi somno gaudentis et umbra.
 40 Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
 Vis canere, et non tacta sequi vestigia vatum? 80
 Ingenium sibi quod vacuas desumpsit Athenas;
 Et studiis annos septem dedit, insenuitque
 Libris et curis, statua taciturnius exit
 45 Plerumque, et risu populum quatit: hic ego rerum
 Fluctibus in mediis, et tempestatibus Urbis, 85
 Verba lyrae motura sonum connectere digner?
 Frater erat Romae consulti rhetor; ut alter
 Alterius sermone meros audiret honores:
 50 Gracchus ut hic illi foret; huic ut Mucius ille.
 Qui minus argutos vexat furor iste poëtas? 90
 Carmina conpono, hic elegos; mirabile visu!
 Caelatumque novem Musis opus. adspice primum,
 Quanto cum fastu, quanto molimine circum-
 55 spectemus vacuum Romanis vatibus aedem.
 Mox etiam (si forte vacas) sequere, et procul audi 95
 Quid ferat, et quare sibi nectat uterque coronam.
 Caedimur, et totidem plagis consumimus hostem,
 Lento Samnites ad lumina prima duello.
 60 Discedo Alcaeus puncto illius: ille meo quis?
 Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere visus; 100
 Fit Mimnermus, et optivo cognomine crescit.
 Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
 Cum scribo; et supplex populi suffragia capto:
 65 Idem, finitis studiis, et mente recepta,
 Obturem patulas inpune legentibus aures. 105
 Ridetur mala qui componunt carmina: verum
 Gaudent scribentes, et se venerantur, et ultro,

Hic

S

Si

Si taceas, laudant; quidquid scripsere, beati.
 At qui legitimum cupiet fecisse poema,
 Cum tabulis animum censoris sumet honesti: 110
 Audebit, quaecunque parum splendoris habebunt,
 Et sine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
 Verba movere loco; quamvis invita recedant,
 Et versentur adhuc intra penetralia Vestae.
 Obscurata diu populo bonus eruet, atque 115
 Proferet in lucem speciosa vocabula rerum,
 Quae priscis memorata Catonibus atque Cethegis,
 Nunc sitis informis premit et deserta vetustas.
 Addiscet nova, quae genitor produxerit usus:
 Vehemens, et liquidus, puroque simillimus amni, 120
 Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua:
 Luxuriantia conpescet: nimis aspera sano
 Levabit cultu: virtute carentia tollet:
 Ludentis speciem dabit, et torquebitur, ut qui
 Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur. 125
 Praetulerim scriptor delirus inersque videri,
 Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
 Quam sapere, et ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
 Qui se credebat miros audire tragoedos,
 In vacuo laetus sessor plausorque theatro: 130
 Cetera qui vitae servaret munia recto
 More, bonus sane vicinus, amabilis hospes,
 Comis in uxorem, posset qui ignoscere servis,
 Et signo laeso non insanire lagenae:
 Posset qui rupem et puteum vitare patentem: 135
 Hic ubi cognatorum opibus curisque relictus,
 Expulit elleboro morbum bilemque meraco,
 Et rediit ad se: Pol me occidistis, amici,
 Non servastis, ait; cui sic extorta voluptas,
 Et demtus per vim mentis gratissimus error. 140
 Nimirum sapere est abiectis utile nugis,
 Et tempestivum pueris concedere ludum:
 Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
 Sed verae numerosque modosque ediscere vitae.
 Quocirca mecum loquor haec, tacitusque recordor: 145
 Si tibi nulla sitim finiret copia lymphae;

Narrares

Narrares medicis: quod quanto plura parasti,
 Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
 Si vulnus tibi monstrata radice vel herba
 Non fieret levius; fugeres radice vel herba 150
 Proficiente nihil curarier. audieras, cui
 Rem Di donarint, illi decedere pravam
 Stultitiam; et cum sis nihilo sapientior, ex quo
 Plenior es, tamen uteris monitoribus isdem?
 At, si divitiae prudentem reddere possent, 155
 Si cupidum timidumque minus, te; nempe ruberes,
 Viveret in terris te si quis avarior uno.
 Si proprium est, quod quis libra mercatur et aere;
 Quaedam (si credis consultis) mancupat usus;
 Qui te pascit ager, tuus est; et villicus Orbi, 160
 Cum segetes occat tibi mox frumenta daturas,
 Te dominum sentit. das nummos; accipis uvam,
 Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo isto
 Paullatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
 Aut etiam supra, nummorum millibus emtum. 165
 Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
 Emtor Aricini quondam Veientis et arvi,
 Emtum coenat olus; quamvis aliter putat: emtis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat aënum.
 Sed vocat usque suum, qua populus adlita certis 170
 Limitibus vicina refigit jurgia: tanquam
 Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horae
 Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte suprema,
 Permutet dominos, et cedat in altera jura.
 Sic, quia perpetuus nulli datur usus, et heres 175
 Heredem alterius, velut unda supervenit undam;
 Quid vici profunt, aut horrea? quidve Calabris
 Saltibus adjecti Lucani? si metit Orcus
 Grandia cum parvis, non exorabilis auro.
 Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas, 180
 Argentum, vestes Getulo murice tinctas,
 Sunt qui non habeant; est qui non curat habere.
 Cur alter fratrum cessare, et ludare, et ungui
 Praeferat Herodis palmetis pinguibus; alter
 Dives et inportunus, ad umbram lucis ab ortu, 185
 Silve-

Silvestrem flammis et ferro mitiget agrum:
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturae Deus humanae, mortalis in unum-
 quodque caput, vultu mutabilis, albus et ater.
 Utar, et ex modico, quantum res poscet, acervo 190
 Tollam: nec metuam, quid de me iudicet heres,
 Quod non plura datis invenerit. et tamen idem
 Scire volam, quantum simplex hilarisque nepoti
 Discrepet; et quantum discordet parcus avaro.
 Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumtum 195
 Invitus facias nec plura parare labores;
 Ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,
 Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
 Pauperies immunda procul procul absit. ego, utrum
 Nave ferar magna an parva, ferar unus et idem. 200
 Non agimur tumidis velis Aquilone secundo:
 Non tamen adversis aetatem ducimus Austris:
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis usque priores.
 Non es avarus: abi. quid? cetera jam simul isto 205
 Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
 Ambitione? caret mortis formidine et ira?
 Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 Nocturnos Lemures, portentaque Thessala rides?
 Natales grate numeras? ignoscis amicis? 210
 Lenior et melior sis accedente senecta?
 Quid te exempta levat spinis de pluribus una?
 Vivere si recte nescis, decede peritis:
 Lufisti satis, edisti satis, atque bibisti:
 Tempus abire tibi est: ne potum largius aequo 215
 Rideat et pulset lasciva decentius aetas.

Q. HO.

Q. HORATII

ARS POETICA.

EPISTOLA AD PISONES.

HUMANO capiti cervicem pictor equinam
 Jungere si velit, et varias inducere plumas,
 Undique conlatis membris, ut turpiter atrum
 Desinat in piscem mulier formosa superne;
 Spectatum admissi risum teneatis amici? 5
 Credite, Pisones, isti tabulae fore librum
 Persimilem, cujus, velut aegri somnia, vanae
 Fingentur species; ut nec pes, nec caput uni
 Reddatur formae. Pictoribus atque poëtis
 Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas: 10
 Scimus, et hanc veniam petimusque damusque vicissim:
 Sed non ut placidis coëant inmitia; non ut
 Serpentes avibus gementur, tigribus agni.
 Inceptis gravibus plerumque et magna professis
 Purpureus, late qui splendeat, unus et alter 15
 Adfuitur pannus: cum lucus et ara Dianae,
 Et propèrantis aquae per amoenos ambitus agros,
 Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus.
 Sed nunc non erat his locus: et fortasse cupressum
 Scis simulare: quid hoc, si fractis enatat exipes 20
 Navibus, aere dato qui pingitur? amphora coepit
 Institui; currente rota, cur urceus exit?
 Denique sit quidvis simplex duntaxat et unum.
 Maxima pars vatum, pater et juvenes patre digni,
 S 3 Decipi-

Decipimur specie recti. brevis esse laboro,
 Obscurus fio: sectantem lenia nervi
 Deficiunt animique: professus grandia, turguet:
 Serpit humi tutus nimium timidusque procellae:
 Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
 Delphinum silvis adpingit, fluctibus aprum. 30
 In vitium ducit culpa fuga, si caret arte.
 Aemulum circa ludum faber unus et unguēs
 Exprimet, et molles imitabitur aere capillos;
 Infelix operis summa, quia ponere totum
 Nesciet. hunc ego me, si quid componere curem, 35
 Non magis esse velim, quam pravo vivere naso,
 Spectandum nigris oculis nigroque capillo.
 Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam
 Viribus; et versate diu, quid ferre recusent,
 Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res, 40
 Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
 Ordinis haec virtus erit et venus, aut ego fallor;
 Ut jam nunc dicat jam nunc debentia dici;
 Pleraque differat, et praesens in tempus omittat.
 Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor. 45
 In verbis etiam tenuis cautusque ferendis:
 Dixeris egregie, notum si callida verbum
 Reddiderit junctura novum. si forte necesse est
 Indiciis monstrare recentibus abdita rerum;
 Fingere cinctutis non exaudita Cethegis 50
 Continger: dabiturque licentia sumta pudenter.
 Et nova factaque nuper habebunt verba fidem; si
 Graeco fonte cadant, parce detorta. quid autem
 Caecilio Plautoque dabit Romanus, ademptum
 Virgilio Varioque? ego cur, adquirere pauca 55
 Si possum, invideor? cum lingua Catonis et Enni
 Sermonem patrium ditaverit, et nova rerum
 Nomina protulerit. licuit, semperque licebit
 Signatum praesente nota procudere nomen.
 Ut silvae foliis pronos mutantur in annos; 60
 Prima cadunt: ita verborum vetus interit aetas,
 Et juvenum ritu florent modo nata vigentque.
 Debemur morti nos, nostraque; siue receptus

Terra

Terra Neptunus classes Aquilonibus arcet,
 Regis opus; sterilisve diu palus, aptaque remis 65
 Vicinas urbes alit; et grave sentit aratrum:
 Seu cursum mutavit iniquum frugibus amnis,
 Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
 Nedum sermonum stet honos, et gratia vivax.
 Multa renascentur, quae jam cecidere; cadentque, 70
 Quae nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
 Quem penes arbitrium est, et jus, et norma loquendi.
 Res gestae regumque ducumque, et tristia bella
 Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
 Versibus inpariter junctis querimonia primum, 75
 Post etiam inclusa est voti sententia compos.
 Quis tamen exiguos elegos emisit auctor,
 Grammatici certant, et adhuc sub iudice lis est.
 Archilochum proprio rabies armavit iambo:
 Hunc socci cepere pedem grandaeque cothurni, 80
 Alternis aptum sermonibus, et populares
 Vincentem strepitus, et natum rebus agendis.
 Musa dedit fidibus Divos, puerosque Deorum,
 Et pugilem victorem, et equum certamine primum,
 Et juvenum curas, et libera vina referre. 85
 Descriptas servare vices, operumque colores,
 Cur ego, si nequeo ignoroque, poeta salutor?
 Cur nescire, pudens prave, quam discere malo?
 Versibus exponi tragicis res comica non vult:
 Indignatur item privatis ac prope socco 90
 Dignis carminibus narrari coena Thyestae.
 Singula quaeque locum teneant sortita decentem.
 Interdum tamen et vocem comoedia tollit;
 Iratusque Chremes tumido delitigat ore.
 Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri 95
 Telephus et Peleus: cum pauper et exul uterque,
 Projicit ampullas et sesquipedalia verba,
 Si curat cor spectantis tetigisse querela.
 Non satis est pulchra esse poemata; dulcia sunt, 100
 Et quocunque volent, animum auditoris agunt.
 Ut ridentibus adrident, ita sentibus adsent
 Humani vultus. si vis me flere, dolendum est

Primum

Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia laedent,
 Telephe, vel Peleu: male si mandata loqueris,
 Aut dormitabo, aut ridebo. tristia moestum 105
 Vultum verba decent: iratum, plena minarum;
 Ludentem, lasciva; severum, seria dictu.
 Format enim Natura prius nos intus ad omnem
 Fortunarum habitum; juvat, aut impellit ad iram,
 Aut ad humum moerore gravi deducit, et angit: 110
 Post effert animi motus interprete lingua.
 Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
 Romani tollent equites peditesque cachinnum.
 Intererit multum Divusne loquatur, an Heros;
 Maturusne senex, an adhuc florente juventa 115
 Fervidus; et matrona potens, an sedula nutrix;
 Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli;
 Colchus, an Assyrius; Thebis nutritus, an Argis.
 Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge,
 Scriptor: honoratum si forte reponis Achillem; 120
 Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
 Jura neget sibi nata, nihil non adroget armis.
 Sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
 Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.
 Si quid inexpertum scenae committis, et audes 125
 Personam formare novam; servetur ad inum
 Qualis ab incepto processerit, et sibi constet.
 Difficile est proprie communia dicere: tuque
 Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
 Quam si proferres ignota indictaque primus. 130
 Publica materies privati juris erit, si
 Nec circa vilem patulumque moraberis orbem;
 Nec verbum verbo curabis reddere fidus
 Interpres; nec desilies imitator in arctum,
 Unde pedem proferre pudor vetet aut operis lex. 135
 Nec sic incipies, ut scriptor cyclius olim:
 "Fortunam Priami cantabo, et nobile bellum.
 Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
 Parturiunt montes; nascetur ridiculus mus.
 Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte? 140
 "Dic mihi, Musa, virum, captae post moenia Trojae,
 "Qui

" Qui mores hominum multorum vidit, et urbes.
 Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
 Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
 Antiphaten, Scyllamque, et cum Cyclope Charybdim.
 Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
 Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo:
 Semper ad eventum festinat; et in medias res,
 Non secus ac notas, auditorem rapit; et quae
 Desperat tractata nitescere posse, relinquit:
 Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
 Primo ne medium, medio ne discrepet inum.
 Tu, quid ego et populus mecum desideret, audi.
 Si plausoris eges aulaea manentis, et usque
 Sessuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat:
 Aetatis cuiusque notandi sunt tibi mores,
 Mobilibusque decor, maturis dandus et annis.
 Reddere qui voces jam scit puer, et pede certo
 Signat humum, gestit paribus concludere, et iram
 Conligit ac ponit temere, et mutatur in horas.
 Inerbis juvenis, tandem custode remoto,
 Gaudet equis canibusque, et apriei gramine campi;
 Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
 Utilium tardus provisor, prodigus aeris,
 Sublimis, cupidusque, et amata relinquere pernix.
 Conversis studiis, aetas animusque virilis
 Quaerit opes et amicitias, inservit honori;
 Commisisse cavet, quod mox mutare laboret.
 Multa senem circumveniunt incommoda; vel quod
 Quaerit, et inventis miser abstinet, ac timet uti:
 Vel quod res omnes timide gelideque ministrat,
 Dilator, spe longus, iners, avidusque futuri;
 Difficilis, querulus, laudator temporis acti
 Se puero, castigator cenforque minorum.
 Multa ferunt anni venientes commoda secum,
 Multa recedentes adimunt: ne forte seniles
 Mandentur juveni partes, pueroque viriles;
 Semper in adjunctis, aevoque morabimur aptis.
 Aut agitur res in scenis, aut acta refertur:
 Segnius irritant animos demissa per aurem,
 Quam

Quam quae sunt oculis subiecta fidelibus, et quae
 Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
 Digna geri promes in scenam: multaue tolles
 Ex oculis, quae mox narret facundia praesens:
 Ne pueros coram populo Medea trucidet;
 Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus;
 Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguem.
 Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
 Neve minor, neu sit quinto productior actu
 Fabula, quae posci vult, et spectata reponi.
 Nec Deus interfit, nisi dignus vindice nodus
 Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
 Actoris partes chorus, officiumque virile
 Defendat: neu quid medios intercinat actus,
 Quod non proposito conducat et haereat apte.
 Ille bonis faveatque et consilietur amice:
 Et regat iratos, et amet pacare tumentes:
 Ille dapes laudet mensae brevis: Ille salubrem
 Iustitiam, legesque, et apertis otia portis:
 Ille tegat commissa, Deosque precetur et oret,
 Ut redeat miseris, abeat Fortuna superbis.
 Tibia non, ut nunc, orichalco vineta, tubaeque
 Aemula; sed tenuis simplexque foramine pauco
 Adspirare et adesse choris erat utilis, atque
 Nondum spissa nimis complere sedilia flatu:
 Quo sane populus numerabilis, utpote parvus
 Et frugi castusque verecundusque coibat.
 Postquam coepit agros extendere victor, et Urbem
 Latior amplecti murus, vinoque diurno
 Placari Genius festis inpune diebus;
 Accessit numerisque modisque licentia major.
 Indoctus quid enim saperet liberque laborum
 Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
 Sic priscae motumque et luxuriam addidit arti
 Tibicen, traxitque vagus per pulpita vestem:
 Sic etiam fidibus voces crevere severis,
 Et tulit eloquium insolitum facundia praeceps:
 Utiliumque sagax rerum, et divina futuri
 Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.

185

190

195

200

205

210

215

Carminc

ARS POETICA.

215

Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum, 220
 Mox etiam agrestes Satyros nudavit, et asper
 Incolumi gravitate jocos tentavit: eo quod
 Inlecebris erat et grata novitate morandus
 Spectator, functusque sacris, et potus, et exlex.
 Verum ita riores, ita commendare dicaces 225
 Conveniet Satyros, ita vertere seria ludo;
 Ne, quicumque Deus, quicumque adhibebitur Heros
 Regali conspectus in auro nuper et ostro,
 Migret in obscuras humili sermone tabernas:
 Aut, dum vitat humum, nubes et inania captet. 230
 Effutire leves indigna tragoedia versus,
 Ut festis matrona moveri iussa diebus,
 Interit Satyris paullum pudibunda protervis.
 Non ego inornata et dominantia nomina solum
 Verbaque, Pifones, Satyrorum scriptor amabo: 235
 Nec sic enitar tragico disferre colori,
 Ut nihil intersit, Davusne loquatur et audax
 Pythias emuncto lucrata Simone talentum,
 An custos famulusque Dei Silenus alumni.
 Ex noto fictum carmen sequar; ut sibi quisvis 240
 Speret idem; sudet multum, frustra que laboret
 Ausus idem; tantum series juncturaque pollet:
 Tantum de medio sumtis accedit honoris.
 Silvius deducti caveant, me iudice, Fauni,
 Ne velut innati triviis, ac pene forenses, 245
 Aut nimium teneris juvenentur versibus unquam,
 Aut imunda crepent ignominiosa que dicta.
 Offenduntur enim, quibus est equus, et pater, et res:
 Nec, si quid fristi ciceris probat et nucis emtor,
 Aequis accipiunt animis, donantve corona. 250
 Syllaba longa brevi subiecta, vocatur iambus,
 Pes citus; unde etiam Trimetris adcrefcere jussit
 Nomen iambeis, cum senos redderet istus
 Primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
 Tardior ut paullo graviorque veniret ad aures, 255
 Spondeos stabiles in jura paterna recepit
 Commodus et patiens; non ut de fede secunda
 Cederet, aut quarta socialiter. hic et in Acci

Nobilibus

Nobilibus Trimetris apparet rarus, et Enni.
 In scenam missus magno cum pondere versus,
 Aut operae celeris nimium curaue carentis,
 Aut ignoratae premit artis crimine turpi.
 Non quivis videt inmodulata poemata iudex:
 Et data Romanis venia est indigna poetis.
 Idcircone vager, scribamque licenter? ut omnes
 Visuros peccata putem mea; tutus et intra
 Spem veniae cautus? vitavi denique culpam,
 Non laudem merui. vos exemplaria Graeca
 Nocturna versate manu, versate diurna.
 At vestri proavi Plautinos et numeros et
 Laudavere sales; nimium patienter utrumque,
 Ne dicam stulte, mirati: si modo ego et vos
 Scimus inurbanum lepido seponere dicto,
 Legitimumque sonum digitis callemus et aure.
 Ignotum tragicae genus invenisse Camenae
 Dicitur, et plaustris vexisse poemata Thespis
 Qui canerent agerentque, peruncti faecibus ora:
 Post hunc personae pallaeque repertor honestae
 Aeschylus et modicis instravit pulpita tignis,
 Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
 Successit vetus his Comoedia, non sine multa
 Laude, sed in vitium libertas excidit, et vim
 Dignam lege regi: lex est accepta: chorusque
 Turpiter obticuit, sublato jure nocendi.
 Nil intentatum nostri liquere poetae,
 Nec minimum meruere decus, vestigia Graeca
 Ausi deferere, et celebrare domestica facta,
 Vel qui Praetextas, vel qui docuere Togatas.
 Nec virtute foret clarisve potentius armis,
 Quam lingua; Latium; si non offenderet unum-
 quemque poetarum limae labor et mora. vos, o
 Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
 Multa dies et multa litura coercuit, atque
 Praefectum decies non castigavit ad unguem.
 Ingenium misera quia fortunatius arte
 Credit, et excludit sanos Helicone poetas
 Democritus; bona pars non unguis ponere curat,

260

265

270

275

280

285

290

295

Non

Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
 Nanciscetur enim pretium nomenque poëtae,
 Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam 300
 Tonfori Licino commiserit. ô ego laevus,
 Qui purgor bilem sub verni temporis horam!
 Non alius faceret meliora poëmata. verum
 Nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum
 Reddere quae ferrum valet exfors ipsa secandi. 305
 Munus et officium, nil scribens ipse, docebo;
 Unde parentur opes; quid alat formetque poëtam;
 Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error.
 310
 Scribendi recte, sapere est et principium et fons.
 Rem tibi Socraticae poterunt ostendere chartae:
 Verbaque provisam rem non invita sequentur.
 Qui didicit patriae quid debeat, et quid amicis;
 Quo sit amore parens, quo frater amandus et hospes;
 315
 Quod sit conscripti, quod iudicis officium; quae
 Partes in bellum missi ducis; ille profecto
 Reddere personae scit convenientia cuique.
 Respicere exemplar vitae morumque jubebo
 Doctum imitatore, et vivas hinc ducere voces.
 320
 Interdum speciosa locis, morataque recte
 Fabula, nullius veneris, sine pondere et arte,
 Valdius oblectat populum, meliusque moratur,
 Quam versus inopes rerum, nugaeque canorae.
 Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
 325
 Musa loqui, praeter laudem nullius avaris.
 Romani pueri longis rationibus assentem
 Discunt in partes centum diducere. Dicat
 Filius Albini, si de quincunce remota est
 Uncia, quid superet; poterat dixisse, Triens? Eu!
 330
 Rem poteris servare tuam. redit uncia: quid sit?
 Semis. an haec animos aerugo et cura peculi
 Cum semel inbuerit, speremus carmina fingi
 Posse linenda cedro, et levi servanda cupresso?
 Aut prodesse volunt, aut delectare poëtae;
 335
 Aut simul et jucunda et idonea dicere vitae.
 Quidquid praecipies, esto brevis: ut cito dicta
 Percipiant animi dociles, teneantque fideles.

Omne supervacuum pleno de pectore manat.
 Ficta voluptatis causa sint proxima veris;
 Nec quodcunque volet, poscat sibi fabula credi:
 Neu pransae Lamiae vivum puerum extrahat alvo. 340
 Centuriae seniorum agitant expertia frugis:
 Celsi praetereunt austera poemata Rhamnes.
 Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
 Lectorem delectando, pariterque monendo.
 Hic meret aera liber Sosis, hic et mare transit, 345
 Et longum noto scriptori prorogat aevum.
 Sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus:
 Nam neque chorda sonum reddit quem vult manus et mens:
 Poscentique gravem persaepe remittit acutum;
 Nec semper feriet, quodcunque minabitur, arcus. 350
 Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
 Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
 Aut humana parum cavit natura. quid ergo?
 Ut scriptor si peccat idem librarius usque,
 Quamvis est monitus, venia caret; ut citharoedus 355
 Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
 Sic mihi qui multum cessat, sit Choerilus ille,
 Quem bis terve bonum, cum risu miror; et idem
 Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
 Verum opere in longo fas est obrepere somnum. 360
 Ut pictura, poësis; erit quae, si propius stes,
 Te capiat magis, et quaedam, si longius abstes.
 Haec amat obscurum, volet haec sub luce videri,
 Judicis argutum quae non formidat acumen:
 Haec placuit semel; haec decies repetita placebit. 365
 O major juvenum, quamvis et voce paterna
 Fingeris ad rectum, et per te sapis; hoc tibi dictum
 Tolle memor: certis medium et tolerabile rebus
 Recte concedi: consultus juris, et actor
 Causerum mediocris abest virtute disertis 370
 Messalae, nec scit quantum Cascellius Aulus;
 Sed tamen in pretio est: mediocribus esse poëtis
 Non homines, non Di, non concessere columnae.
 Ut gratas inter mensas symphonia discors, 375
 Et crassum unguentum, et Sardo cum melle papaver

- Offendunt; poterat duci quia coena sine istis:
 Sic animis natum inventumque poema juvandis,
 Si paullum summo decessit, vergit ad imum.
- 340 Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:
 Indoctusque pilae, discive, trochive, quiescit; 380
 Ne spissae risum tollant inpune coronae:
 Qui nescit versus, tamen audet fingere. quidni?
 Liber et ingenuus, praesertim census equestrem
 345 summam nummorum, vitioque remotus ab omni.
 Tu nihil invita dices faciesve Minerva: 385
 Ad tibi iudicium est, ea mens. si quid tamen olim
 scripseris, in Maeti descendat iudicis aures,
 Et patris, et nostras; nonumque prematur in annum,
 350 Membranis intus positis. delere licebit,
 Quod non edideris: nescit vox missa reverti. 390
 Silvestres homines facer interpreteque Deorum
 Caedibus et victu foedo deterruit Orpheus:
 Dictus ob hoc lenire tigres rabidosque leones.
 355 Dictus et Amphion, Thebanae conditor arcis,
 Saxa movere sono testudinis, et prece blanda 395
 Ducere quo vellet. fuit haec sapientia quondam,
 Publica privatis secernere, sacra profanis;
 Concubitu prohibere vago; dare jura maritis;
 360 Oppida moliri; leges incidere ligno.
 Sic honor et nomen divinis vatibus atque 400
 Carminibus venit. post hos insignis Homerus,
 Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
 Versibus exacuit. dictae per carmina sortes;
 365 Et vitae monstrata via est; et gratia regum
 Meritis tentata modis; ludusque repertus, 405
 Et longorum operum finis; ne forte pudori
 Sit tibi Musa lyrae solers, et cantor Apollo.
 Natura fieret laudabile carmen, an arte,
 370 Quaesitum est. ego nec studium sine divite vena,
 Nec rude quid possit video ingenium: alterius sic 410
 Altera poscit opem res, et conjurat amice.
 Qui studet optatam cursu contingere metam,
 375 Multa tulit fecitque puer; sudavit et alsit;
 Abstinuit Venere et vino: qui Pythia cantat

Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum. 415
 Nec fatis est dixisse, Ego mira poemata pango:
 Occupet extremum scabies: mihi turpe relinqui est,
 Et, quod non didici, sane nescire fateri.
 Ut praeco, ad merces turbam qui cogit emendas;
 Adsentatores jubet ad lucrum ire poeta 420
 Dives agris, dives positus in foenore nummis.
 Si vero est, unctum qui recte ponere possit,
 Et spondere levi pro paupere, et eripere atris
 Litibus implicatum; mirabor, si sciet inter-
 noscere mendacem verumque beatus amicum. 425
 Tu seu donâs, seu quid donare voles cui;
 Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
 Laetitiae: clamabit enim, Pulchre, bene, recte;
 Pallefcet; super his etiam stillabit amicis
 Ex oculis rorem; saliet, tundet pede terram. 430
 Ut qui conducti plorant in funere, dicunt
 Et faciunt prope plura dolentibus ex animo; sic
 Derisor vero plus laudatore movetur.
 Reges dicuntur multis urguere culullis,
 Et torquere mero, quem perspexisse laborant, 435
 An sit amicitia dignus. si carmina condes,
 Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.
 Quinâtilio si quid recitares, Corrige, fodes,
 Hoc, aiebat, et hoc. melius te posse negares,
 Bis terque expertum frustra: delere jubebat 440
 Et male formatos incudi reddere versus.
 Si defendere delictum, quam vertere, malles,
 Nullum ultra verbum, aut operam insumebat inanem,
 Quin sine rivali teque et tua solus amares.
 Vir bonus et prudens versus reprendet inertes, 445
 Culpabit duos, incommis adlinet atrum
 Transverso calamo signum; ambitiosa recidet
 Ornamenta; parum claris lucem dare coget;
 Arguet ambigue dictum; mutanda notabit;
 Fiet Aristarchus: nec dicet, Cur ego amicum 450
 Offendam in nugis? hae nugae feria ducent
 In mala derisum semel, exceptumque sinistre.
 Ut mala quem scabies aut morbus regius urguet,

ARS POETICA.

221

- 415 Aut fanaticus error, et iracunda Diana;
 Vesanum tetigisse timent fugiuntque poëtam, 455
 Qui sapiunt: agitant pueri, incautique sequuntur.
 Hic, dum sublimes versus rufatur, et errat,
 Si veluti merulis intentus decedit auceps
 420 In puteum, foveamve; licet, Succurrite, longum
 Clamet, Io cives; non sit qui tollere curet.
 Si curet quis opem ferre, et demittere funem;
 Qui scis, an prudens huc se dejecerit, atque
 Servari nolit? dicam; Siculique poëtae
 425 Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
 Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam 465
 Infiluit. sit jus, liceatque perire poëtis.
 Invitum qui servat, idem facit occidenti.
 Nec semel hoc fecit; nec si retractus erit, jam
 430 Fiet homo, et ponet famosae mortis amorem.
 Nec satis adparet, cur versus facit; utrum 470
 Minxerit in patrios cineres, an triste bidental
 Moverit incestus: certe furit, ac velut ursus
 Obiectos caveae valuit si frangere clathros,
 435 Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.
 Quem vero adripuit, tenet, occiditque legendo, 475
 Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

440

em,

445

F I N I S.

450

Aut

188

ANATOMICAL

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

P I M I

BOOKS printed by ROBERT FOULIS
Bookfeller in Glasgow.

Demetrii Phalerei de Elocutione, five Dictione Rhetorica.

In hac editione contextus Graecus ex optimis exemplaribus emendatur, versio Latina passim ab erroribus repurgatur; et loca a Demetrio laudata, quae hactenus Graece tantum extabant, nunc primum Latinitate donantur. 8vo.

N. B. *A few are printed off in 4to. on a fine paper.*

Theophrasti Characteres Ethici: ex recensione Petri Needham, cum versione Latina Isaaci Casauboni.

Omnia Pindari quae extant: Olympia, Pythia, Nemea, Isthmia, cum Interpretatione Latina. 120.

Anacreontis Teii carmina, Graece et Latine. 120.

Episteti Manuale, Cebetis Tabula, Prodicus, et Cleanthes; Gr. et Lat. 120.

Publii Terentii Afri Comoediae sex, ex editione Westervoviana. In 8vo fine paper. Idem 120. common paper.

C. Nepotis Excell. Imp. Vitae ex editione emaculatissima Augustini Van Staveren emendatae. Accedunt fragmenta, olim Schotti studio collecta, postea emendata et subinde aucta ab Andrea Bosio. 120. *fine paper 8vo*

Phaedri Augusti Liberti Fabularum Aesopiarum libri quinque, ex editione Burmanni. 120.

Cicero de Natura Deorum, accedunt Bouherii, Davissii et aliorum Insigniores lectiones variantes et conjecturae.

—Disputationum Tusculanarum libri quinque. Accedunt lectiones variantes, et doctorum, praecipue Cl. Bouherii conjecturae. 120. *Fine paper 8vo.*

In the Press,

Marci Antonini Imperatoris de rebus suis, *five* de eis, quae
ad se pertinere censebat, Libri XII. 120.

Where likewise may be had

Novum Testamentum Graecum.

Homeri Ilias Graece, E THEATRO SHELDONIANO.

Xenophontis Cyropaedia Graece, E THEATRO SHELDONIANO.

———— Socratis memorabilia, Gr. et Lat. cum notis
integris Ernesti aliorumque selectis, nunc variis etiam
novis observationibus adaucti et illustrati. E THEATRO SHELDONIANO.

Demosthenis et Aeschinis Orationes adversariae de falsa
legatione, Gr. cum Latina Hier. Wolfii versione; plu-
rimis in locis emendata, necnon Budaei aliorumque no-
tis. His accedunt in Demosthenis Orationem Ulpiani
Scholia, aliaque anonymi cujusdam in Aeschinis Ora-
tionem nunc primum edita. E THEATRO SHELDONIANO.

P. Virgilii Maronis Bucolica, Georgica, et Aeneis; ex
recensione Alexandri Cuningami Scoti, cujus emenda-
tiones subjiuntur. Edinburgi.

Corn. Nepotis Excellentium Imperatorum vitae. Ac-
cessit Aristomenis Messenii Vita, Gr. et Lat. ex Pausa-
nia. Ad finem adjiciuntur variae lectiones quae in
Cod. MSS et op. editionibus occurrunt una cum doc-
torum virorum conjecturis, et castigationibus; et In-
dice locupletissimo. E THEATRO SHELDONIANO.

is; quae

ELDO-

notis
etiam
THEA-

e falsa
; plu-
ue no-
lpiani
; Ora-
LDONI-

is; ex
enda-

Ac-
aufa-
nae in
doc-
et In-

In the Press,

Marci Antonini Imperatoris de rebus suis, *sive* de eis, quae ad se *pertinere* *consecabat*, Libri XII. 120.

Where likewise may be had

Novum Testamentum Graecum.

Homeri Ilias Graece, E THEATRO SHELDONIANO.

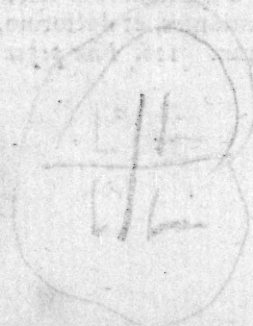
Xenophontis Cyropaedia Graece, E THEATRO SHELDONIANO.

———— Socratis memorabilia, Gr. et Lat. cum notis integris Ernesti aliorumque selectis, nunc variis etiam novis observationibus adaucti et illustrati. E THEATRO SHELDONIANO.

Demosthenis et Aeschinis Orationes adversariae de falsa legatione, Gr. cum Latina Hier. Wolfii versione; plurimis in locis emendata, necnon Budaei aliorumque notis. His accedunt in Demosthenis Orationem Ulpiani Scholia, aliaeque anonymi cujusdam in Aeschinis Orationem nunc primum edita. E THEATRO SHELDONIANO.

P. Virgilii Maronis Bucolica, Georgica, et Aeneis; ex recensione Alexandri Cuningami Scoti, cujus emendationes subjiuntur. Edinburgi.

Corn. Nepotis Excellentium Imperatorum vitae. Accessit Aristomenis Messenii Vita, Gr. et Lat. ex Pausania. Ad finem adjiciuntur variae lectiones quae in Cod. MSS et op. editionibus occurrunt una cum doctorum virorum conjecturis, et castigationibus; et Indice locupletissimo. E THEATRO SHELDONIANO.

, quae

ELDO-

notis
etiam
THEA-

e falsa
; plu-
ue no-
lpiani
s Ora-
LDONI-

is; ex
enda-

. Ac-
Pausa-
uae in
n doc-
et In-